

För en feministisk politik

Feministiskt initiativ 2009

Feministiskt initiativ

Innehåll

En feministisk politik	4
A. Välfärd som verktyg	5
B. Ekonomi för en hållbar utveckling	7
C. En ny syn på arbete	8
C.1 Kränkande särbehandling	9
C.2 Likabehandling	10
C.3 Lön	11
C.4 Pensioner	11
C.5 Arbetslöshet	12
C.6 Företagande	13
C.7 Familj, föräldraskap och barn	14
C.8 En enhetlig och samlad Social Försäkring	15
D. Utbildning	17
D.1 Förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola	17
D.2 Vuxenutbildning	19
D.3 Universitet/högskola och forskning	20
E. Hälsa och sjukvård	21
E.1 Äldreomsorg	22
E.2 Könsidentitet	23
E.3 Vårdyrke och organisation	23
E.4 Psykisk hälsa	23
E.5 Alkohol- och drogpolicy	24
E.6 Rättighet till sexuell och reproduktiv hälsa	25
E.7 Funktionalitet	26
E.8 Sexualitet	27
E.9 Sexualitet och kroppslig integritet	27
F. Våld och förtryck i hederns namn	32
G. Samhällsbyggnad och bostadspolitik	33
H. Kulturpolitik	36
H.1 Makt och media	37
H.2 Sport och fritid	38
I. Miljö	39
I.1 Skog och hav	41
I.2 Ekologisk produktion	41
I.3 Djurrätt	41
J. Rättspolitik	43
J.1 Interneträtt	44
K. Politikens organisering	46
L. Feministisk antirasism	48
L.1 Migrationspolitik	49

M. Säkerhet	52
M.1 En feministisk syn på säkerhet	52
M.2 Mäns våld mot kvinnor och våld i samkönade parrelationer	53
N. Internationellt alliansbyggande	
och aktörskap	54
N.1 En rättvis internationell handel	54
N.2 FN:s roll i världspolitiken	55
N.3 Norden	56
N.4 Feministiskt solidaritetsarbete	56
O. En feministisk politik för den Europeiska Unionen	58
O.1 EU som institution	58
Konstitutionen	59
Ministerrådet	59
Jämställd representation inom EU-organisationen	60
Jämställdhetsintegrering, -budgetering inom organisationen	61
Den ekonomiska-monetära unionen EMU	62
EU:s inre marknad	63
Krav på mänskliga rättigheter av ansökarländer	64
O.2 Feministisk politik i EU	64
Jämställdhet i EU	64
Klimat, energi och miljö	65
Jordbrukspolitik	66
Fred och militarism	67
EU:s utrikespolitik och krishantering	68
Ratificering av internationella överenskommelser	68
Asylpolitik och rättigheter för tredjelandsmedborgare	69
Immigration	70
Feministiskt solidaritetsarbete	70
Terrorism & europeiska avtal med USA	71
Lissabonstrategierna	71
Ekonomisk och social rättvisa	72
Kvinnor och sysselsättning	72
Lönediskriminering	73
Sociala trygghetssystemen, pensioner och kampen mot fattigdom	74
Förening av privatliv och yrkesliv, vård- och omsorgstjänster	75
Hälsa och jämställdhetsaspekter	76
Prostitution och människohandel	76
Jordbrukspolitik	77

En feministisk politik

Feministiskt initiativ finns i politiken för att tillföra den saknade dimensionen. Det handlar om en dimension som problematiserar och utmanar både könsmaktsordningen – och dess samspel med andra maktordningar – och den heteronormativitet som utgör ett av könsordningens grundläggande fundament. Målet för den feministiska politiken är ett samhällsbygge som skapar utrymme för alla människor att utveckla sin fulla potential, i ett jämlikt samspel med andra, oberoende av kön, könsidentitet, ålder, funktionsduglighet, sexualitet, trosuppfattning eller hudfärg/etnisk tillhörighet.

Feministiskt initiativ finns i politiken för att sätta kvinnors villkor i fokus. Det betyder att vår utgångspunkt är kön och könsmaktordningens konflikter. Trots formell jämställdhet underordnas kvinnor systematiskt i det svenska samhället, genom en överordning av män. Könsordningen skapar strukturer som tilldelar kvinnor och män olika positioner både i det privata och i det offentliga rummet. Maktordningen får konsekvenser på alla samhällsområden. En feministisk politik är därför inte ett särintresse, utan ett verktyg för att synliggöra och undanröja de hinder som ligger i vägen för reell jämställdhet.

Fokus på kvinnors villkor betyder inte att vi anser att alla kvinnor är lika eller att könsmaktordningens mekanismer får samma konsekvenser för alla. Tvärtom bygger vår analys på insikten om att faktorer som etnicitet, klass, trosuppfattning, sexuell läggning, funktionalitet och ålder ger underordningen olika dimensioner. Det är ett faktum som måste problematiseras och hanteras politiskt.

Inom den traditionella partipolitiken är klass det grundläggande analysverktyget för att förstå samhällets strukturer. Men könsförtrycket återfinns på alla nivåer i samhället och inom varje samhällsklass. Mäns våld mot kvinnor är ett av de tydligaste exemplen på detta. Klassbegreppet är alltför begränsat och förmår inte belysa de patriarkala strukturer som systematiskt underordnar kvinnor i arbetsliv, i organisationer (också politiska) och i det övergripande samhällsbygget. Bilden av kvinnors och mäns villkor blir falsk (i Sverige och i världen) och kan, om inte kvinnors positioner problematiseras, medverka till att förstärka redan ojämställda villkor.

Feministiskt Initiativ använder kön som den primära referensramen för att analysera samhället. Klass saknar inte betydelse. Tvärtom är det något som påverkar och begränsar många människors livsvillkor. Klass blir därför, i ett feministiskt, intersektionellt perspektiv, en viktig faktor att ta hänsyn till, tillsammans med andra maktperspektiv.

A. Välfärd som verktyg

Feministiskt initiativ har en vision om ett samhälle där alla individer kan färdas väl genom livet. Ett samhälle som i alla avseenden beaktar de mänskliga rättigheterna och som i enlighet med grundlagen tryggar rätten till hälsa, arbete, bostad, utbildning, social omsorg och trygghet. I praktiken handlar det om att garantera alla den grundtrygghet som är nödvändig för att kunna agera och känna sig fri. Rätten till frihet och trygghet utgör basen och är i ett välfärdssamhälle en lika självklar samhällelig grundsten som tryck- och yttrandefrihet.

Med ett feministiskt förhållningssätt är välfärd inte ett skyddsnet, utan ett verktyg för att bygga ett jämställt och demokratiskt samhälle fritt från diskriminering, våld och exploatering av miljö och människor. Välfärdstanken är själva kittet som håller samman och skapar ekonomisk och demokratisk självständighet i vardagen. För att nå dit krävs en ny helhetssyn på politik, att vi beaktar alla faktorer som skapar våra liv och att samarbete sätts före konkurrens och dominans.

Välfärd får inte villkoras av kortsiktig ekonomisk tillväxt. Välfärdsbegreppet måste fyllas med nya värden, baserade på reell solidaritet – mellan människor och i samverkan med miljön. Det är värden som bygger på pluralism och idén om att människor med skilda grundvärderingar och livsstilar ska kunna leva sida vid sida i ömsesidig respekt för varandras egenart. För att nå dit måste den rådande könsordningen brytas och makt och privilegier omfördelas – från gruppen män till gruppen kvinnor. Det innebär bland annat att synen på många av de verksamheter, göranden och vardanden som tillsammans utgör våra liv, måste förändras och omvärderas.

En feministisk syn på välfärd omfattar hela människans liv och den omgivande miljön. Vi förkastar därför den traditionella uppdelningen i olika politikområden och intressesfärer, som genom sin konstruktion automatiskt ger de ekonomiska avvägningarna företräde. Arbetsmarknad, utbildning, miljö, familj, omsorg, kultur, bostad, bistånd och vård är bara några av många komponenter i det som formar vardagens villkor. Insatser på de olika områdena kan därför inte separeras från varandra eller ställas mot varandra för att skapa kortsiktiga politiska poäng eller hyfsa till en budget.

För att få reell jämställdhet måste istället helheten lyftas fram och ekonomin bli ett verktyg i arbetet med att ge människor möjligheter att leva ett fullödigt liv. Det handlar framför allt om att koppla varje människas rätt att vara ekonomiskt självständig och kunna ta ansvar för sitt liv, sin hälsa och sin miljö, till samhällets ekonomiska och demokratiska utveckling. Genom att fler får möjlighet att använda sin fulla potential ökar också utrymmet att skapa ett inkluderande samhälle, där alla får sina behov tillgodosedda, oberoende av kön, sexuell läggning, funktionsduglighet eller etnisk tillhörighet.

En feministisk syn på välfärd förutsätter:

- **Jämställdhet/jämlikhet.** Alla människor ska kunna utveckla sin fulla potential i ett jämlikt samspel med andra – oberoende av kön, könstillhörighet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexualitet och ålder.
- **Frihet från diskriminering.** Ingen människa ska begränsas av generaliserande uppfattningar, utan ha möjlighet att skapa sig en egen identitet och ett liv fritt från förtryck.
- **Solidaritet.** Globalt, nationellt och lokalt.
- **Frihet från våld.** Speciella insatser måste göras för att förebygga mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

- **Ekonomisk självständighet åt alla.** Alla människor har rätt till ett arbete som ger ekonomisk självständighet.
- **Ett fungerande och icke-diskriminerande rättsväsende**
- **En gemensam och jämlik skola.** Elevens behov i fokus.
- **En balans mellan arbetsliv, familj och fritid.** Tid för arbetsliv, familj och fritid – en generell arbetstidsförkortning till sex timmars arbetsdag.
- **Samverkan med naturen.** Levnadsvillkor, planering och samhällsutveckling kopplas till konsekvensanalyser.
- **Subventionerad, skattefinansierad, sjuk- och tandvård för alla under livets alla skeden**
- **Vatten och energiförsörjning och avfallshantering ska ligga under samhällets ansvar**
- **Tryggt boende till en rimlig kostnad under hela livet**
- **Att kultur och kulturarbetare uppfattas som oundgängliga i samhällssamtalet**
- **Att individuella lösningar/valmöjligheter kan erbjudas inom systemen**

Feministiskt initiativ driver en politik som skapar en helhetssyn på hälsa, utbildning, arbete, omsorg, boende, kultur, miljö och ekonomi. Det är en helhet som inkluderar både det betalda och det obetalda arbetet och betraktar föräldraskap som ett självklart inslag i arbetslivet. En helhet som väver in miljö- och hälsoaspekter i allt beslutsfattande och utgår från människans alla behov av att uppleva sig som en respekterad och trygg individ i livets alla skeden. Feministiskt initiativ ser det som en viktig uppgift att motverka politikens uppdelning i mindre och osammanhängande områden, med följd att orsakssammanhang och maktfrågor osynliggörs.

B. Ekonomi för en hållbar utveckling

Offentliga budgetar är verktyg för att omfördela resurser. För att skapa ett välfärdssamhälle måste traditionella normer ifrågasättas och innebörden i begreppet värde omdefinieras. Ordet ekonomi betyder ursprungligen att hushålla med resurser. Det kan ske på olika sätt, men medan traditionella patriarkala ekonomiska teorier fokuserar på ekonomisk tillväxt genom produktion och konsumtion lyfter den feministiska ekonomin fram helhetsperspektivet. En feministisk politik grundas på respekt för de miljömässiga och mänskliga resurserna – och hushållar med dem – med sikte på att skapa en hållbar utveckling. Ett gott liv på jorden kräver att vi människor samverkar med miljön, naturen och jordens naturtillgångar på ett balanserat och uthålligt sätt.

I och med att kvinnor och de arbetsuppgifter och egenskaper som betraktats som kvinnliga har nedvärderats har också omsorg om andra människor, djur och natur nedvärderats till förmån för mäns engagemang i den ekonomiska tillväxten. Det finns en grundläggande obalans i politiken när ekonomisk tillväxt värderas högre än den resurs som natur, djur och människor är. Utan dessa gemensamma värden och utan respektfulla relationer har vi inget liv och heller ingen produktion eller ekonomi.

För att få en bredare bild av hur samhällets resurser fördelas och används krävs därför fler mätmetoder, som synliggör det obetalda arbetet och redovisar vilka konsekvenserna av resursfördelning och ekonomiska beslut blir för kvinnor, män, barn – och miljö.

Feministisk ekonomi utgår från att offentliga budgetar inte är ett könsneutralt styrinstrument. Tvärtom har staten, kommuner, landsting och regioner stora möjligheter att reducera eller öka, ojämlikheter mellan olika grupper genom budgetens innehåll och inriktning. En feministisk ekonomi uppmärksammar flödet mellan olika samhällssektorer och är medveten om att en kortsiktig besparing kan dyka upp som en kostnad i nästa led om inte helheten beaktas – en kostnad som ofta drabbar delar av befolkningen. Indragningar utan helhetsperspektiv och grundläggande könsanalyser har till exempel under senare år främst drabbat kvinnor, äldre och barn.

Strategin "jämställdhetsintegrering" är i kombination med jämställdhetsbudgetering och jämställdhetsrevision metoder för att säkerställa att jämställdhetsperspektivet finns med i alla beslutsprocesser. Analyser – som beskriver konsekvenser för kvinnor respektive män – ska genomföras som en del av den ordinarie verksamheten på alla nivåer och inför allt beslutsfattande. Jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering har en potential att vara effektiva verktyg för synliggörande av könsbundna orättvisor i både nationell och internationell politik om de genomförs på ett konkret och kunskapsbaserat sätt. Feministiskt initiativ ska arbeta för att metoderna utvecklas ytterligare och används som ett verktyg i den ekonomiska politiken.

1. Fi ska verka för att alla genomgripande reformer på samtliga politiska nivåer ska innehålla konsekvensanalyser utifrån ett maktperspektiv.
2. Fi ska verka för att BNP-måttet ska innefatta även obetalt arbete så som hushållsarbete och omsorg om familjemedlemmar.
3. Fi ska verka för att finansieringsprincipen används även vid transfereringar såsom sjukpenning och arbetslöshetsersättning.
4. Fi ska verka för att det obetalda arbetet räknas in i BNP, för att tydliggöra kvinnors samhällsinsatser.

C. En ny syn på arbete

Ett feministiskt välfärdsbegrepp kräver en ny syn på relationen mellan arbete och fritid. För att komma till rätta med den "tidsfattigdom" som präglar många människors vardag måste den traditionella synen på arbetstid ifrågasättas och beaktas i ett större sammanhang, där miljö- och hälsoaspekter prioriteras. Normer och lagar som styr samhällets tidsuppfattning måste belysas med utgångspunkt i de behov vi har av att kunna utvecklas som människor, ta föräldraansvar, umgås med nära och kära, bygga en bra hälsa, förebygga stress, miljöhänsyn, etc. Feministiskt initiativ vill bygga ett samhälle där människor tagit tillbaka makten över tiden och ska verka för en generell arbetstidsförkortning ned till sex timmars arbetsdag.

En generell arbetstidsförkortning har positiva effekter på människors möjligheter att nå en bättre fysisk och psykisk hälsa. Samtidigt ger den barn och föräldrar mer tid med varandra, ungdomar ökad tillgång till vuxna och större utrymme för alla att delta aktivt i samhällslivet.

Parallellt med kraven på arbetstidsförkortning kräver Feministiskt initiativ att deltidsprobatiken kommer upp på bordet. Det är nödvändigt att diskutera och ifrågasätta hur tjänster konstrueras inom kvinnodominerade arbetsområden. Feministiskt initiativ anser att tillsvidareanställningar baserade på heltid måste bli regel inom hela arbetsmarknaden för att förändra kvinnors positioner och komma till rätta med problemen med den ofrivilliga deltidslösheten. Åtgärden skulle dessutom tydliggöra organisatoriska samband och de kostnader för bristande planering och styrning, som idag bärs av enskilda kvinnor, överföras till organisationen.

Reglerna för tidsbegränsad anställning måste också ses över så att företag och organisationer med förutsägbara och kontinuerliga behov av extra personal åläggs att inrätta resurspooler med tillsvidareanställd personal för att möta behoven. En begränsning av möjligheten att rekrytera vikarier för korta inhopp knyts på så sätt till verksamhetens möjlighet att förutse behov av extrapersonal.

Feministiskt initiativ vill skapa en mänskligare arbetsmarknad med plats för olika förmågor och erfarenhet. En arbetsmarknad som erbjuder sunda miljöer, utan den rädsla och stress som kännetecknar dagens arbetsplatser.

Arbetsmiljöproblematiken har en tydlig könsdimension. Kvinnodominerade arbetsplatser har en arbetsmiljö som i högre utsträckning leder till förslitningsskador och långtidssjuk-skrivningar. Feministiskt initiativ vill vidta kraftåtgärder för att minska ohälsan och anser det nödvändigt att analysera de höga ohälsotalens orsaker ur ett könsperspektiv. Den ökade pressen på arbetsmarknaden drabbar kvinnor speciellt hårt, eftersom de fortfarande i stor utsträckning tvingas axla huvudansvaret för familj och hem. Det är därför viktigt att speciellt analysera kvinnors villkor i arbetslivet. Feministiskt initiativ uppfattar höga ohälsotal som ett symptom på behov av förändring i samspelet mellan människan och hennes levnadsvillkor och strävar efter att sätta in åtgärder mot arbetsmiljöer som skapar ohälsa, mot underbemann-ning och mot det allt hårdare arbetsklimatet.

För att bryta de negativa mönster som sätter tydliga spår i sjukfrånvaro och psykisk ohälsa måste arbetsmarknaden bli flexibel på människors villkor. Anställda ska garanteras kompetensutveckling, möjligheter att ta tjänstledigt för att underlätta - och stimulera till - jobbyte och en strukturerad arbetsrotation bör införas för att förebygga arbetsskador. Inrättande av speciella resurspooler ska dessutom göra det möjligt för företag och institutioner att samarbeta om arbetskraft och möjliggöra jobbrota-tion mellan företag/institutioner.

1. Fi ska verka för en ökad satsning på åtgärder som förbättrar arbetsmiljön inom kvinnodominerade arbetsområden, att sambanden mellan obetalt och betalt

arbete kartläggs ur ett hälsoperspektiv och att genusperspektivet integreras i allt arbetsmiljöarbete.

2. Fi ska verka för att arbetsmarknadsstatistiken ersätts av beräkningsgrunder som synliggör kvinnors villkor.
3. Fi ska verka för slopandet av de 45 karensdagarna för a-kasseersättning vid uppsägning på egen begäran. Det ska vara möjligt att lämna ett arbete man far illa av.
4. Fi ska verka för att selekteringsprocessen för rehabilitering av långtidssjukskrivna förbättras och att den genomförs ur ett genusperspektiv i syfte att minska kvinnors förtidspensionering.
5. Fi ska verka för att det inrättas en handlingsplan med genusperspektiv för att förebygga och minska sjukskrivningarna, öka hälsan i arbetslivet samt stärka satsningarna på att förebygga de allvarligaste folkhälsoproblemen. Förebyggande insatser, behandling och aktiv rehabilitering kommer att minska sjukskrivningskostnaderna.
6. Fi ska verka för att det inrättas en handlingsplan för att säkerställa att arbetsmiljölagen tillämpas i syfte att förebygga och undvika depressioner och självmord i arbetslivet.
7. Fi ska också verka för att Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP) utarbetar ett handlingsprogram för detta ändamål.
8. Fi ska verka för att all personal hos Försäkringskassan som bedömer fall med anmäld arbetsskada samt Försäkringskassans förtroendeläkare ska utbildas i kvinnors speciella arbetsmiljöproblematik, inklusive definitionen på arbetsskada samt att ett genusperspektiv anläggs vid bedömningen.
9. Fi ska verka för inrättandet av rehabpooler.
10. Fi kräver att det upprättas ett kunskaps- och resurscentrum för personer som utsatts för kränkande särbehandling av vuxna.

C.1 Kränkande särbehandling

I ett välfärdssamhälle accepteras inte någon form av mobbning eller kränkande särbehandling. Alla ska ha rätt till en arbetsplats fri från våld och trakasserier. Dagens arbetsmiljölagsstiftning skyddar inte mobbade individer fullt ut och måste därför stärkas. Kunskapen kring vuxenmobbning måste utvecklas och adekvata metoder för rehabilitering, information, förebyggande arbete etc. tas fram.

11. Fi kräver att det upprättas ett kunskaps- och resurscentrum för personer som utsatts för kränkande särbehandling av vuxna.
12. Arbetslösheten bland personer med utländsk bakgrund är två till tre gånger högre jämfört med personer med etnisk svensk bakgrund. Många personer med utländsk bakgrund tvingas ta arbeten som de är överkvalificerade för. Kvinnor är de som drabbas hårdast genom att de är underordnade både som kvinnor och som "invandrare". För att motverka den rådande strukturella etniska diskrimineringen på arbetsmarknaden är positiv särbehandling på grund av etnisk tillhörighet en nödvändig åtgärd.

C.2 Likabehandling

Könsmaktsordningen och "mannen som norm" för den förvärvsarbetande människan skapar förhållanden, som leder till att kvinnor diskrimineras i arbetslivet. Diskrimineringen tar sig olika uttryck och förstärks av andra maktordningar, som klass, sexuell läggning, etnisk bakgrund och funktionsnedsättning. Kvinnor, främst de unga, har minst trygghet i anställningen, minst möjlighet till inflytande och löper störst risk att utsättas för våld och hot. Den grupp som utsätts för flest former av diskriminering är invandrade kvinnor. Statistik om den rådande situationen på arbetsmarknaden visar dessutom att det dagligen sker en informell positiv särbehandling av de arbetssökande som faller inom majoritetssamhällets normer.

Feministiskt initiativ vill att Diskrimineringsombudsmannen tillsammans med arbetsmarknadens parter upprättar en uppförandekod som innebär en praktisk och mer detaljerad beskrivning av hur arbetsgivare ska agera för att följa lagstiftningen. För att motverka den rådande strukturella etniska diskrimineringen på arbetsmarknaden är positiv särbehandling på grund av etnisk tillhörighet en nödvändig åtgärd.

13. Fi ska verka för att jämställdhetsplaner och mångfaldsplaner ska bifogas anbud vid offentlig upphandling.
14. Fi ska verka för att Sverige i EU-förhandlingar driver likabehandlingsprinciper inom konkurrenslagstiftning och överenskommelser.
15. Fi ska verka för att tidsperioden för anmälan av diskriminering ska höjas från fyra månader till minst ett år. Det är inte rimligt att missa möjligheten till upprättelse för att man inte hunnit inse, kontakta ombud och anmäla den diskriminering man blivit utsatt för inom den relativt korta tiden av fyra månader.
16. Fi ska verka för att Diskrimineringsombudsmannen tillsammans med arbetsmarknadens parter upprättar en uppförandekod som innebär en praktisk och mer detaljerad beskrivning av hur arbetsgivare ska agera för att följa antidiskrimineringslagarna.
17. Fi ska verka för att utveckla metoder för rekryteringsprocesser som är fria från diskriminering i alla led.
18. Fi ska verka för att kvalifikationskrav vid rekrytering till den offentliga sektorn måste vara så tydliga som det är möjligt och utformade för att motverka diskriminering.
19. Fi ska verka för att ett bättre fungerande och ickediskriminerande system för validering av utländska betyg utarbetas.
20. Fi ska verka för att asylsökande ska ges tidsbegränsat arbetstillstånd. I samband med att någon ges arbetstillstånd ska grundläggande information om rättigheter vid anställning och uppsägning av anställning ges på det egna språket.
21. Fi ska verka för att asylsökande som behöver kompletterande utbildning för att möjliggöra ett arbete ska erbjudas detta.
22. Fi ska verka för att arbetsgivares skyldigheter att vidta aktiva åtgärder för att främja jämställdhet och annan likabehandling ska utökas och att en arbetsgivares underlåtenhet kan straffas.
23. Fi ska verka för att tillsynen av jämställdhetslagen och annan diskrimineringslagstiftning skärps och att jämställdhets- och

mångfaldsansvariga på länsstyrelser får förstärkta uppgifter och resurser att bistå ombudsmännen i detta arbete.

24. Fi ska verka för att Diskrimineringsombudsmannens sanktionsmöjligheter gentemot företag ska utvecklas och ökas.
25. Fi ska verka för att skadestånd i diskrimineringsmål höjs. Arbetssökande som diskrimineras ska få ekonomiskt skadestånd.
26. Fi ska verka för att systemet med lokala antidiskrimineringsbyråer/handläggare/ombudspersoner ska utvecklas och ges ökade resurser.
27. Fi ska verka för att lokal antidiskrimineringsverksamhet bör underställas Diskrimineringsombudsmannen.
28. Fi ska verka för att införa möjligheten till positiv särbehandling i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet. Detta ska även vara möjligt inom utbildningsväsendet.
29. Fi ska verka för en utvärdering och översyn av systemet för värdering av utländska betyg. Värdering ska ske snarast vid ankomst till Sverige.

C.3 Lön

Kvinnors arbete värderas generellt lägre än mäns. De könsbundna löneskillnaderna består, trots EU-direktiv om att tillämpa likalöneprincipen, lika lön för lika och likvärdigt arbete och trots att det åligger medlemsstaterna att vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att bestämmelser i kollektivavtal, löneskalor, löneavtal eller individuella anställningsavtal inte strider mot likalöneprincipen. Feministiskt initiativ anser att löneorättvisan upprätthålls med hjälp av "systemfel" som måste rättas till med "systemåtgärder" och att en nationell arbetsvärdering som förmår jämföra arbetsuppgifter över gränserna för olika sektorer och över den stora könsbarriären på arbetsmarknaden genomförs.

30. Fi ska verka för att principen om "lika lön för likvärdigt arbete" ska gälla. För detta krävs en nationell arbetsvärdering som förmår jämföra arbetsuppgifter över gränserna för olika sektorer och över den stora könsbarriären på arbetsmarknaden.
31. Arbetsvärderingen syftar till att höja lönerna inom kvinnodominerade sektorer. För att starta processen krävs en "lönekorrigerings" med utgångspunkt från en nationell arbetsvärdering.
32. Fi ska verka för 6 timmars arbetsdag för alla med bibehållen lön.
33. Fi ska verka för att fasta anställningar (=tillsvidareanställningar), baserade på heltid, ska vara regel inom hela arbetsmarknaden.
34. Fi ska verka för att EU:s tjänstedirektiv inte får innebära några inskränkningar i föreningsfriheten, den fria förhandlingsrätten, rätten att teckna kollektivavtal och rätten att vidta stridsåtgärder samt att vård, omsorg och utbildning undantas.

C.4 Pensioner

Kvinnor får som pensionärer generellt sämre ekonomi än män. Löneskillnaderna på arbetsmarknaden och fördelningen av det obetalda arbetet ger avtryck i ersättningssystemen och pensionen. Eftersom det nuvarande pensionssystemet baseras på livsinkomsten, missgynnas kvinnor konsekvent. Kvinnor får, som grupp, till följd av låga löner och färre antal betalda

timmar, i genomsnitt 20 % lägre offentlig pension än män. Feministiskt initiativ anser att pensionssystemets intjänandegrunder måste göras könsneutrala och att människors framtida ekonomiska trygghet inte ska bygga på spekulation.

35. Fi ska verka för att pensionssystemets intjänandegrunder ändras och görs jämställda mellan kvinnor och män.
36. Fi ska verka för att det ska bli olagligt för försäkringsbolag att i pensionsförsäkringar diskriminera kvinnor på grund av deras förväntade längre livslängd.

C.5 Arbetslöshet

I ett välfärdssamhälle ska människors integritet inte vara beroende av deras position på arbetsmarknaden. Utvecklingen gör att allt fler kommer att uppleva perioder utan lönearbete. Det är därför viktigt att människor kan använda den tiden på ett konstruktivt sätt – ett sätt som kan vidga perspektiv och stimulerar en positiv utveckling. Feministiskt initiativ anser det därför självklart – och nödvändigt – att koppla det minskade utbudet av lönearbete till en generell arbetstidsförkortning.

De arbetslösa utgör en resurs som kan medverka till att skapa drägligare arbetsvillkor för hela befolkningen om kopplingen mellan arbetstidsförkortning och arbetsmarknadsinsatser tydliggörs. Samhällskostnaderna för heltids- och deltidsarbetslösheten är stora. Genom att omvandla medlen till ordinarie arbeten skapas förutsättningar för arbetstidsförkortning och utveckling. Studier visar att arbetslöshetssystemet är lika kostnadskrävande som att skapa reguljära arbeten och de nya, mer omfattande, regler som införts utgör ett slöseri med mänskliga och ekonomiska resurser. Arbetslöshet har blivit en "marknad" som omsätter gigantiska summor på administration och privata förmedlingar och coacher, som bjuds in för att upprätthålla arbetslinjen.

Övergången mellan arbetslöshet och reguljärt arbete ska överbryggas med hjälp av speciellt utformade och tidsbegränsade anställningsstöd riktade mot nya tjänster. Genom att använda en ny form av anställningsstöd, istället för en direkt överföring av medel till den offentliga sektorn, öppnas möjligheter att överföra pengar för omläggningen också till den privata sektorn.

För att stärka arbetsmarknaden och utveckling av denna behövs också verktyg för att pröva nya idéer. Dagens satsningar på nyföretagande siktar framför allt in sig på att stimulera enskilda individer till att starta eget. För att skapa företag med tillväxtpotential krävs dock ofta olika former av resurser. Genom en omfördelning av medlen för arbetslöshetsbekämpning skulle de regionala partnerskapen kunna gå in och agera "riskföretag", det vill säga bygga upp nya verksamheter, så kallade utvecklingsföretag i syfte att utveckla nya affärsidéer, organisationer och/eller utvecklingsspår. Den nya utvecklingsformen skulle skapa konkreta förutsättningar för kommunerna att möta strukturomvandlingar och ta ansvar för den lokala arbetsmarknaden. Företagen får inte drivas i vinstsyfte, utan istället "bryta ny mark" och förena arbetssökandes behov av arbetstillfällen med behov av lokal utveckling.

För att systemet ska fungera ska Arbetsförmedlingen ha ett tydligt feministiskt och antirasistiskt perspektiv samt skiljas från sin kontrollerande funktion och flytta fokus till att stärka individer och effektiv matchning mot arbete/sysselsättning.

37. Fi ska verka för Arbetsförmedlingen (AF), i sitt arbete med arbetslöshetsfrågor, problematiserar konsekvenserna av kvinnors underordning och att arbetsmarknadsstatistiken ersätts av beräkningsgrunder som synliggör kvinnors

villkor och som inkluderar deltidsarbetslöshet i arbetslöshetsstatistiken.

Återfinns ej i grunddok

38. Fi ska verka för att arbetsmarknadsstatistiken ersätts av beräkningsgrunder som synliggör kvinnors villkor.
39. Fi ska verka för slopandet av de 45 karensdagarna för a-kasseersättning vid uppsägning på egen begäran. Det ska vara möjligt att lämna ett arbete man far illa av.
40. Fi ska verka för att reglerna för tidsbegränsad anställning ses över så att företag och organisationer med förutsägbara och kontinuerliga behov av extra personal åläggs att inrätta resurspooler med tillsvidareanställd personal för att möta behoven. Begränsning av möjligheten att rekrytera vikarier för korta inhopp knyts på så sätt till verksamhetens möjlighet att förutse behov av extrapersonal.
41. Fi ska verka för att kostnaderna för arbetslösheten omvandlas till tillsvidareanställningar på heltid genom att bland annat koppla arbetslöshetsproblematiken till en generell arbetstidsförkortning.
42. Fi ska verka för att AF skiljs från sin kontrollerande funktion och inriktar sin verksamhet på att stärka individer och sysselsättning genom effektiv matchning.
43. Fi ska verka för att arbetssökande vid behov kan få en individ- och företagsanpassad utbildning i ett samarbete mellan AF och företag med anställningsbehov.
44. Fi ska verka för att arbetslöshetsersättning ska uppgå till 80 procent av inkomsten och inte som idag sänkas efter en viss tid av arbetslöshet. Inte heller ska det finnas åtgärder av formen jobb- och utvecklingsgarantin där den arbetslöse placeras i så kallad samhällsnyttig verksamhet på en 65 procentnivå.
45. Fi ska verka för att alla arbetssökande ska få ta del av individuellt anpassade arbetsmarknadsprojekt.
46. Fi ska verka för att stimulera sysselsättning genom stöd till så kallade utvecklingsföretag.
47. Fi ska verka för att även arbetssökande och bidragssökande ska kunna starta företag och under en period av minst ett år kunna fortsätta att uppbära ekonomiskt stöd på deltid på motsvarande sätt som vid deltidsarbetslöshet.
48. Fi ska verka för att förenkla regelverket för att starta eget, samt att förlänga Starta Eget-bidraget från sex månader till ett år.

C.6 Företagande

Eget företagande eller småföretagande är en form för yrkesutövning som rymmer betydligt färre kvinnor än män. Feministiskt initiativ ska verka för att stimulera småföretagandet och undanröja de hinder som gör det svårare för kvinnor än män att starta och driva företag. Ett led i det arbetet är att öronmärka speciella statliga riskkapitalfonder för kvinnors företagande.

49. Fi ska verka för att könsdiskriminering och etnisk diskriminering vid kreditbedömning av kvinnors verksamhetsidéer ska kunna åtgärdas via jämställdhetslagen på samma sätt som exempelvis diskriminering vid anställning samt att trygghetssystemen utformas så att företagare får samma

villkor som den som är anställd, exempelvis vid vård av sjukt barn.

50. Fi ska verka för kvotering av underrepresenterat kön till börsnoterade styrelser.
51. Fi ska verka för att stimulera småföretagandet. Fi ska verka för att öronmärka speciella statliga riskkapitalfonder för kvinnliga företagare.
52. Fi ska verka för att samtliga partnerskap inom arbetsmarknadspolitiken ska ha jämn könsfördelning och vid större regionalutvecklingsprojekt ska minst 50 procent av pengarna fördelas till kvinnor.
53. Fi ska verka för att förenkla skattesystemet för små företag och se över arbetsgivaravgifter för fåmansföretag.
54. Fi ska verka för att all statistik och forskning som rör statliga insatser till näringslivet även ska redovisas efter könsuppdelning.

C.7 Familj, föräldraskap och barn

Ett välfärdssamhälle förutsätter att samhällets insatser fokuseras på barnen och deras bästa, oavsett hur familjekonstellationen ser ut med en, två eller flera försörjare. Att utgå från barnets perspektiv istället för familjens, där de vuxnas behov inte alltid överensstämmer med barnens, öppnar för nya lösningar som stärker barnens position i samhället. Feministisk politik utgår från att föräldrar kan kombinera föräldraskap och arbete på ett harmoniskt sätt.

Feministiskt initiativ anser att en generell arbetstidsförkortning kommer att ge föräldrar och barn möjlighet till mer gemensam tid och en mindre stressad vardag med en jämnare fördelning av föräldraansvar och obetalt arbete. Mer resurser bör även satsas på att öka tillgången till gemensamma lösningar för hushållstjänster i form av servicecentraler för tvätt, reparationer, gemensamma fritidsaktiviteter för barn, etc. där alla får samma tillgång till subventionerade tjänster.

För att bryta traditionella könsmonster måste insatser göras där mönstren etableras, nämligen under den allra första tiden som föräldrar. Även om dagens föräldraförsäkring i teorin är individuell och möjlig att dela, ser verkligheten helt annorlunda ut. 83 % av all föräldraledighet tas ut av mammorna. Invanda mönster och förlegade attityder dikterar villkoren och det så kallade fria valet är i själva verket ofta en illusion. Feministiskt initiativ anser därför att en individualiserad föräldraförsäkring måste införas.

Dagens lagstiftning behöver dessutom reformeras för att bryta med den nuvarande lagstiftningens heteronormativa syn på föräldraskapet och bli öppen för föräldraskap bortom kärnfamiljen. Väldigt många familjer i dagens samhälle faller utanför den normen, på ena eller andra viset. Ensamstående föräldrar, ombildade familjer och regnbågsfamiljer är några exempel. Feministiskt initiativ vill skapa ett samhälle som uppvärderar och lägger till rätta för mångfald i levnadssätt, både kulturellt och strukturellt. Detta innebär bland annat att det ska vara möjligt att leva ekonomiskt bra som ensamstående förälder eller pensionär, att hbt-familjer inte diskrimineras och att fler än två personer kan erkännas som omsorgspersoner för ett barn.

Feministiskt initiativ vill att den lagstiftning som reglerar den juridiska och ekonomiska sidan av samlevnad förnyas. Äktenskapsbalken, sambolagen och partnerskapslagen bör ersättas med en ny, gemensam samlevnadsbalk, som täcker alla samlevnadsformer. De personer, två eller flera, som har ett gemensamt boende, gemensam ekonomi och olika former av gemensamt ägande ska, om de så önskar, kunna ingå juridisk/ekonomisk samlevnad. De får då samma lagliga stöd som äktenskapsbalken ger idag. Den ekonomiska och juridiska sidan av samlevnaden bör dessutom frikopplas från religiösa ceremonier.

55. Fi ska verka för att föräldraförsäkringen reformeras. Inför individualiserad föräldraförsäkring. Socialt föräldraskap måste uppvärderas. Föräldraförsäkringen ska ge andra personer än de biologiska föräldrarna möjlighet att ha omsorg om barn, utgångspunkten ska vara barnets behov av trygghet, stabila relationer, vård och omsorg.
56. Fi ska verka för att föräldrabalken (kap 6 om vårdnad, boende och umgänge) ändras så att den utgår ifrån barnets rätt till omsorg snarare än från de biologiska föräldrarnas rätt till "sina" barn. Under utredningstiden för anmälda vålds- eller sexualbrott mot barn ska den misstänkte inte ha någon umgängesrätt med barnet. Socialtjänsten ska se till att barnets rätt till skydd går före den misstänktes föräldrarätt. Vid fällande dom ska förövarens gemensamma vårdnad upphöra, så också umgängesrätten. Vill barnet ändå ha umgänge med föräldern ska sociala myndigheter ovillkorligen tillsätta en så kallad kontaktperson för att säkra barnets trygghet och liv.
57. Fi ska verka för att ensamstående föräldrars situation förbättras. Höj underhållsbidraget rejält. Feministiskt initiativ anser att det är rimligt att det höjs till en summa av 2 000 kronor per månad, och därefter en årlig uppräknings som följer de generella löneökningarna i samhället. Bostadsbidragssystemet för ensamstående ska ses över och rättshjälp till barn återinföras. I synnerhet bör de ensamstående mödrarna med funktionsnedsatta barn synliggöras.
58. Fi ska verka för att Sverige aktivt driver homosexuellas och ensamståendes rätt till adoption på lika villkor som andra familjeformer i det internationella adoptionsrådet.
59. Fi ska verka för att försörjningsstödet ses över ur ett genusperspektiv och att större hänsyn tas till barnens situation. Barnbidraget ska vara generellt, vilket innebär att en höjning av barnbidraget aldrig får innebära att den ekonomiska ersättningen till föräldrar med försörjningsstöd minskar.
60. Fi ska verka för en förbättrad kunskap om rätten och skyldigheten till underhåll.
61. Fi ska verka för att äktenskapsbalken, sambolagen och partnerskapslagen ersätts av en ny samlevnadsbalk där två eller flera personer som lever ihop och kan antas ha gemensam ekonomi och gemensamt ägande ska kunna ingå samlevnad.
62. Fi vill införa förbud mot tvångsäktenskap och verka för förbättrad bevisföring i misstänkta fall.
63. Fi ska verka för att förändra lagstiftningen så att det bli möjligt för patienter att välja anonyma donatorer av spermier och/eller ägg vid fertilitetsbehandling i Sverige.

C.8 En enhetlig och samlad Social Försäkring

Oro för ekonomin utgör ett stort hinder för utveckling och att ta sig fram i dagens djungel av olika inkomstrelaterade, försörjningsrelaterade och behovsrelaterade bidrag tenderar att skapa långa passiva perioder i sökandes liv. För att kunna behålla ett tydligt sikte på en återgång till ekonomisk självständighet måste bidragsnormerna slås samman och kopplingen till inkomstbortfall kompletteras med en enhetlig miniminivå som garanterar individen en ekonomisk grundtrygghet.

För att riva barriärer och sätta helhetsperspektiv och individens livssammanhang i centrum

krävs att nödvändiga kompetenser samlas under ett tak och att berörda områden sammankopplas inom en myndighet. Feministiskt initiativ vill se en enhetlig och samlad social försäkring med gemensamma regler och fokus inriktat på individens väg mot arbetslivet och ekonomisk självständighet.

Att samla försäkringarna får inte uppfattas som en fråga om administrativa vinster. Tvärtom handlar det om att stärka arbetet genom att samordna specialkompetenser i speciella resursteam. Teamen är flexibla och sätts samman med utgångspunkt i varje människas behov av stöd och utveckling. På så sätt skapas helhet och möjligheter att "följa med" individen hela vägen fram till målet.

64. Fi ska verka för en samlad social försäkring med enhetliga regler och fokus på arbetet med individens väg mot arbetslivet och ekonomisk självständighet. Som ett första steg sker en samordning av verksamheterna inom Försäkringskassan, AF och socialtjänsten. Med utgångspunkt från varje människas behov av stöd och utveckling samordnas olika specialkompetenser i speciella resursteam, som sedan följer individen hela vägen fram till målet. Ekonomisk grundtrygghet skapas genom en minimnivå, som omfattar alla, vilken följs av en inkomstrelaterad utbetalning, med samma tak som i föräldraförsäkringen. Verksamheten ska genomsyras av genusmedvetenhet och samlas i en myndighet.

D. Utbidning

D.1 Förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola

Ett välfärdssamhälle bygger på respekt för varje individs behov och möjligheter att kunna utveckla självständighet i livets alla skeden. Både förskola och skola har en viktig funktion när det gäller att skapa villkor som garanterar alla människors lika värde och möjligheter att använda hela sin potential, oavsett kön, etnicitet, funktionsduglighet, religiös tillhörighet, sexualitet och socioekonomisk bakgrund.

I dagens förskola och skola behandlas flickor och pojkar i många sammanhang utifrån stereotypa föreställningar om kvinnlighet respektive manlighet, kränks på grund av etnisk och religiös tillhörighet, eller särbehandlas på grund av funktionsnedsättningar. Det är mönster som måste belysas och brytas.

Välfärd förutsätter att det finns en gemensam och jämlik skola, med utrymme för pedagogisk utveckling och nytänkande. Förskola, fritidshem och skola ska ge alla barn och ungdomar möjlighet att utvecklas som individer och lära i egen takt. Skolan ska förebygga och förhindra kränkningar och kunna hantera att elever har olika social bakgrund, olika erfarenheter och olika värderingar. För att säkerställa att skolan arbetar målmedvetet med jämställdhet och är antirasistisk ska kommunerna särredovisa utvecklingsarbete och måloppfyllelse i dessa frågor och Skolverket ges ökade sanktionsmöjligheter. Samtidigt måste arbetet med att hitta former för att arbeta med frågor om könsmonster, sexualiteter och makt ständigt vara levande, fokuseras och resurser avsätts för utveckling.

Skolan är en arbetsplats. Detta gäller för all anställd personal, barn, elever och studenter. För att alla dessa grupper ska ha inflytande över sin arbetssituation och en god arbetsmiljö måste elev och studentinflytande, liksom demokratiska arbetsformer inom skola och utbildning, vidareutvecklas och stärkas.

För att kunna utveckla kunskap och förmågor måste såväl den fysiska som den psykosociala arbetsmiljön vara stimulerande och trygg. Det innebär ökade satsningar på den fysiska miljön i grund- och gymnasieskolor och att psykosociala aspekter, som trakasserier, diskriminering och annan kränkande behandling fokuseras. Normgivande lagstiftning utgör en viktig del i det arbetet, men lärosäten och skolor måste också garanteras resurser och kompetens för att kunna bedriva ett effektivt och kvalitativt likabehandlingsarbete.

Feministiskt initiativ strävar efter pluralism och vill verka för att skolplanens möjligheter att använda olika pedagogiska modeller och metoder stärks för att – i kombination med friskolor – bidra till nytänkande och bredda utbildningsutbudet. All undervisning ska vara vetenskapligt grundad och sekulär.

Ett mål för den feministiska politiken är att bryta könssegregeringen på arbetsmarknaden. Elevernas val efter den obligatoriska grundskolan är idag i hög grad könsbundna, men elever påverkas även av faktorer knutna till ras/etnicitet och religiös tillhörighet. Det är därför viktigt att studievägledande personal utbildas i frågor om antidiskriminering och medverkar till att bryta segregering utbildnings- och yrkesval.

Lärlingsutbildning är en viktig del av dagens utbildningssystem. Elever ska, efter nionde klass eller gymnasiet, kunna välja denna praktiska utbildningsform, förutsatt att den har en fastställd utbildningsplan. Lärlingsperioden bör omfatta tre till fyra års studier och avslutas med gesällprov. Det ska finnas möjlighet att återvända till skolan om elev så önskar.

1. Fi ska verka för att alla utbildningar får ett obligatoriskt könsmakts-, hbt- och antirasistiskt perspektiv, Fi ska även verka för att obligatorisk fortbildning ges till bland annat lärare i dessa perspektiv.
2. Fi ska verka för att sex- och samlevnadsundervisning förs in i examensmålen för lärarprogrammen.
3. Fi ska verka för att könsmakts-, hbt-, antirasistiska och klassperspektiv samt kunskap om funktionshinder ska integreras i all undervisning.
4. Fi ska verka för att alla kommuner ska erbjuda lärare fortbildning i genus- och antirasistisk pedagogik och kontinuerlig vidareutbildning på dessa områden.
5. Fi ska verka för att alla kommuner särredovisar hur de arbetat med formuleringarna om jämställdhet i läroplanen. Skolverket bör också få ökade sanktionsmöjligheter mot kommuner som inte kan redovisa måluppfyllelse och utvecklingsarbete.
6. Fi ska verka för att förskola och fritidsverksamhet rustas upp samt för högre personaltäthet och mindre barngrupper i förskola och fritidsverksamhet. Som riktmarke föreslås en gruppstorlek på högst 15 barn i förskola. Målet bör vara en genomsnittlig personaltäthet på högst 4,5 barn per heltidsanställd – då ges möjlighet till mindre grupper för de yngsta barnen och barn i behov av särskilt stöd.
7. Fi ska verka för att förskola och fritidshem ska vara avgiftsfria. Barnomsorgsgarantin ska gälla till och med 12 års ålder. Fi ska verka för att ingen form av godkänd pedagogisk förskoleverksamhet eller skolbarnomsorg missgynnas ekonomiskt. Fi ska verka för obegränsad rätt till närvaro i förskolan för alla barn.
8. Fi ska verka för att barnperspektivet i arbetsmiljöarbetet stärks. Fi ska verka för att föräldrar ska ges rätt att anmäla arbetsmiljöproblem i förskolan till Arbetsmiljöverket.
9. Konfliktlösning byggd på icke-våldsprincipen samt feministiskt självförsvar ska erbjudas av skolorna.
10. Fi ska verka för att barn med annat modersmål än svenska ska få undervisning från förskolan och genom hela skoltiden, både i och på sitt modersmål samt i och på svenska, så långt som möjligt på normal skoltid.
11. Fi ska verka för att meningen "i överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism" som finns i Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet ska strykas.
12. Fi ska verka för att all skolundervisning i såväl kommunala som friskolor blir vetenskapligt grundad, konfessionslös och sekulär.
13. Fi ska verka för inrättandet av en nationell ekonomisk handlingsplan med mål att stoppa segregationen mellan skolor.
14. Fi ska verka för alla elevers rätt till professionell vägledning genomsyrad av ett genus och antirasistiskt perspektiv. Dagens samhälle förändras snabbt när det gäller utbildning/yrken/arbetsmarknad samtidigt som vi fortfarande har en könssegregerad arbetsmarknad.
15. Fi ska verka för en översyn av gymnasiala program för att ge elever möjlighet

att upptäcka nya och andra aspekter inom sina intresseområden. Programmens konstruktion ska inte upprätthålla eller förstärka könsbundna yrkesval.

16. Fi ska verka för att integrera körkortsutbildningen i gymnasieutbildningen.
17. Fi ska verka för en inkluderande skola. Barn och ungdomar i behov av särskilt stöd ska prioriteras och ges tillräckligt med resurser. Särskolan som egen skolform ska ses över.
18. Fi ska verka för att staten tar över ansvaret för grundskolan igen.
19. Fi ska verka för att lärarexamen inbegriper dokumenterade kunskaper om alla diskrimineringsgrunder
20. Fi ska verka för att friskolor inte får fördelar gentemot kommunala skolor
21. Fi ska verka för att ökade krav och arbetsuppgifter på skolan alltid ska gå hand i hand med ökade resurser
22. Fi ska verka för att alla skolor ska ha tillgång till kurator, skolsköterska, psykolog, social- och specialpedagog.
23. Fi ska verka för att mindre gruppverksamhet ska finnas tillgänglig på alla skolor. Grupperna ska ledas av särskilt utbildade ledare med kompetens om genus, HBT, antirasism, klimat, miljö och demokrati.
24. Fi ska verka för ett kommunalt veto vid etablering av nya friskolor.

D.2 Vuxenutbildning

Dörren till utbildning, vidareutbildning och omskolning ska stå öppen under en människas hela liv. Feministiskt initiativ vill värna ett system där kommunal vuxenutbildning, folkhögskolor, studieförbund, yrkesutbildningar, utbildning genom ESF-anslag och andra vägar utgör en möjlighet att göra nya yrkes- och livsval även efter 18 års ålder. Vuxenutbildning har dessutom en speciell funktion i arbetet med att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. Staten måste ta initiativ till ett bildningsarbete som synliggör könsmaktsordningens uttryck och hur den samverkar med andra maktordningar, så som strukturell rasism och heteronormativitet.

25. Fi ska verka för att EU:s definition av livslångt lärande inkluderar demokratisk bildningstradition och att såväl det formella som det informella lärandet ger utrymme för individers fria utveckling inom ramen för statens ansvar och därmed finansiering.
26. Fi ska verka för att den allmänna värnplikten avskaffas. Istället ska allmän samhällstjänst införas. Samhällstjänsten utövas under ett år och gäller alla mellan 18 och 25 år (kriterium: kommunal rösträtt) i både traditionellt mansdominerade och kvinnodominerade verksamheter till exempel katastrofhjälp, vård och omsorg, värnplikt, miljövård.
27. Fi ska verka för att kommande lag om vuxnas lärande ska innehålla mål om jämställdhet samt liksom ungdomsskolan ha en undervisning som grundas på ett genus-, hbt- och antirasistsikt perspektiv.
28. Fi ska verka för att folkhögskolestudier i enlighet med målet att främja medborgerlig bildning ska vara en egen kvotgrupp med ett (1) år i CSN:s regelverk.

29. Fi ska verka för att statliga bidrag till och samarbete med företagsutbildningar ska innehålla ett genusperspektiv samt att företag aktivt motverkar en könssegregerad arbetsmiljö.
30. Fi ska verka för att all upphandling av vuxenutbildning har krav på jämställdhetsplan för anställda samt genuspedagogisk kompetens.
31. Fi ska verka för att flyktingmottagandet ska ge kvinnor med små barn lika möjligheter som män att komma igång tidigt med svenska för invandrare (SFI) och ges möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen.

D.3 Universitet/högskola och forskning

Människors möjligheter att studera ska inte vara beroende av individens ekonomi. Studiemedelssystemet ska likställas med arbete i förhållande till sociala trygghetssystem. För att säkra en hög kvalitetsnivå i den högre utbildningen bör genus-, hbt- och antirasistiska perspektiv genomsyra utbildningarna.

32. Fi ska verka för en total översyn av resurstilldelningssystemet för högre utbildning ur ett könsmaktsperspektiv.
33. Fi ska verka för en total översyn av det befintliga studiefinansieringssystemet ur ett könsmaktsperspektiv och att det nuvarande studiefinansieringssystemet på sikt ersätts med studielön. Detta nya system ska utformas så att alla studenter ska ha tillgång till de sociala trygghetssystemen och ska till exempel kunna kombinera föräldraskap med heltidsstudier.
34. Fi ska verka för att översynen även ska syfta till att vuxenutbildningssystemet för människors potentiella utveckling och studiefinansieringen inte motverkar varandra.
35. Fi ska verka för att genus-, hbt- och antirasistiska perspektiv ska genomsyra den högre utbildningen.
36. Fi ska verka för att obligatoriska moment rörande genus, hbt och antirasism införs i klientorienterade yrkesutbildningar.
37. Fi ska verka för att könspyramiden inom akademin bryts. Det ska vara minst hälften kvinnor på alla poster och på alla nivåer inom akademin.
38. Fi ska verka för att varje doktorand ska ha rätt till en bi-handledare.
39. Fi ska verka för att göra individuell karriärplanering till norm inom forskarutbildningen.
40. Fi ska verka för att alla doktorander ska ha tillgång till en mentor under sin forskarutbildningstid.
41. Fi ska verka för att den högre utbildningen förblir avgiftsfri för alla studenter.
42. Fi ska verka för att forskningsmedel som öronmärkts för genusforskning ska utgå till projekt där genus är i centrum för forskningen.

E. Hälsa och sjukvård

I ett välfärdsamhälle ska alla ha tillgång till skattefinansierad sjuk- och tandvård. Kunskap om friskvård, hälsovård och god kosthållning måste stärkas inom förskola och skola i både teori och praktik. Stora satsningar på gymnastik/idrott, avslappningsövningar och god näringsrik kosthållning ska vara obligatoriska under hela skoltiden. För att skapa kontinuitet i barns hälsovård, ska kontakten från barnvårdscentralerna övergå till skolhälsovården, som ska ha det övergripande ansvaret för barns hälsa upp till 18 års ålder. Det ska gälla alla barn, även dem som av någon anledning lämnat skolan.

All sjukvård ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Mannen som norm ska ersättas med metoder som bygger på kunskap om att individer är olika och hur kön, klass, etnicitet, sexualitet och funktionalitet kan påverka hälsa och symptom. Metoder och behandling måste dessutom förmå att identifiera strukturella förhållanden som kan kopplas till hälsa. "Alternativ vård" ska omfattas av granskning och utvecklingsåtgärder.

Feministiskt initiativ strävar efter att bygga ett samhälle som försäkrar alla människor adekvat och individanpassad vård under livets alla skeden. Det förutsätter att äldrevården byggs ut och att geriatriska mottagningar finns tillgängliga överallt i landet. Mottagningarna ska kompletteras med geriatriska kliniker, med anpassad rehabilitering, samt långvårdssjukhus.

1. Fi ska verka för att inget kön ska vara norm i medicinsk forskning, utbildning och teknikutveckling.
2. Fi ska verka för att omsorgsbehov ska bedömas på ett likvärdigt sätt oavsett kön, etnicitet och sexuell läggning.
3. Fi ska verka för större anslag till genusforskning inom området hälsa och ohälsa, inom medicinsk, vårdvetenskaplig och tvärvetenskaplig forskning.
4. Fi ska verka för att vården ska sluta att reproducera köns- och rasistiska stereotyper. Därför kräver vi obligatoriskt genus-, hbt- och antirasistiskt perspektiv i läkar-, sjuksköterske- och andra vårdpersonalutbildningar.
5. Fi ska verka för att det ska genomföras en nationell folkhälsoundersökning om transpersoners hälsa.
6. Fi ska verka för att tandvård ingår i sjukförsäkringssystemet och omfattas av högkostnadsskyddet.
7. Fi ska verka för att alla som vistas i Sverige, även asylsökande och papperslösa och gömda flyktingar, ska ha full tillgång till hälso- och sjukvård på samma villkor som alla andra bosatta i Sverige.
8. Fi ska verka för att stödja en utveckling av och därmed också en kvalitetskontroll av den alternativa vården.
9. Fi ska verka för att landstingen avvecklas som huvudman för vården och att kommunen, enskilt eller i samarbete, blir huvudman för all primärvård. Viss specialistvård och forskningsanknuten vård (universitetssjukhusen) ska ha statligt huvudmannaskap.
10. Fi ska verka för en ökad bemanning inom vård och omsorg.

E.1 Äldreomsorg

Stora förändringar måste genomföras för att alla äldre människor ska kunna uppleva sig som respekterade och betydelsefulla samhällsmedborgare.

Feministiskt initiativ vill skapa fler alternativa boendeformer för dem som vill byta boende, såsom servicehus, kollektivboende, gruppboende och en ny variant av "äldrehem". Bostäderna ska placeras på centralt belägna platser i kommunerna, dels för att de boende ska kunna delta i det omgivande samhällslivet, och dels för att underlätta för människor, som vill besöka vänner och/eller delta i olika aktiviteter.

Hemtjänsten måste också kompletteras med möjligheter för äldre att få hjälp med vardagssysslor, utevistelse, social samvaro, etc. enligt den modell som tidigare praktiserades inom ramen för "hemsamaritrycket".

Många äldre drabbas av demenssjukdomar och den kunskap som finns om dementa måste också användas för att förbättra deras situation. Det är till exempel viktigt att dementa inte flyttas omkring oplanerat, men att hålla fast i "kvarboendepincipen" kan på sikt omöjliggöra all rehabilitering/träning, då de dementa har svårt att ta till sig instruktioner i en heterogen grupp. Det är därför av stor betydelse för behandlingen att de sjuka kan få vara i en grupp där sjukdomen visar sig på likartat sätt. Patienterna bör byta grupp (eventuellt även boende) när deras symtombild blivit sämre, för att få maximal rehabilitering och omvårdnad.

Feministiskt initiativ förordar att en äldreomsorgslag, avpassad till de speciella förhållanden som råder när det gäller vård och omsorg om gamla, ska ersätta de två lagar som idag tillämpas: Socialtjänstlagen respektive hälso- och sjukvårdslagen.

11. Fi ska verka för en särskild äldreomsorgslag.
12. Fi ska verka för mer resurser till äldrevården. Äldre ska ha rätt att bo kvar hemma, men lika viktigt är det att de som vill har möjlighet att bo i pensionärsbostad eller gruppboende.
13. Fi ska verka för att en ny alternativ typ av demensboende, med extra hög bemanning och lämpligare utformning, inreds för att möta den nya situationen, där merparten av de dementa vid ankomsten har ett betydligt mer framskridet sjukdomstillstånd än tidigare.
14. Fi ska verka för att speciella demensboenden för personer med allvarliga våldstendenser och grava personlighetsstörningar utvecklas och utökas.
15. Fi ska verka för ett jämställdhetsperspektiv när det gäller beviljande av insatser från hemtjänsten.
16. Fi ska verka för en fast kontaktperson i hemkommunen för anhörigvårdare, som har svårt att själva reda ut vart de ska vända sig med olika problem som uppstår.
17. Fi ska verka för att utöka hemtjänsten så att alla som har behov av hjälp med städning ska kunna få det.
18. Fi ska verka för att alla äldre ska ha möjlighet att vistas ute minst en gång i veckan och det under hela året.

E.2 Könsidentitet

Möjligheterna att fritt uttrycka sin könsidentitet och sitt könsuttryck utan att bli diskriminerad är mycket begränsade. Vården och behandlingen av transpersoner har stora brister och upplevs ofta som kränkande. Det behövs därför nationella riktlinjer samt utbildning för att skapa respekt och förståelse för transpersoners utsatthet. Det måste vara möjligt att få hormonell behandling utan att vilja genomföra hela könsbytet.

E.3 Vårdyrke och organisation

God vård och omvårdnad kräver kompetent personal. Många vårdyrken har idag, trots god utbildning, låg status och låg lön. I ett välfärdssamhälle som ser till helheten har staten, landstingen och kommunerna ett särskilt ansvar att vara föredömen som arbetsgivare och skapa arbetsplatser som inte reproducerar och skapar underordning. Vårdyrkena måste därför uppvärderas och lönerna höjas.

Landstingen är huvudman för sjukvården. Fi vill verka för att Landstingen avskaffas och anser det nödvändigt att utreda hur hälso- och sjukvården ska utformas och organiseras för att göra det möjligt att ge och få vård utan att underordnas, vare sig som patient eller anställd.

19. Fi ska verka för att landstingen avvecklas som huvudman för vården och att kommunen, enskilt eller i samarbete, blir huvudman för all primärvård. Viss specialistvård och forskningsanknuten vård (universitetssjukhusen) ska ha statligt huvudmannaskap.
20. Fi ska verka för en ökad bemanning inom vård och omsorg.

E.4 Psykisk hälsa

Trots förbättringar i hälsa, så som ökad medellivslängd och ökad rörelseförmåga i högre åldrar, har det sedan mitten av 1990-talet funnits tecken på att de psykiska besvären i befolkningen blivit fler. Detta syns i en ökad sjukskrivnings- och bidragsfrekvens, i huvudsak på grund av psykiatriska diagnoser.

Kvinnor är oftare sjukskrivna, och får mer mediciner utskrivna än män. Varför det är så ska utredas från medicinsk och psykosocial utgångspunkt.

21. Fi ska verka för mer resurser till den psykologiska och psykiatriska vården. Förutom en upprustning av den vård som tar hand om människor med psykisk ohälsa/psykiatriska diagnoser bör utbudet bli större av yrkespersoner, som innehar psykologisk kompetens med grundutbildning från godkända utbildningar och som omfattas av högkostnadsskyddet. Denna kunskap ska också kunna användas i förebyggande syfte inom skolhälsovården.
22. Fi ska verka för en övergripande utredning som gör en feministisk analys av orsakerna till och konsekvenserna av kvinnors ökade psykiska ohälsa och sjukskrivningar.
23. Fi ska verka för att möjligheten för kvinnor att få bättre hjälp inom missbruksvården ökar. Till detta behövs avgiftningskliniker, vårdavdelningar inom psykiatrin, behandlingar och boende som är avsedda endast för kvinnor.
24. Fi ska verka för mer resurser till kvinnoteam inom socialtjänst, sjukvård och psykiatrin.
25. Fi ska verka för utökade resurser till arbetet mot mäns våld mot kvinnor både inom psykiatrisk vård och i hälso- och sjukvården i stort.

26. Fi ska verka för att all självmordsprevention måste innehålla ett hbt-perspektiv.
27. Fi ska verka för att det psykosociala stödet till hbt-personer säkras och att det görs till en självklar del i vården för transsexuella.
28. Fi ska verka för att forskning kring självskadebeteende bland kvinnor initieras för att finna adekvata behandlingsformer. Personer med beteendestörningar, t.ex. självskadebeteende ska beredas adekvat behandling oavsett bostadsort och oavsett ålder.
29. Fi ska verka för att patientråd inom psykiatrin ska finnas i varje landsting, där f.d. och nuvarande patienter har inflytande över hur vården ska bedrivas.

E.5 Alkohol- och drogpolitik

Missbruk av alkohol och droger har blivit allt mer utbrett i vår globaliserade värld. Feministiskt initiativ vill satsa på att öka kunskapen om kvinnors drogmissbruk, genom forskning, utbildning och metodutveckling inom socialtjänst, sjukvård, polisväsende och behandlingsverksamhet. Ett genusperspektiv måste läggas på alla led i bemötande-, behandlings- och tillfrisknandeprocessen inom alkohol- och drogmissbruksvården, så att all vård och behandling kan utformas utifrån kunskap om könsspecifika skillnader mellan kvinnors och mäns relation till alkohol och droger.

30. Fi ska verka för att utbildning kring alkoholens roll ur ett könsmaktsperspektiv genomförs för all personal inom skola, socialtjänst och all behandlingsverksamhet.
31. Fi ska verka för att ett genusperspektiv tillförs alla led i bemötande-, behandlings- och tillfrisknandeprocessen inom alkohol- och drogmissbruksvården, så att all vård och behandling kan utformas utifrån kunskap om könsspecifika skillnader mellan kvinnors och mäns relation till alkohol och droger.
32. Fi ska verka för att möjligheten för kvinnor att få bättre hjälp inom missbruksvården ökar. Till detta behövs avgiftningskliniker, behandlingar och boende som är avsedda endast för kvinnor.
33. Fi ska verka för att kommunernas alkohol- och drogpolicies innefattar ett genusperspektiv.
34. Fi ska verka för att kommunernas alkohol- och drogpolicies innefattar ekonomiska uppskattningar av alla alkohol- och drogrelaterade kostnader.
35. Fi ska verka för att skolans utbildningar kring alkohol och droger tillförs ett genusperspektiv.
36. Fi ska verka för att regeringens agerande i alkohol- och drogfrågor, både nationellt och internationellt, innefattar ett genusperspektiv och tar sin utgångspunkt i folkhälsa och samhällsekonomi.
37. Fi ska verka för att regeringen, inom ramen för EU-samarbetet, kraftfullt motverkar krav på avregleringar och legaliseringar inom alkohol- och drogpolitiska områden.

E.6 Rättighet till sexuell och reproduktiv hälsa

Sexuell och reproduktivhälsa är en förutsättning för den individuella sexuella friheten och jämlikhet. Det förutsätter tillgång till en bättre sexualundervisning för alla. Kunskaper om och tillgång till preventivmedel för att skydda sig mot könssjukdomar och oönskade graviditeter är fundamental för den sexuella och reproduktiva hälsan.

Rätten till fri abort är en nödvändig rättighet för att säkra kvinnors hälsa och för att kvinnor ska kunna agera som autonoma individer med oinskränkt rätt över sin egen kropp. Rätten till fri abort ifrågasätts såväl inom Sveriges gränser som utanför. Motståndet mot aborter måste ses i ett globalt sammanhang där många kvinnor förvägras denna rättighet. Därför är det av stor vikt att Sverige som stat aktivt driver och arbetar för kvinnors rättighet till sexuell och reproduktiv hälsa nationellt och internationellt.

Varje kvinna ska garanteras ett tryggt och säkert omhändertagande vid barnafödande, känna sig respekterad och tagen på allvar. Högsta prioritet ska dock ges till att säkerställa att alla kvinnor får en medicinskt säker förlossningsvård som utformas efter kvinnans önskemål.

38. Fi ska verka för upprustning av förlossningsvården.
39. Fi ska verka för att ge den födande kvinnan rätt att så långt det är möjligt bestämma över sin graviditet, hur hon vill föda och över eftervården. Detta inbegriper rätt till kejsarsnitt.
40. Fi ska verka för att införa en valfrihets- och platsgaranti som innebär att varje kvinna ska ha rätt – och plats – att föda på det sjukhus hon i förväg valt. Anpassa förlossningsvården efter kvinnorna och deras efterfrågan.
41. Fi ska verka för att bygga ut förlossningsvården i glesbygd så att alla kvinnor har tillgång till förlossningsvård med hög säkerhet och medicinsk kompetens.
42. Fi ska verka för att förlossningsvården ska, efter kvinnans önskemål, garantera plats för en medföljande person att stanna kvar så länge som kvinnan stannat kvar på sjukhuset. Fäder och medföräldrar ska uppmuntras att delta i omsorgen om barnet.
43. Fi ska verka för att ge alla nyförlösta kvinnor rätt att stanna i minst tre dygn på BB.
44. Fi ska verka för att de kvinnor som väljer att gå hem tidigt ska erbjudas bra eftervård, bland annat i form av hembesök av en barnmorska man känner sedan tidigare från mödravården eller från förlossningen/eftervården.
45. Fi ska verka för att förlossningsskador måste behandlas på ett sådant sätt att det säkrar kvinnors möjligheter till fortsatt välmående.
46. Fi ska verka för att eftervården måste bli bättre på att fånga upp det lidande som många mammor upplever efter förlossningen. Alla nyblivna mammor ska erbjudas professionell hjälp med att bearbeta sin förlossning utifrån sin egen upplevelse.
47. Fi ska verka för att förlossningsavdelningar alltid ska kunna erbjuda tolk om så önskas.
48. Fi ska verka för ett genusinriktat reformarbete inom mödravård/barnavård/föräldrautbildning. Föräldrautbildning bör separeras från mödravård och barnavård.

49. Fi ska verka för att föräldrautbildning ska erbjudas alla föräldrar oberoende av familjekonstellation.
50. Fi ska verka för att föräldrautbildning ska utgå från att alla föräldrar har ett grundläggande individuellt ansvar för sina barn.
51. Fi ska verka för kontinuerlig fortbildning för personal inom mödra- och förlossningsvård i könsmakts-, antirasistiska och hbt-frågor.
52. Fi ska verka för att medicinska tekniker som används under graviditet och förlossning ska användas utifrån den pågående forskningen och inte av rutin.
53. Fi ska verka för att föräldrar ska få information om såväl amning som flasknäring.
54. Fi ska verka för att rätten till assisterad befruktning ska vara på samma villkor för kvinnor i samkönade relationer som för heterosexuella par, landstingen ska inte prioritera olika Oeller ta ut olika avgifter.
55. Fi ska verka för att ensamstående kvinnor ska få laglig rätt till assisterad befruktning.
56. Fi ska verka för kvinnors rätt att välja abortmetod. För att säkra denna rätt bör barnmorskor ges möjlighet att handlägga medicinska aborter.
57. Fi ska verka för att asylsökande och flyktingar ska erbjudas läkarundersökning inom en månad för att möjliggöra att de erbjuds nödvändig omsorg och vård i god tid.

E.7 Funktionalitet

Det är viktigt att funktionalitet ses som ett samhällsansvar och inte som ett individuellt problem. Människor med funktionsnedsättning blir funktionshindrade först i mötet med vårt samhälles normer kring funktionsduglighet. Feministiskt initiativ anser det nödvändigt att problematisera begreppet funktionsnedsättning och sätta fokus på varje individs rätt att leva utan diskriminerande hinder. Det stöd som samhället ger de funktionshindrade ska inte ses som flexibelt där rätten till stöd och livskvalitet tolkas olika beroende på de statliga finansernas status.

Personlig assistans bör ses som en rättighet som medför ökad självständighet och självbestämmande. En ökad satsning måste därför göras på att utveckla ett mer flexibel utbud av serviceboende, där anpassat gruppboende med tillgång till personal, kan fungera som ett komplement till eget boende med personlig assistans. Krav på ökad flexibilitet måste även riktas mot arbetsgivare vid utformande av arbetsplatser och arbetsuppgifter. Funktionshindrade barn ska ha samma rätt till personlig assistans som vuxna – föräldrarna, vanligtvis kvinnan, ska inte ta samhällets ansvar.

58. Fi ska verka för att lagen om särskilt stöd (LSS) förändras så att fler får rätt till personlig assistans oavsett ålder och i ökad omfattning.
59. Fi ska verka för att biståndsbedömare inte bara anger antal timmar, utan även vilka arbetsuppgifter som ska utföras av personliga assistenter. Arbetsuppgifterna utformas i samråd med brukaren. Det ska finnas en arbetsbeskrivning tillgänglig hos brukaren. Vid byte av assistent ska en väl tilltagen period av bredvidgång garanteras för båda parter säkerhet.
60. Fi ska verka för en förstärkt sanktionsmöjlighet för Arbetsmiljöverket vid granskning av arbetsmiljö ur funktionshinderperspektivet.

61. Fi ska verka för ökad utveckling och nyttiggörande av teknologi och hjälpmedel för att undanröja funktionshinder i miljöer. Utvecklingen ska vara baserad på kvinnors och mäns olika behov.
62. Fi ska verka för stöd till innovationer, etablering och utveckling av företag vars produkter tillgodoser uppfyllelse av tillgänglighetsmålen, med särskilt beaktande av kvinnors behov.

E.8 Sexualitet

Sexuella känslor och hur individen förstår sin sexualitet påverkas av det omgivande samhället. Hur vi utvecklas sexuellt, vad som känns rätt och bra, dåligt eller möjligt, hänger samman med de bilder och föreställningar (inte minst sexualmoralens dubbla bild av kvinnan som hora eller madonna) som tidigt presenteras för oss under uppväxten. Vad som "är" kvinnors roll som sexuella varelser och i det sexuella samspel begränsas av den bild som patriarkatet framhåller i exempelvis reklam, filmindustri, pornografi etc.

Sexuell frigörelse är att kunna vara fri att utforska sin sexualitet och lust utan att känna sig begränsad av skuld och skam. Detta innebär allt ifrån fantasier och onani till sexuella förbindelser med andra. Individens sexuella frihet har alltid en gräns i mötet med andra. Ingen kan kräva att andra ska tillfredsställa ens lustar mot deras egen vilja, mot lön eller betalning. Det är viktigt att en sexuell utveckling sker utan fruktan för våld och övergrepp samt att kvinnor har full kontroll över sin egen reproduktiva förmåga.

Skolan och reklam/media är centrala arenor för skapandet av kulturella normer och ideal för genus, sexualitet och identitet. De normer som presenteras av utbildare och medieproducenter påverkar unga människors förhållande till sexualitet och kropp. Det är därför väsentligt att synliggöra och förändra vilka normer som förmedlas. Fi ser sex- och samlevnadsundervisningen som viktig både utifrån ett hälsoperspektiv och utifrån ett rättighetsperspektiv.

63. Fi ska verka för att skapa andra och mer mångfaldiga normer för sexualitet som utmanar objektifiering, heteronormativitet och kvinnors sexualitet som tabu- och skambelagd.
64. Fi ska verka för ett normkritiskt och öppet förhållningssätt till sexualitet i undervisning och bland skolpersonal generellt. Detta inkluderar att skolan bör reflektera runt sexualitet och könsidentitet, avstå från att reproducera stereotyper i sexualundervisningen, motverka hbt-fobi och sexism generellt samt öka kunskapen om hbt-frågor bland skolvårdspersonal.
65. Fi kräver att alla elever i förskolan, grundskolan och gymnasiet får återkommande sexoch samlevnadsundervisning. Undervisningen ska ta utgångspunkt i ett normkritiskt perspektiv på genus och vidare innefatta gränssättning som tema.
66. Fi ska verka för att alla kommuner ska vara skyldiga att inrätta ungdomsmottagningar.

E.9 Sexualitet och kroppslig integritet

För att kunna ta del av välfärden och ha möjlighet att besluta över sitt liv måste varje människa ha rätt till sin egen kropp. Individen måste själv få besluta över sin kropp, sin sexualitet och kunna sätta gränser i möten med andra människor. Detta är en fråga om såväl hälsa som om grundläggande mänskliga rättigheter. För att äga sin kropp och existera som fria människor måste kvinnor ha en egen sexualitet som inte bestäms utifrån mäns behov. De

normer som bestämmer och begränsar vår sexualitet måste därför synliggöras och ifrågasättas. Genom att frigöra oss från tanken om heterosexualitet som norm och ett binärt könstänkande kan vi motverka diskrimineringen av homo- bisexuella och transpersoner.

Ingen kan äga en annan människas kropp. Sexualiteten måste bygga på frivillighet och ska inte ske mot någons vilja, mot lön eller betalning. I ett välfärdssamhälle görs allt för att bekämpa människohandel och att köpa sexuella tjänster är oacceptabelt.

Alla människor måste kunna välja om, när och med vem de vill bilda familj. Detta ska gälla oavsett sexualitet. Rätten till den egna kroppen är en förutsättning för människors självbestämmande och frihet, men det är en rättighet som ofta fråntas människor, i synnerhet kvinnor. Stater världen över begränsar kvinnors möjlighet att kontrollera sin reproduktion, genom att olagligförklara abort, försvåra tillgången till preventivmedel och inte erbjuda säkra förhållanden vid barnafödande. I ett välfärdssamhälle fråntar inte staten kvinnor reproduktiva rättigheter utan tillhandahåller tvärtom möjligheter därtill.

Kroppslig integritet handlar om att ha rätt till sin egen kropp och det yttersta hotet mot denna rätt är våld. Frihet från våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Att utsättas för psykiskt eller fysiskt våld får stora konsekvenser för vår hälsa, trygghet, frihet och vårt självbestämmande. Kvinnor som grupp utsätts för våld och våldtäkter av gruppen män. I ett välfärdssamhälle ska ingen behöva planera sin vardag utifrån fruktan för våld eller våldtäkt och i de fall det ändå sker måste staten kunna hantera situationerna på så sätt som inte skuldbelägger offret, utan tvärtom omhändertar och ser till att gärningsmannen straffas. Detta är en fråga om grundläggande rättssäkerhet samt allas likhet inför lagen. Kvinnor måste få ett bemötande utifrån sin unika situation, oberoende av etnicitet, funktionalitet och samhällsliga status. Det får dock inte betyda att kvinnovåldet betraktas som kulturellt och hänförs till vissa etniska grupper. Mäns våld mot kvinnor är strukturellt och återfinns i alla kulturer och samhällsklasser. Kunskapen om det får inte innebära att det våld som sker i samkönade relationer eller begås av kvinnor mot män inte tas på allvar.

Då kvinnor faller offer för mäns våld så gör också ofta även barn det. Både som offer för samma våld men också som vittnen till det. Dessa barn måste erbjudas hjälp anpassad till dem och deras behov.

Precis som att kvinnor utsätts för våld på grund av sitt kön riskerar människor att utsättas för våld på grund av att de har en viss hudfärg, etnicitet eller sexualitet eller lider av funktionshinder. Detta utgör den yttersta formen av diskriminering. I ett välfärdssamhälle är det oacceptabelt att vissa grupper frekvent utsätts för våld och staten måste förhindra detta genom att synliggöra, förebygga och lagstifta däremot. När våld ändå sker måste staten garantera att offren får ett bemötande utifrån sin situation, en rättssäker utredning och vård i förhållande till de konsekvenser våldet får.

67. Fi ska verka för en ändring av lagen om våldtäkt så att brist på samtycke konstituerar brottet.
68. Fi ska verka för att människor inte exploateras i sexindustrin. Fi ska vidare verka för en kartläggning av penningflöden i denna industri.
69. Fi ska verka för att behålla den nuvarande lagen om förbud av köp av sexuella tjänster. Fi kräver även skärpta straff för sexköp.
70. Fi kräver också mer resurser och hjälp till prostituerade som vill ta sig ur sin situation och ska verka för ett nationellt resurscentrum för prostituerade. Detta ska ha både rådgivande och behandlande uppgifter, men även fungera som ett kunskapscentrum.

71. Fi ska verka för en feministisk utvärdering av sexköpslagen.
72. Fi ska verka för att sexköpslagen utvidgas till att omfatta köp av sexuella tjänster i syfte att sprida (exempelvis genom fotografi, film, SMS, MMS, publicering i tidskrift eller på Internet) eller på annat sätt göra förtjänst på att vidareförsälja de sexuella tjänsterna (exempelvis liveshow).
73. Fi ska verka för att barn under 18 år inte får utnyttjas i något pornografiskt sammanhang. Lagstiftningen ska ses över och skärpas så att det handlar om faktisk ålder och i de fall där det är svårt att avgöra, så ska misstanken om att det handlar om ett barn vara företrädande framför eventuell pubertetsutveckling. En i lag fastställd åldersgräns är en definierad ålder utifrån födelseår och inte en bedömningsfråga.
74. Fi ska verka för en skärpning av socialtjänstlagen som innebär att utsatta kvinnor och barn – oberoende av bostadsort – ska ha tillgång till hjälp, stöd, respektfullt bemötande och skyddat boende i sitt närområde. Socialtjänstlagen måste därför innehålla en tvingande paragraf där alla kommuner ges i uppdrag att själva, eller i samarbete med andra näraliggande kommuner, se till att det finns en kvinnojour (ideell eller kommunal) som kan bistå utsatta kvinnor och barn. I de fall där hjälpsökande talar annat språk än svenska ska hon ha rätt till tolkhjälp. All jourverksamhet ska bygga på ett antirasistiskt perspektiv. Kommuner som inte sköter sig ska åläggas sanktioner. I samband med lagändringen måste staten skjuta till pengar till kommunerna för detta ändamål. Det är orimligt att jourverksamheten ska skötas av oavlönad personal.
75. Fi ska verka för att resurser tilldelas så att tillgänglighetsprincipen för psykiska och/eller fysiska funktionsnedsättningar tillämpas vid planeringen av kvinnojouren.
76. Fi ska verka för att skyddet för kvinnor som utsätts för hot om våld ska stärkas, genom att efterlevnaden av besöksförbud skärps. För personer som dömts till besöksförbud för våld mot partner ska fotboja utfärdas och den drabbade får frivilligt använda ett armband med ett larm som utlöses av fotbojan. Larmet utlöses också hos polisen som ska åtgärda det faktum att personen bryter mot besöksförbudet. Detta måste dock kompletteras med larpaket som varje kvinna som så önskar kan få i en situation när hon känner befogad rädsla för att utsättas för våld eller hot om våld.
77. Fi ska verka för att varje kommun ansvarar för samordningen mellan myndigheter i ärenden som gäller mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Utsatta kvinnor ska inte själva behöva sköta denna samordning.
78. Fi ska verka för att det för tjänster som innefattar ett specifikt ansvar för frågor om mäns våld mot kvinnor och barn och våld i nära relationer vid alla berörda myndigheter ställs krav på kunskaper om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och de olika uttryck detta våld kan ta sig beroende på kvinnors olika positioner. Innehavare av sådana tjänster ska få fortlöpande utbildning.
79. Fi ska verka för att män/partners som utövar våld har rätt till hjälp och att hjälpen måste innefatta ett hbt-, antirasistiskt och könsmaktsperspektiv.

80. Fi ska verka för att staten tar ansvar för att det inrättas resursjourer som kan ta emot de mest utsatta kvinnorna, exempelvis missbrukare, psykiskt sjuka och prostituerade. Personal på kvinnojourer ska utbildas i hur de ska bemöta och slussa vidare hjälpsökande de själva inte har resurser att ta emot.
81. Fi ska verka för att kommuner och landsting åläggs att ge personal, som arbetar med missbrukande och/eller psykiskt sjuka kvinnor, utbildning i frågor som rör mäns våld mot kvinnor. Detta för att dessa personalkategorier i sitt bemötande lättare ska kunna identifiera kvinnor som, utöver sitt missbruk/sin sjukdom, också är utsatt för mäns våld.
82. Fi ska verka för att kommunerna måste ta ansvar för att hjälpa, stödja och skydda de kvinnor och män som är utsatta för våld i samkönade relationer.
83. Fi ska verka för att en landsomfattande utredning genomförs av de samhällsekonomiska kostnader som mäns våld mot kvinnor innebär. Utredningen ska omfatta både direkta som indirekta kostnader. Resultatet av dessa beräkningar ska användas som underlag för statens ekonomiska satsningar för att motverka mäns våld mot kvinnor.
84. Fi ska verka för att barns rättssäkerhet stärks när barn bevittnar mäns våld mot kvinnor eller våld i nära relationer. Barnen ska i dessa fall få brottsofferstatus och om mannen/den våldsamma partnern är vårdnadshavare för barnet ska statusen som vårdnadshavare omprövas.
85. Fi ska verka för att det inrättas minst en BUP-mottagning, med särskild inriktning på barn som bevittnat eller utsatts för våld i familjen, i varje län med särskild kompetens på detta område.
86. Fi ska verka för att barn som utsätts för sexuella övergrepp, bevittnar eller utsätts för våld inte tvingas att besöka flera olika myndigheter och mottagningar för att få hjälp och rättvisa. I varje län bör en särskild enhet inrättas, ett så kallat Barnens hus, där barn kan träffa socialarbetare, polis och sjukvårdspersonal på ett och samma ställe.
87. Fi ska verka för ökade resurser till den offentliga psykvården för att hjälp i tillräcklig omfattning ska kunna ges till vuxna som blivit utsatta för sexuella övergrepp som barn.
88. Fi ska verka för att jourer/samordningsenheter i samarbete med polisen ska kunna utfärda tvingande förturer, det vill säga en specialförtur där den utsatta och eventuella barn har rätt till en ny bostad i valfri kommun.
89. Fi ska verka för en förstärkning av elevvårdspersonal, kuratorer, psykologer och skolsköterskor, på skolor och förskolor. Denna personal ska omfattas av kompetenskrav så att de har förutsättningar att kunna identifiera de barn som är offer för mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och sexuella övergrepp. Den kompetensen ska innefatta ett genus-, hbt- och antirasistiskt perspektiv.
90. Fi ska verka för fri och laglig abort i hela världen. Tills det är uppnått måste kvinnor i länder där aborten inte är fri välkomnas till Sverige för att göra abort på samma villkor som kvinnor bosatta i Sverige.
91. Fi ska verka för att namnlagen ändras så att alla människor har rätt att ta förnamn utan att det styrs av biologiskt kön. Denna rätt ska även gälla för föräldrar när de namnger sina barn.

92. Fi ska verka för att inkludera kön samt transpersoner i lagstiftningen om hets mot folkgrupp och att hetslagstiftningen ska utformas med ett tydligt strukturellt perspektiv.
93. Fi ska verka för att även barn och andra närstående till personer som omfattas av hetslagstiftningen ska omfattas av detta skydd, även om de själva inte tillhör någon av dessa grupper. Dessa barn måste även omfattas av lagstiftning om förbud mot diskriminering.
94. Fi ska verka för ökade kunskaper inom sociala och rättsliga myndigheter om olika uttryck för våld samt ökade resurser för individuellt anpassade insatser och åtgärder.

F. Våld och förtryck i hederns namn

Feministiskt initiativ sällar sig till dem som menar att förtryck, diskriminering, marginalisering och våld mot kvinnor kan se olika ut och ta sig många uttryck, men att det är samma norm och struktur som gör dessa kränkningar möjliga varhelst i världen man befinner sig, nämligen patriarkatet.

Feministiskt initiativ anser att debatten om våld och förtryck i hederns namn exemplifierar på ett tragiskt sätt just hur könsförtrycket avgränsas, definieras och förklaras inom ramen för skilda kulturella rum. Att benämna kvinnomord, våld mot kvinnor och kvinnoförtryck som "hedersmord" eller "hedersrelaterat våld" gör det möjligt att föreställa sig att dessa handlingar är sanktionerade inom andra "kulturer". Med andra ord förklaras våld mot kvinnor från så kallade "hederskulturer" med "kultur" eller "religion" snarare än med könsmakt. Konstruktionen av kvinnoförtryck som en kulturell handling hos "de andra" gör det möjligt att avgränsa våldet till "de andras kulturer". Denna konstruktion möjliggör att det förtryck och våld som förekommer i Sverige betraktas som en anomali (det är inget "naturligt" i den "svenska kulturen") medan det förutsätts vara en legitim handling i "andra kulturer".

Feministiskt initiativs politik tar istället sin utgångspunkt i att kvinnors erfarenheter av våld, hot och tvång måste analyseras i ljuset av generella strukturer av könsförtryck och maktutövning i ett etniskt segregerat samhälle. En viktig dimension i problembilden är att kvinnor och deras familjer definieras som kulturellt, etniskt och religiöst avvikande i det svenska samhället. Att stigmatisera, marginalisera och definiera människor som offer är just centrala komponenter i den process som konstruerar personer med "invandrarbakgrund" som "avvikande". Feministiskt initiativ anser att det är av yttersta vikt att synliggöra alla berättelser om våld och förtryck. Många sociala och rättsliga myndigheter behöver öka sina kunskaper om att våldet tar sig olika uttryck. Däremot innebär inte denna insikt om behovet av ökade kunskaper att vi accepterar kulturessentialistiska förklaringar till kränkningar av människor.

Feministiskt initiativ anser att arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska bedrivas systematiskt och långsiktigt och att de ekonomiska insatser som staten gör bör stå i relation till de faktiska kostnader den här typen av brott medför. Alla åtgärder som syftar till att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och till att skydda och hjälpa dem som riskerar att utsättas måste utgå från ett brottsofferperspektiv. Detta innebär att säkerheten för dem som utsätts eller riskerar att utsättas för våld alltid måste prioriteras. Att stärka brottsofferperspektivet i alla samhällsstrukturer är ett nödvändigt steg mot målet nolltolerans mot mäns våld mot kvinnor.

G. Samhällsbyggnad och bostadspolitik

I ett hållbart dynamiskt samhälle planeras boende med sikte på hälsa, trygghet och oberoende. Alla, oberoende av kön, sexuell läggning, trosuppfattning, funktionsduglighet eller etnicitet ska kunna känna sig säkra i sin omgivning. En feministisk politik kräver därför nya normer för bostadsbyggande och samhällsplanering. Nya boendereformer krävs för att bryta mansdominans och det mansberoende som den nuvarande bostadspolitiken skapar. För att alla människors vardagsliv – också kvinnors och barns – ska fungera krävs barn- och äldreomsorg, skolor och mataffärer i närmiljön och en tillfredsställande kollektivtrafik. Feministiskt initiativ verkar för en samhällsplanering utifrån kvinnors möjligheter och villkor. Det kräver en samordning av bostads-, service- och arbetsplatsplanering med ett prioriterat kollektivt transportsystem som avsevärt förkortar restider.

Sverige är kraftigt segregerat när det gäller boende. I den allmänna debatten förklaras ofta bostadssegregationen i termer av klasskillnader eller enskilda personers val "att bo nära sina landsmän". Det finns en föreställning om att det är de etniska minoriteterna som gör detta val, när studier istället visar att svenskar flyttar från områden som blivit heterogena. Segregationen kan inte kopplas bort ifrån de rasistiska strukturerna som finns i samhället, utan måste ses som resultatet av en strukturell diskriminering av invandrare och personer med invandrabakgrund.

Enligt diskrimineringsombudsmannen (DO) är mörkertalet vad gäller förekomsten av direkt eller indirekt etnisk diskriminering på bostadsmarknaden stort.

Den etniska boendesegregationen kan ses i relation till en diskriminerande arbetsmarknad. De flesta fastighetsägare kräver att bostadssökande har fast anställning och regelbunden lön. Eftersom många invandrade personer, i synnerhet kvinnor, har låga löner, osäkra anställningar eller är arbetslösa utesluts de även från bostadsmarknaden. En diskriminerande arbetsmarknad utvecklar med andra ord bostadsområden organiserade efter etniska principer. Åtgärder mot arbetslöshet bland boende i marginaliserade och stigmatiserade områden måste därför prioriteras.

Detta ska inte ses som en form av positiv särbehandling, utan snarare som en insats mot den negativa särbehandlingen av boende i dessa områden. Feministiskt initiativs förslag syftar till att minska de negativa effekterna som en etablerad positiv särbehandling av majoritetsbefolkningen har för marginaliserade och stigmatiserade grupper.

1. Fi ska verka för att 15-minutersprincipen lanseras. Detta gagnar arbete, fritid, samvaro och familjeliv och skapar mindre bidragsberoende. Detalj- och regionplaner samt stadsbildningar ska vila på ett jämställt och resurshushållande samhällsbyggande med en feministisk värdering och analys.
2. Fi ska verka för att alla kommuner ska utreda den fysiska verkligheten och i detaljplaneringen arbeta utifrån ett perspektiv där medborgarna, särskilt med kvinnor i åtanke, kan känna sig trygga vid alla tider på dygnet. Alla kommuner ska upprätta en handlingsplan för hur detta ska kunna uppnås.
3. Fi ska verka för att alla grupper som förbereder och som tar samhällsbyggande beslut ska så fort som möjligt uppnå en fördelning på 50 procent kvinnor och 50 procent män i olika åldrar. Dessa organ ska ha en bred demokratisk och lättillgänglig remissprocess.
4. Fi ska verka för att bryta den patriarkala dominansen avseende den fysiska samhällsplaneringen är ett prioriterat krav för att åstadkomma en rejäl

demokratisering av samhällsprocessen och en jämställd, behovsbaserad utveckling.

5. Fi ska verka för att infrastrukturen, såsom kommunikationer, energi, vatten och avlopp, ska förvaltas med hänsyn till resurshushållning och ekologi.
6. Fi ska verka för att kommunala bostadsförmedlingar återinförs i alla kommuner och att alla personer i kön ska kunna meritera sig till alla lediga lägenheter som annonseras ut.
7. Fi ska verka för att allmännyttans kostnadsnivåer och bostadsprogram ska baseras på kvinnors ekonomi.
8. Fi ska verka för att förtursansökningar från sociala myndigheter ska ge förtur i bostadskön.
9. Fi ska verka för att alla personer som på olika nivåer är involverade i samhällsplaneringen ska tillägna sig baskunskaper i jämställdhet. För detta ändamål ska kurser regelbundet anordnas på central, regional och lokal nivå.
10. Fi ska verka för minskade avgasutsläpp, en utbyggd kollektivtrafik och fler och bättre cykelvägar i städerna.
11. Fi ska verka för att tillgänglighet integreras helt och fullt från början i all planering. Äldre bebyggd miljö ska anpassas för ökad tillgänglighet.
12. Fi ska verka för att samhällsekonomiska uträkningar ska utgå från ett feministiskt, hbt-, antirasistiskt- och miljöperspektiv samt ska ta hänsyn till funktionshindrades behov.
13. Fi ska verka för att alla ska ha möjlighet till utbildning och tillgång till offentlig service samt informationsteknologi oavsett var i landet man väljer att bosätta sig.
14. Fi ska verka för att en rikstäckande bostadsvaneundersökning genomförs. Syftet är att skapa förutsättningar för en trygghetsskapande bostadspolitik. Exempel på sådant som ska utredas i undersökningen är flyttningstrender, den dagliga tidsfördelningen i det privata och i det offentliga rummet, kvinnors dagliga planering och utnyttjande av transporter, tillgänglighetsaspekter etc.
15. Fi ska verka för att varje vuxen individ ska ha rätt till en egen bostad till rimlig kostnad. Nya boende- och hyresrättsformer bör utvecklas och moderna kooperativa bosparkassar främjas. Det är särskilt viktigt att se till att lämpliga boendeformer och bostäder för utsatta grupper, såsom psykiskt sjuka och nyanlända flyktingar, finns att tillgå.
16. Fi ska verka för fler härbärgen för kvinnor.
17. Fi ska verka för andra former av flerboende, det vill säga att flera innehavare kan stå på kontraktet.
18. Fi ska verka för att allmännyttan ska vara en förebild och leverera bostaden som en bruksvärdesmärkt produkt: Bra bostad.
19. Fi ska verka för prioriterade upplåtelseformer till ungdomar.
20. Fi ska verka för ett fast bundet taxeringsvärde från inköpsdagen till försäljningsdagen. Detta för att undvika överraskande höjningar av taxeringsvärden.

21. Fi ska verka för att utveckla kooperativa hyresrätter med lokala demokratiska styrelseorgan.
22. Fi ska verka för att en flexibel behovsgenererad lägenhetssammansättning utvecklas där lägenheter och rum kan länkas samman på olika sätt. Det kan till exempel handla om att lägenheter byggs så gemensam vårdnad av barn vid skilsmässa underlättas eller att alternativa familjebildningar, innehållande en eller flera familjer, får lämpliga lägenheter.
23. Fi ska verka för att blandade och flexibla lösningar vad gäller samhällsplanering utvecklas så att arbetslokaler, service, skolor med mera kan rymmas inom samma närområde, kanske rent av i samma fastighet.
24. Fi ska verka för att hyresregleringen utreds och ses över för att den ska hindra diskriminering och att vinsterna återinvesteras i renoveringar av bostadsområden och nybyggnation för låg- och medelinkomsttagare.
25. Fi ska verka för att tillsätta en demokratiskt styrd Bo- och Markkreditbank som har i uppgift att vara huvudaktör i frågor som rör markanvisningar samt främja en kravmärkt bostadspolitik.
26. Fi ska verka för att en konsekvensanalys av diskriminerings effekterna för marginaliserade områden ska göras beträffande beslut i stadsplanering, infrastruktur, kommunikationer, service och så vidare.
27. Fi ska verka för sanktionering av hyresvärdar och andra aktörer på bostadsmarknaden för att eliminera möjligheterna att utöva diskriminering utifrån ras/etnicitet.
28. Fi ska verka för att nyanlända själva ska få välja var de ska etablera sig. Samhället ska underlätta för dessa grupper att komma in på arbets- och bostadsmarknaden.

H. Kulturpolitik

I ett feministiskt välfärdssamhälle utgör kulturyttringar en självklar och oundgänglig del av det offentliga samtalet. Genom konstnärliga uttryck förmedlas åsikter och ifrågasättande av normer och gränser gestaltas. Kulturyttringar synliggör också olika berättelser och erfarenheter, skapar möjligheter till identifikation och till självreflektion. Mäns större del av den materiella kakan och det faktum att mäns verk är överrepresenterade i det kulturella utbudet innebär att kvinnors berättelser, erfarenheter och uttryck förblir underrepresenterade. Både historia och nutid präglas av osynliggörandet av kvinnor. Feministiskt initiativ anser att den rådande könsmaktsordningen och den strukturella rasismen hindrar det fria uttrycket, genom att vissa konstnärliga berättelser undertrycks och nedvärderas, när patriarkala normer får styra värderingen av olika konstnärliga uttryck.

Samtidigt som män har bättre villkor som producenter av kultur är det kvinnor som i störst utsträckning konsumerar kultur. Kvinnor går oftare på konstutställningar, ser mer på bio, gör fler sökningar i bibliotekens samlingar samt går oftare på teater och konsert än män.

De många olika konstformerna fyller olika behov och ett brett kulturutbud förutsätter att människor med olika social och etnisk bakgrund väljer konstnärsyrket och ges rimliga förutsättningar att arbeta professionellt. För att använda kulturens potential, nå ut till en bredare publik och få mer tillbaka på de satsningar som görs måste förutsättningar för konstnärer inom bild, form, dans, teater, litteratur och musik att utöva sitt yrke stärkas. Ett rikt och mångfasetterat kulturliv förutsätter att konstnärerna som producerar kultur har ekonomiska möjligheter att arbeta professionellt. Det innebär att kunna försörja sig på utfört arbete, samt en likvärdig trygghet i socialförsäkringssystemen som andra yrkesutövare. Feministiskt initiativ vill ha en tydlig kulturpolitik med handlingsplaner som utvärderas och förbättras med konkreta åtgärder, dels för att aktivt stärka kultursfären ur ett feministiskt perspektiv och dels för att definiera kultur som en samhällssektor.

1. Fi ska verka för att alla statliga kulturinstitutioner har en uppdragsbeskrivning som innehåller krav på ett könsmakts-, hbt- och antirasistiskt perspektiv.
2. Fi ska verka för en könskvotering på samtliga nyckelpositioner på statliga institutioner som visar konst och föremål.
3. Fi ska verka för att ett kvinnohistoriskt museum snarast inrättas.
4. Fi ska verka för att kulturmiljöarbetet innefattar en feministisk dimension. I fråga om exempelvis bevarande och K-märkning är det viktigt att även kvinnors verksamheter, arbete och liv synliggörs.
5. Fi ska verka för att den individuella visningsersättningen (IV) för bildskapare, formgivare, konsthantverkare, och tecknare successivt räknas upp. Målet är komma upp till 41 miljoner kronor vilket innebär en likvärdig nivå som andra kulturarbetare till exempel biblioteksersättning/författare och Stim/musiker. IV är knuten till individuella prestationer kopplade till utfört arbete och inget bidrag.
6. Fi ska verka för att ett rimligt och rikstäckande avtal mellan kommunala och statliga institutioner och konstnärer upprättas. Avtalet ska reglera rätten till utställningsersättning för alla offentliga visningar och framträdanden inom kulturområdet. Idag kan kommuner själva välja om de betalar en ersättning för använda verk.
7. Fi ska verka för en översyn av den differentierade momsen för konstnärer och deras distributörer av alster.

8. Fi ska verka för en ökad tillgång till ateljéer, repetitionslokaler, scener och så vidare för arbete och/eller daglig träning till rimliga kostnader för konstnärerna samt en förstärkning av ateljébidragssystemet.
9. Fi ska verka för stöd till centrumbildningarna och kulturarbetares organisationer i syfte att utöka deras tillfällen till uppdrag och stärka deras förhandlingssituation gentemot uppdragsgivare.
10. Fi ska verka för att möjligheten att gestalta alternativa erfarenheter stärks genom folkbildningens olika aktörer och arenor.
11. Fi ska verka för att skolorna ska ha tillräckliga resurser för kultur i undervisningen.
12. Fi ska verka för att stärka folkbiblioteken.

H.1 Makt och media

Media har stor makt och inflytande över hur vi uppfattar vår omvärld. Bilden av världen och av oss själva formas av de berättelser och bilder media levererar, definierar som normalt och värt att sträva efter. Berättelserna om kvinnor och män är som gjutna i cement i media och en vit manlig, heterosexuell norm genomsyrar mediebranschen, dess innehåll och tilltal.

De rådande patriarkala maktförhållanden i samhället blir också tydliga i medievärlden; i allt från medieägande och styrelserepresentation till presstöd, distribution, innehåll och tilltal. Kvinnor är underrepresenterade i medieföretagens styrelser. Även distributionen av tidskrifter till återförsäljare är ett stort problem för små tidskrifter, eftersom distributionen sköts av två företag som sätter priserna och bestämmer förutsättningarna. Detta begränsar den yttrande- och tryckfrihet vilken ett demokratiskt samhälle vilar på. Medierna är dessa friheters arenor. Alla röster har idag inte tillträde till dessa fora. Strukturellt underordnade gruppers berättelser osynliggörs i det offentliga samtalet. Feministiskt initiativ ska verka för att en kritisk diskussion om media, medias makt och medias betydelse för jämställdheten.

Ny teknik har gjort det möjligt för kultur och information att sprida sig utan dessa mellanhänder. Detta skapar möjlighet för normkritisk och marginaliserad kultur att distribueras. Vi vill bejaka möjligheten i teknik för icke-kommersiell fildelning och anser att icke-kommersiellt inhämtande, nyttjande och spridning av kultur ska vara lagligt. Vi vill även främja utvecklingen av lagliga, billiga och smidiga alternativ som innebär att de som skapar kultur, skriver musik, gör film, osv. får betalt för sitt arbete.

Upphovsmän, mediaföretag och Internetleverantörer bör ta ett större ansvar för att bilda gemensamma lättanvända lösningar för ersättningssystem. Tekniska lösningar t.ex. i form av digitala bibliotek kan kombineras med ersättningssystem till upphovsmännen/kvinnorna.

13. Fi ska verka för att en kritisk diskussion om och analys av media och medias makt ingår i samhällsundervisningen i grund- och gymnasieskolan.
14. Fi ska verka för att konkurrenssituationen i distributionsledet ska utredas.
15. Fi ska verka för att det inrättas ett genusgranskningsråd. Rådet ska granska och kartlägga genuskildringar i media ur ett demokratiperspektiv med utgångspunkt i klass, etnicitet, sexualitet, ålder med mera. Rådet ska också sammanställa underlag och information till exempelvis skolor, utbildare och föreningar.

H.2 Sport och fritid

Idrotten är Sveriges största folkrörelse, med över 20 000 föreningar och drygt tre miljoner medlemmar. Den största andelen medlemmar är barn och ungdomar. Därmed är idrotten också en viktig faktor i många unga människors identitetsskapande process. Ledare och tränare har, som auktoriteter och förebilder, ett stort ansvar och en viktig uppgift, då de medverkar till att skapa nivåer för vad som är ett acceptabelt beteende. Deras roll måste problematiseras för att motverka förekomsten av jargonger som uttrycker kvinnoförakt, sexism, hbt-fobi och rasism.

Riksdagen har beslutat att det statliga stödet till barn- och ungdomsidrotten tas procentuellt från Svenska Spels vinst. Tillsammans med "Handslaget", en extra miljon under de senaste fyra åren, innebär det att statsstödet till största delen kommer från spelpengar. Ett förhållande som inte är rimligt med tanke på idrottens sociala och folkhälsopolitiska betydelse.

Feministiskt initiativ ska verka för att flickors och kvinnors idrottande synliggörs och får ökat utrymme i samhällsdebatten.

16. Fi ska verka för att idrotten får en långsiktig och säker finansiering, genom fasta anslag i statsbudgeten.
17. Fi ska verka för att ledare och tränare utbildas i genus-, hbt- och antirasistiska frågor för att motverka normativa uppfattningar om världen på och utanför idrottsarenorna.
18. Fi ska verka för att alla, oavsett kön, ska ha lika villkor inom idrotten.
19. Fi ska verka för att alla bidrag som ges via skattemedel ska kontrolleras så att lika mycket pengar går till tjejer som till killar.
20. Fi ska verka för att föreningar ska genusgranskas. Det är inte försvarbart att bedriva föreningsverksamhet som snedfördelar sina resurser i relation till könen.
21. Fi ska verka för att Sverige får en kvinnlig proffsliga inom ishockey och fotboll.

I. Miljö

Hållbar utveckling är en förutsättning för välfärd. Den hållbara utvecklingen präglas av globala, ekonomiska, sociala och miljömässiga rättvisedimensioner där den antirasistiska feministiska maktanalysen utgör ett självklart perspektiv. Miljöområdet har traditionellt undantagits maktanalyser, trots att olika maktordningar tydligt samverkar. Feministiskt initiativ ifrågasätter människors självpåtagna rätt att dominera, exploatera och manipulera natur, djur och människor. Vårt synsätt har sitt ursprung i bland annat den kamp som förs av kvinnor överallt i världen för miljö, demokrati och mänskliga rättigheter.

Feministiskt initiativ anser inte att hållbar utveckling och åtgärder för att begränsa klimathoten behöver innebära minskad livskvalitet. Däremot utmanar åtgärderna dagens ensidiga bild av välfärd som liktydig med materiell, resursslukande privatkonsumtion. Det är ett levnadssätt som globalt sett gynnar vissa män, d.v.s. cirka 5–10% av världens invånare. Feministiskt initiativ vill i ett globalt perspektiv fokusera välfärd som ökar kvinnors livskvalitet genom att motverka våld mot kvinnor, öka kvinnors inflytande över sin egen kropp, rätt att äga och arva, inflytande över beslut m.m. frågor som ofta sammanfattas i termer av kvinnors egenmakt (empowerment).

FN:s klimatpanel (IPCC) konstaterade år 2001 att klimatpåverkan kommer att drabba kvinnor betydligt hårdare än män världen över. Det är en globalekonomisk rättvisefråga där västvärlden måste ta ett större ansvar.

Den lilla grupp rika män (och ett fåtal kvinnor) som tar stora ekonomiska risker och som konsumerar ohållbart, måste utmanas. Feministiskt initiativ anser att vi inte kan tillåta ett agerande som hotar klimat och miljö och ökar risken för fler väpnade konflikter för att säkra tillgång på olja och andra naturtillgångar. Metoder bör införas så att vi kan begränsa möjligheterna för en minoritet att konsumerar upp jordens gemensamma resurser på kort tid och säkerställa framtida generationers välfärd.

Feministiskt initiativ vill arbeta aktivt och könsmedvetet för att förändra vårt produktions- och levnadssätt så att vi inte förstör den miljö som utgör förutsättningen jordens och vår egen fortlevnad. Vår utgångspunkt är att vi alla har ansvar för att arbeta för en hållbar utveckling, både i stort och i smått.

En sjättedel av jordens befolkning i de rika länderna konsumerar mer än hälften av jordens olja och står för hälften av alla koldioxidutsläpp. Transportsektorn och de sektorer som utvecklar vår infrastruktur domineras av män. Styrelser, chefspositioner och befattningar inom trafikverk, transportföretag, länstrafikhuvudmän och övriga intresseorganisationer är mansdominerade. Feministiskt initiativ strävar efter en jämnare könsfördelning i representationen i dessa instanser som driver utvecklingen av vårt samhälle.

Grundläggande för Feministiskt initiativ är att alla förslag som läggs om miljöförbättrande åtgärder bygger på en maktanalys så att åtgärderna riktas till de grupper som påverkar miljön mest.

1. Fi ska nationellt och i EU verka för att klimatförändringarna ska hanteras inom ramen för FN-systemet och att Kyoto- och Bali-överenskommelsernas beslut genomförs och att övergången till alternativa energisystem och användningar snabbas upp och radikaliseras.
2. Fi ska verka för en fullständig konsumtionsbaserad utsläppsredovisning där länders globala samlade påverkan räknas in, inte bara de fysiska utsläpp som äger rum innanför deras gränser.

3. Fi ska verka för en ökad användning av miljö-, rättvise-, och jämställdhetsmärkning av varor och tjänster.
4. Fi ska verka för minskad produktion och konsumtion av varor och livsmedel med stor miljö- och klimatpåverkan, t.ex kött.
5. Fi ska verka för att flygresor och godstransporter med tunga lastbilar styrs över till järnväg. Fi ska verka för att järnvägen får en hög prioritet inom transportsektorn.
6. Fi ska verka för att ett system tas fram där individuella kvoter för utsläpp av klimatpåverkande ämnen tydliggörs. En riktad individuell klimatrådgivning för att praktiskt möjliggöra förändrad livsstil ska utvecklas
7. Fi ska verka för en skatteväxling med ökade skatter på miljöfarlig verksamhet och minskade skatter på arbete. Den som förorenar ska betala.
8. Fi ska verka för att alternativa drivmedel till fossila bränslen tas fram och utvecklas samt beskattas lägre.
9. Fi ska verka för att förbättra kollektivtrafiken och sträva efter att göra den avgiftsfri.
10. Fi ska verka för att regionutveckling och arbetsmarknadernas dynamik måste mötas med en framsynt utveckling av allmänna färdmedel. Hänsyn till turtäthet och restid är här av central betydelse för jämställdhet, tillgång till arbetsplatser och graden av självförsörjningsförmåga.
11. Fi ska verka för jämställd representation i de sektorer som utvecklar vår infrastruktur.
12. Fi ska verka för att kärnkraften avvecklas.
13. Fi ska verka för en satsning på förnyelsebara energikällor som biomassa, vind, sol, vatten.
14. Fi ska verka för att det ska bli ekonomiskt rimligt och möjligt att installera småskalig förnyelsebar el-producerande teknik.
15. Fi ska verka för att ekonomiska styrmedel används och utformas så att de ger omedelbar effekt och är riktade mot högkonsumenter.
16. Fi ska verka för lagstiftning där byggherren åläggs miljökriterier, t ex ska energieffektiva hus byggas.
17. Fi ska verka för att ekonomiska styrmedel finns som möjliggör snabb ombyggnad av bostäder och andra lokaler till "Passivhus" eller annan energieffektivisering.
18. Fi ska verka för mer variationsrika boendeformer som medför resursbesparingar.
19. Fi ska genom EU verka för att Världshandelsorganisationen inte ska ha prioritet över de internationella miljöavtal som förhandlats fram inom ramen för FN-systemet, lokalt, regionalt och globalt.
20. Fi ska genom EU verka för att utvecklingsländer inte används som avstjälningsplats för industriländernas hushålls-, industriella, miljöfarliga och nukleära avfall.

I.1 Skog och hav

Livet grundas på naturtillgångarna, livet i skogen, marken och havet har avgörande betydelse för mänsklighetens överlevnad. Uthuggning, torrläggning och exploatering mark bidrar till förstörelse av biologisk produktion och tillgång på syre.

Skogscertifiering ger möjligheter för tillverkare att märka produkterna från skogen för att tala om att de uppfyller miljö- och andra krav. Certifieringssystemet, FSC (Forest Stewardship Council) omfattar dessutom bland annat ursprungsbefolkningars intressen.

Situationen i våra omgivande hav är alarmerande. Industrifisket, utsläpp från jordbruk och risker med oljeutsläpp från fartyg äventyrar livet i våra hav. Feministiskt initiativ stödjer och främjar samarbete mellan länderna kring Östersjön och Västerhavet och på andra nivåer i arbetet för att rädda vår havsmiljö. Jordbruket spelar en viktig roll för vårt samhälle och har en stor påverkan på vår miljö.

21. Fi ska verka för att skogen brukas på ett mer hållbart och långsiktigt sätt uppmärksammas och tas till vara.
22. Fi ska verka för en tydlig, begriplig och pålitlig miljömärkning för skogsprodukter som underlättar konsumenters produktval.
23. Fi ska verka för att öka skogens tillgänglighet, att turism bygger på ekologiskt hänsynstagande och att jakt inte verkar inskränkande på tillgängligheten.
24. Feministiskt initiativ ska verka för att den svenska regeringen blir mycket mer offensiv i försöken att förändra EU:s fiskeripolitik i riktning mot ett kraftigt minskat uttag. Trögheten i EU-systemet får inte hindra radikala åtgärder i Sverige. Den svenska fiskeflottan måste minskas, och stora områden måste fredas för att ge hotade arter en chans att återhämta sig.

I.2 Ekologisk produktion

Livsmedel utgör basen för vår överlevnad. Därför strävar vi efter att all livsmedelsproduktion ska främja ekologisk mångfald och vara befriad från kemiska bekämpningsmedel. Feministiskt initiativ stödjer därför en övergång till ett ekologiskt jordbruk. Genom att stödja ekologiska producenter genom olika former av till exempel skattelättnader kan det påskynda övergångsprocessen. Köttproduktion ska ske utan genmodifiering och tillväxthormon. Resistenta bakterier utgör idag ett problem inom köttproduktionen, vilket kan avhjälpas genom en övergång till ekologisk djurhållning. Användandet av genmodifierade organismer är inte förenligt med strävan mot ekologisk livsmedelsproduktion, eftersom det förutsätter ett ökat beroende av kemikalieanvändning i jordbruket. En ökad användning av kemikalier drabbar i sin tur i hög grad kvinnor och barn, eftersom de utför en stor del av jordbruksarbetet i utvecklingsländerna.

25. Fi ska verka för att användandet av genmodifierade organismer i livsmedelsproduktionen förbjuds.

I.3 Djurrätt

Närhetsprincipen avseende all livsmedelsproduktion är viktig ur flera aspekter, för miljön men även för djurhållningen. Slaktdjur ska transporteras och hanteras på ett sådant sätt att de inte far illa. All slakt ska ske på bedövat djur. Konsumenter måste ges möjlighet att vara medvetna och kunna göra aktiva val i sin vardag, därför stödjer Feministiskt initiativ den av EU påbörjade processen att all varuproduktion ska märkas utifrån resultat av livscykelanalys. Människan har inte rätt att utrota andra varelser. Den biologiska mångfald som finns i Sve-

rige ska bevaras för framtiden. Det betyder till exempel att Sveriges rovdjurstam ska finnas kvar i ett livskraftigt bestånd. Att se och motverka att djur utsätts för onödigt lidande är en del i en hållbar miljöpolitik.

26. Fi ska verka för att det ska gå att väcka allmänt åtal när djur vanvårdas och att resurserna för lagens efterlevnad ökas.
27. Fi ska verka för att den djurskyddslagstiftning som finns idag efterlevs och att djurskyddsinspektörer känner sig trygga när de utför sitt arbete.
28. Fi ska verka för utveckling och ökat användande av alternativ till djurförsök.
29. Fi ska verka för ett förbud mot vilda djur på cirkusar.
30. Fi ska verka för att pälsdjursuppfödning förbjuds.
31. Fi ska verka för att förbud mot sexuella övergrepp på djur skrivs in i djurskyddslagen.
32. Fi ska verka för att innehav och spridning av djurpornografi förbjuds.
33. Fi ska verka för att det ska finnas kvinnojourer där husdjur är tillåtna.

J. Rättspolitik

Ett fungerande och icke-diskriminerande rättsväsende är grundläggande för ett fungerande demokratiskt välfärdssamhälle. Det finns grundläggande diskriminering i vårt samhälle när det gäller just kvinnor och flickor som utsatts för brott. Framför allt gäller detta de brott där förövaren typiskt är en man och brottsoffret typiskt är en kvinna eller flicka, vid sexualbrott och mäns våld mot kvinnor.

Ett flertal undersökningar har visat att implementeringen av lagarna på det här området är bristfällig och präglad av diskriminering också när det gäller så grundläggande faktorer som domstolarnas bevisvärdering och bedömning av vittnens trovärdighet. Samhället har det yttersta ansvaret brottsoffer. Ett brottsoffer ska alltid bemötas och behandlas med respekt. Det är oacceptabelt att brottsoffer blir ifrågasatta och misstänkliggjorda på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning eller andra tillhörigheter. Polis, åklagare, advokater och domare är alla delar av rättsväsendet och ska ha ett samlat ansvar för att motverka diskriminering på olika områden. Feministiskt initiativ vill se över befintlig lagstiftning, men också förändra bemötande och attityder inom rättsväsendet.

Den självklara utgångspunkten för demokrati måste vara att alla kan känna sig trygga, respekterade och värdefulla som medborgare och individer oavsett vem man är. Likhet inför lagen ska vara en självklarhet men är det inte i dagens Sverige. En genomgripande undersökning av hur befintliga lagar appliceras ur ett genus-, hbt- och antirasistiskt perspektiv är nödvändigt.

Förekomsten av hatbrott är något som inte kan tolereras i en rättsstat. Hatbrott är ett uttryck för grundläggande brist på respekt för mänskliga rättigheter, människors lika värde och demokrati. Syftet med en särskild hatbrottslagstiftning är att ge skydd åt vissa minoritetsgrupper. Dessa är etniska och religiösa minoriteter samt homo-, bi- och transpersoner.

1. Fi ska verka för att alla verksamma inom rättsväsendet ska genomgå en obligatorisk utbildning med könsmakts-, antirasistiskt och hbt-perspektiv samt att kurser inom dessa områden ska vara obligatoriska på alla juristutbildningar.
2. Fi ska verka för att positiv särbehandling kan användas som ett verktyg för att uppnå bättre representativitet i rättsväsendet.
3. Fi ska verka för att polisutbildningen omfattar ett könsmakts-, antirasistiskt, och hbtperspektiv som tillsammans ska säkra en kompetenshöjning. Utbildning måste även innehålla brottsofferkunskap.
4. Fi ska verka för att barns rättigheter tas bättre till vara i rättsprocesser och att verksamma inom rättsväsendet utbildas i frågor om barns rättigheter. Specialistkompetens om barn, exempelvis vad gäller förhörsteknik och psykologiska reaktioner på övergrepp, bör samlas på ett och samma ställe.
5. Fi ska verka för att diskrimineringstvister ska handläggas i allmän domstol.
6. Fi ska verka för att även transpersoner och personer som inte passar in i normen om vad som anses vara manligt eller kvinnligt ska inkluderas i definitionen av vad som utgör ett hatbrott.
7. Fi ska verka för att hatbrott samlas under en särskild enhet inom polisen, i första hand i storstäderna.

8. Fi ska verka för att pengar avsätts till organisationer för att driva informativt arbete när det gäller hatbrott och diskriminering av homo- och bisexuella, transpersoner samt rasifierade grupper i samhället.
9. Fi ska verka för att Sverige ska skriva under/ratificera FN:s organisation ILO:s (International Labour Organisation) konvention nr 169 Ursprungsbefolkningarnas suveräna rättigheter (Eng: The Indigenous and Tribal Peoples Convention).
10. Fi ska verka för ett konfessionslöst utbildningssystem och en sekulär stat. Statsbildning i alla sina institutioner ska vara fri från religiös påverkan och inblandning.

J.1 Interneträtt

Genom Internet kommunicerar vi, uttrycker vi oss och får information. Grundläggande mänskliga fri- och rättigheter, som måste värnas i ett allt mer Internetbaserat samhälle.

Historien visar att staters försök att begränsa och kontrollera informationsfriheten i synnerhet riktas mot och drabbar marginaliserade grupper. Resursstarka eliter tillåts friheter medan kvinnor, etniska minoriteter och HBT-personer förföljs, bevakas och stämplas som motståndare. Det är viktigt att se att kontrollsamhället också har en maktdimension, och att övervakning, normering och en patriarkal maktordning alltid går hand i hand. Att kvinnor för hundra år sedan uteslöts från högre utbildning är en del av samma process som i dag vill begränsa ett fritt kulturliv till en bemedlad elit.

Att öppna och läsa andras brev utan lov är ett allvarligt brott i Sverige. Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna, som är svensk lag sedan 1995, fastslår att alla har rätt till skydd för sin korrespondens. Inskränkningar av denna rättighet är enbart tillåtna om det är nödvändigt med hänsyn bland annat till nationell säkerhet. Konventionen innebär också att den som anser sig ha fått sina fri- och rättigheter kränkta ska kunna få en effektiv prövning inför en nationell myndighet.

Såsom FRA-lagen idag är formulerad uppfyller den inte de krav som ställs i Europakonventionen, eftersom den tillåter en alltför omfattande övervakning på alldeles för vaga grunder. FRA-lagen innebär att Försvarets radioanstalt (FRA), som lyder direkt under regeringen, ges möjlighet att massövervaka all trafik i kabel. All trafik, som telefonsamtal, sms, e-post och chattinlägg registreras och genomsöks i proaktivt syfte, för eventuell misstanke om grov kriminalitet, terrorism och kontaktmönster. FRA-lagen och det kommande teledatalagringsdirektivet kränker vår personliga integritet och är allvarliga hot mot en demokratisk utveckling. Innehållsdata och trafikdata (kontaktinformation) är så kallad skyddsvärd information enligt Europakonventionen.

Industrin kring distribution av kultur i olika former har fått stort inflytande över rättsväsendets bedömning av vad som ska anses vara ett allvarligt brott. EU:s Infrastrukturdirektiv innehåller en rad direktiv och lagar inom telekomområdet (Telekompaketet) som bl a innebär det orimliga faktum att distributörer med hjälp av lagen kan utkräva personinformation från internetoperatörer om personer som de tror har brutit mot upphovsrätten, och därefter stänga av dem från Internet utan beslut i domstol.

Den tekniska utvecklingen har förändrat förutsättningarna för vissa branscher och samtidigt skapat nya möjligheter. Vi måste bejaka de möjligheter som ny teknik ger för icke-kommersiell fildelning, för att motverka censur och monopol från distributionsföretag.

Det är hög tid att diskussionen kring integritet på Internet, tar mänskliga fri- och rättigheter på allvar. Integritet handlar inte bara om rätt till kommunikation, det handlar också om rätt-

en att slippa utsättas för sexism, rasism, homofobi och brott som stalking, pedofili och barn-porr. Först då har vi ett liv både fritt från våld och hot och även friheten att kunna uttrycka oss och kommunicera utan obefogade repressalier. Samma lagar och regler som i samhället i övrigt, skall gälla även på internet.

11. Fi ska verka för att FRA-lagen rivs upp och skrivs om. En proaktiv militär signalspaning mot civila inhemska medborgare, måste således upphöra.
12. Fi ska verka för att masslagring av personinformation i proaktivt syfte, enligt teledatalagringsdirektivet inte införs.
13. Fi ska verka för att Sverige slutar sälja och handla med insamlad information om individer. Information skall endast delas då det finns en konkret brottsmisstanke och mellan polisiära myndigheter i demokratiska stater.
14. Fi ska verka för att Ipred-lagen rivs upp. Rätten att ta del av privatinformation och vidta polisiära åtgärder ska, för att säkerställa rättssäkerheten i samhället, vara förbehållet polisen.
15. Fi ska verka för att all icke-kommersiellt inhämtande, nyttjande, förädlande och spridande av kultur ska vara lagligt. Upphovsmän som vill hävda sin lagstadgade upphovsrätt och rätt till ekonomisk ersättning, bör ta ett större ansvar för att bilda gemensamma lättanvända lösningar till ersättningssystem. Tekniska lösningar till exempel i form av digitala bibliotek kan kombineras med ersättningssystem till upphovspersonerna.
16. Fi ska verka för att det inte ska gå att stänga av människor från Internet.
17. Fi ska verka för att lagar kring integritet på Internet behandlar såväl individers rätt till skyddad korrespondens som rätt till skydd från övergrepp på Internet.
18. Fi ska verka för att internationella handelsavtal mellan stater skall ha full parlamentarisk insyn. Särskilt när de ska leda till juridiskt bindande åtgärder och lagändringar.

K. Politikens organisering

Ett feministiskt förändringsarbete kräver nya strategier som skapar bredd och djup i det politiska arbetet. En politik för att häva kvinnors underordning och mäns överordning berör samtliga politikområden. Feministiskt initiativ vill sätta maktfrågor i fokus.

Arbetet för kvinnors rättigheter måste baseras på en feministisk analys och organiseras utifrån ett tydligt politiskt ansvar. För Feministiskt initiativ är det en självklarhet att den feministiska analysen även omfattar politikens former och organisering. Jämställdhetsområdet kräver både en ansvarig minister, som inte ansvarar för flera andra ämnesområden, och ett eget departement. Vidare behövs en särskild myndighet som, utifrån ett könsmaktsperspektiv, arbetar mot könsdiskriminering inom samhällets samtliga områden, svarar för kunskapsutveckling och kunskapsspridning, är mötesplats mellan forskning och praktik, ansvarar för granskning av andra myndigheter samt ansvarar för metodutveckling rörande arbete mot könsdiskriminering i ett brett perspektiv. Tidigare erfarenheter och kunskaper från JämO ska tas till vara.

Diskriminering på grund av kön och sexualitet pågår överallt i samhället. Denna diskriminering tar sig olika uttryck eftersom den samverkar med andra maktordningar så som rasistiska och socioekonomiska strukturer. För att hantera frågorna i den politiska diskussionen krävs ett forum och Feministiskt initiativ anser att ett jämställdhetsutskott ska inrättas i riksdagen. Utskottet ska tydliggöra hur könsmaktsordningen påverkar olika politikområden, samt vara ett vägledande och uppföljande organ för övriga utskott.

Till riksdagens uppgifter hör även att granska och kontrollera regeringen och den offentliga förvaltningen. En av Feministiskt initiativs viktiga uppgifter i riksdagen är att säkerställa att jämställdhetsdirektiv till myndigheter följs upp på ett aktivt sätt och att regeringens eget arbete präglas av utlovade förändringar. Staten måste även aktivt främja det opinionsbildande arbetet i samhället.

Idag får inte alla som lever och verkar i Sverige vara med och välja folkets representanter. Ofta är det de människor som är mest utsatta i samhället som också saknar rösträtt. Feministiskt initiativ vill ändra på reglerna för medborgarskap och göra folkbokföringsort till avgörande för vem som är medborgare i politisk mening och vem som inte är det. Innan en sådan medborgarskapsdefinition är genomförd är opinionsbildning och aktivism de enda medel som står till buds för personer, som inte har rösträtt men som bor och verkar i Sverige, att påverka politiken.

1. Fi ska verka för ett jämställdhetsutskott i riksdagen, ett tydligt departementsansvar i regeringen och en särskild jämställdhetsmyndighet.
2. Fi ska verka för att minska avståndet mellan politiker och väljare genom att införa en återkommande arbetspraktik för politiker. I denna praktik ska såväl traditionella kvinno- och mansyrken som betalt och obetalt arbete ingå.
3. Fi ska verka för att Riksrevisionens granskning av statliga insatser ska inkludera jämställdhetsmål i tolkningen av allmänna samhällsintressen.
4. Fi ska verka för ett brett feministiskt folkbildningsprojekt genom ett utökat anslag till folkbildningen.
5. Fi ska verka för en översyn av statliga bidrag till föreningsliv, ungdomars mötesplatser och idrott. En tydlig folkrörelsepolitik ska inkludera medborgares alla gemensamhetsskapande samhälleliga aktiviteter.

6. Fi ska verka för att alla statliga bidrag som ges till föreningsliv och organisationer ska omfattas av en klausul mot diskriminering och kränkande behandling på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder, religion och ålder.
7. Fi ska verka för att utländska medborgare ska ha rätt till svenskt medborgarskap efter tre års folkbokföring i Sverige.
8. Fi ska verka för att barn som är födda i Sverige, av föräldrar bosatta i Sverige, ska ha rätt till svenskt medborgarskap, oavsett föräldrarnas medborgarskap.
9. Fi ska verka för att folkbokföringsort ska utgöra grund för rösträtten; samma regler ska gälla för EU-medborgare och medborgare från tredje land, det vill säga alla utländska medborgare ska kunna rösta i lokala val efter en månads folkbokföring i Sverige. Efter tre års folkbokföring ska full rösträtt ges.
10. Fi ska verka för att Sverige i EU arbetar för att unionsmedborgarskap även ska tilldelas tredje lands medborgare som är bofasta i EU.

L. Feministisk antirasism

Feministiskt initiativs politik ifrågasätter den norm om "svenskhet" som baseras på ett vitt, västerländskt, kristet arv. Den antirasistiska politik som Feministiskt initiativ bedriver utmanar den etablerade och diskriminerande strukturen som upprätthåller etniskt baserade privilegier i samhället. Feministiskt initiativ anser att en kvinna tilldelas olika positioner i samhället beroende på faktorer som ekonomiska förhållanden, utbildningsnivå, ålder, västerländskt eller ickevästerländskt ursprung, vit eller icke-vit hudfärg och om hon är en hetero-, homo-, bisexuell eller transperson. Med insikten om att olika maktordningar kan samverka och påverka kvinnors positioner driver Feministiskt initiativ en feministisk antirasistisk politik som utgår från kvinnors olika erfarenheter av underordning i ett patriarkalt samhälle.

I dagens samhälle utsätts människor, som inte passar in i en vit, västerländsk norm, för rasism och marginaliseras. Konsekvensen blir att icke-vita kvinnor också upplever könsförtryck genom rasistiska konstruktioner av kön. Könsstrukturer och rasistiska strukturer förstärker och upprätthåller på så sätt varandra.

Feministiskt initiativ anser det nödvändigt att problematisera Sveriges integrationspolitik utifrån ett feministiskt antirasistiskt perspektiv. Den nuvarande integrationspolitikens mål är att alla ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter, oavsett etniska och kulturella tillhörigheter. Trots det vilar den på rasistiska antaganden om människors inneboende olikheter. Feministiskt initiativ vill flytta fokus. Istället för att diskutera hur invandrare ska integreras vill Feministiskt initiativ belysa och bearbeta den strukturella diskriminering som hindrar människor från att delta i samhället på lika villkor.

Den strukturella diskrimineringen utgör basen för att "sortera", d.v.s. tilldela etniskt baserade privilegier åt vissa samhällsgrupper och marginalisera andra, och återfinns inom alla samhällssektorer. Allt oftare baseras den nutida rasismen på påstådda kulturella skillnader istället för, som tidigare, på föreställda biologiska skillnader mellan olika folkgrupper. Den kulturrasism, som blir följden, bygger på föreställningar om att "kultur" kan användas för att förklara skillnader i egenskaper, förmågor och färdigheter bland människor. Parallellt med kulturrasismen förekommer även en utbredd vardagsrasism. Feministiskt initiativ anser det viktigt att utveckla en medvetenhet om sambanden mellan globala maktförhållanden och den rasism som i allra högsta grad förekommer i Sverige.

Feministiskt initiativ anser inte att dagens diskrimineringslagstiftning kan råda bot på den institutionella rasismen. Människor som avviker från den vita, heterosexuella, manliga normen hamnar på många olika sätt mellan stolarna, eftersom lagen inte förmår hantera samspelet mellan olika maktordningar. Det är till exempel omöjligt att klarlägga om den diskriminering en invandrad kvinna möter när hon nekats det arbete som hon är mest meriterad för, beror på att hon är kvinna eller på att hon invandrade. Hon diskrimineras som just invandrad kvinna.

För att diskrimineringslagen ska få en större effekt måste informationsinsatser sättas in och skadestånden höjas.

Nationalistiska strävanden att bygga homogena stater har ofta inneburit tvångsassimilering och förtryck av nationella minoriteter. Sverige har inte varit något undantag. Feministiskt initiativ uppfattar därför minoritetspolitik som en del av det antirasistiska arbete som Fi vill bedriva.

1. Fi ska verka för en utredning av samhällskostnader för etnisk diskriminering.
2. Skadestånden i diskrimineringstvister bör höjas.

3. Fi anser att rättshjälpsreglerna ska förändras och de måste utökas när det gäller diskrimineringstvister.
4. Fi ska verka för att utländska kvinnor och män som i äktenskap eller samlevnad med män i Sverige utsätts för våld samt kvinnor/män/barn som befinner sig i Sverige till följd av trafficking ska ha rätt att stanna i Sverige oavsett vistelsetid i landet, längd på eventuellt äktenskap, ålder, hälsotillstånd etc. Fi ska verka för att skyddet stärks för kvinnor i samband med angivelse av brottslingar i trafficking.
5. Fi ska verka för att den rasism, fientlighet och diskriminering som riktas mot de nationella minoriteterna aktivt motarbetas och i synnerhet den diskriminering som drabbar romer på bostads- och arbetsmarknaden.
6. Fi ska verka för att Rennäringslagen ses över så att den blir könsneutral.
7. Fi ska verka för en ändring av grundlagen så att de nationella minoriteterna lyfts fram. Det finns idag ingen särskild bestämmelse som synliggör minoriteterna eller minoritetsspråken i svensk lagstiftning. Ett grundlagsskydd för de fem nationella minoriteterna skulle vara en markering av minoriteternas och minoritetsspråkens betydelse för det svenska samhället.
8. Fi ska verka för att de brister vad gäller möjligheter till utbildning i de nationella minoritetsspråken i Sverige avhjälps – framför allt tillgång till lärare och läromedel.
9. Fi ska verka för att kunskap om kvinnors och mäns situation inom samtliga nationella minoritetsgrupper ska öka så att de inte undantas från det jämställdhetsarbete som pågår utanför minoritetsgruppen.

L.1 Migrationspolitik

Feministiskt initiativ har en vision om en fri värld som inte begränsas av de skarpa gränser och höga uteslutande murar som allttjämt rekonstrueras i nya former. Gränser skapar ett "vi och dom", bidrar till att skapa rädsla för andra människor och utgör rasismens fundament. Så länge världen är uppdelad och präglad av orättvisor – krig, fängelse, tortyr, miljökatastrofer, statligt förtryck, förföljelse, fattigdom, våld, hot, sexuella övergrepp och rättslöshet – kommer det att finnas människor som väljer att lämna sina hemländer eller fly för att söka skydd och ett värdigare liv i ett annat land.

Sverige har förbundit sig att följa FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Genèvekonventionen om flyktingars rättigheter. Feministiskt initiativ anser att dessa konventioner ska efterlevas. Rätten till skydd mot förföljelse och grova kränkningar kan inte förhandlas bort med ekonomiska argument.

Feministiskt initiativ ska verka för en generösare tolkning av flyktingbegreppet. Kvinnors liv sätts på spel genom att asylpolitiken saknar insikt och förståelse för kvinnors asylskäl. Vid ansökan om asyl anses ofta till exempel inte våldtäkt utförd av företrädare för statsmakten i det land man flytt ifrån utgöra tillräckligt starka skäl. Fi ska verka för att Sverige utvidgar flyktingbegreppet till att omfatta den diskriminering och de övergrepp som kvinnor, homo- och bisexuella samt transpersoner är utsatta för.

Asylsökande får inte bli brickor i ett kommunalt spel om statliga medel, utan ska behandlas på ett värdigt sätt, ha rätt till sjukvård och tillgång till sociala myndigheters hjälp. Idag tvingas många asylsökande avstå från vård och livsnödvändig hjälp eftersom de inte omfattas av sekretesslagen.

10. Fi ska verka för att Sverige efterlever de konventioner som ser till flyktingars och asylsökandes rättigheter samt skyndar på utredningar så att alla får besked inom sex månader samt stärker rättssäkerheten för flyktingar och asylsökande.
11. Fi ska verka för att förföljelse på grund av kön, sexuell läggning och könsuttryck ska vara asylgrundande skäl och att detta konsekvent efterlevs såväl i lagstiftning som i dess tillämpning. Vid utredning och bedömning av den enskildes asylskäl måste hänsyn tas till annan relevant information eftersom Utrikesdepartementets rapporter återkommande uppvisar brister, t ex om hbt-personers situation i olika länder.
12. Fi ska verka för att kvinnor som hotas till livet, riskerar övergrepp eller får sina rättigheter inskränkta på grund av sitt kön eller sin sexuella läggning samt personer som anses bryta mot sociala normer om könsuttryck ska räknas som politiska flyktingar. Kränkningar såsom tvångsäktenskap, risk för könsstympning och våldtäkt ska räknas som asylgrundande skäl i lagens mening.
13. Fi ska verka för att asylsökande kvinnor ska synliggöras och få adekvat hjälp och stöd för att bearbeta eventuella erfarenheter av våld och övergrepp. Detta kräver att den inblandade personalen har god kunskap om att bemöta kvinnor med svåra trauman.
14. Fi ska verka för att alla som uppfyller lagens villkor ska ha rätt till uppehållstillstånd (idag har vissa, såsom flyktingar och unionsmedborgare, rätt till det medan andra, såsom tredjelandsmedborgare får tillstånd om Migrationsverket beslutar om det).
15. Fi ska verka för att statslösa ska få permanent uppehållstillstånd efter sex månader om inget särskilt skäl talar emot det.
16. Fi ska verka för obligatoriska kurser i genusperspektiv, hbt-problematik och antirasism för alla yrkeskategorier som arbetar med flyktingar, från personal på flyktingförläggningar till polis och jurister inom rättsväsendet.
17. Fi ska verka för att asylsökande ska erbjudas utbildning i svenska och grundläggande utbildning i svensk lagstiftning.
18. Fi ska verka för att gömda barn och barn till asylsökande ska ha rätt till förskola, skola och särskola samt sjukvård på samma villkor som barn bosatta i Sverige. Att eftersöka eller uppge var barn till asylsökande söker vård eller går i förskola, skola eller särskola ska inte användas som ett medel att omhänderta någon i familjen i syfte att avvisa denna.
19. Fi ska verka för att ingen ska behöva vistas längre än sex månader på en mottagningsenhet. Varje mottagningsenhet ska ha en plan för att stärka de boendes psykosociala och fysiska hälsa.
20. Fi ska verka för att ingen ska sättas i förvar enbart på grund av ett utvisningsbeslut. Ett barn under 16 år ska aldrig behöva vistas på ett häkte.
21. Fi ska verka för att flykting- och försörjningsstödhandläggares individuella kartläggning av nyanlända flyktingar inte färgas av förutbestämda patriarkala eller rasistiska uppfattningar om män, kvinnor och barn. Tidigare utbildningar, arbetserfarenheter och andra erfarenheter av obetalt arbete eller annan sysselsättning från andra länder ska kartläggas för att ge bästa möjliga råd och stöd utifrån individens förutsättningar och behov.

22. Fi ska verka för att öka förutsättningarna för fadderverksamhet och kontakter med bosatta i Sverige.
23. Fi ska verka för att kommunerna ska ordna bostäder och svenskundervisning för nyanlända flyktingar och asylsökande samt att de ska informera om svenska samhällsförhållanden och arbetsliv.
24. Fi ska verka för att det ska utredas varför män får högre introduktionsersättning än kvinnor och verka för att det ska utverkas strategier för att motverka detta.
25. Fi ska verka för att kommunerna ska kunna säkerställa att resurser och insatser till etablering fördelas rättvist mellan kvinnor och män, till exempel genom att alla insatser följs upp, analyseras och utvärderas utifrån ett könsperspektiv.
26. Fi ska verka för att familjeåterförening ska underlättas, utan krav på försörjning. Familjen bör i högre utsträckning kunna bestämma vilka som tillhör de närmast anhöriga. Den som invandrat till Sverige ska få förenas med sina vuxna barn och gamla föräldrar. Anhöriga som står i särskilt beroendeförhållande till person i Sverige ska ges uppehållstillstånd oavsett om beroendeförhållandet uppstått innan eller efter att den som nu är boende eller har uppehållstillstånd i Sverige anlänt till Sverige. Med beroendeförhållande avses någon som inte längre kan ta hand om sig själv på grund av ålder eller funktionshinder oavsett vilken ålder den funktionshindrade har.
27. Fi ska verka för att personal vid välfärdsinstitutioner, i kraft av sekretesslagen, ska förbjudas att yppa information om gömda personers förhållanden till polismyndigheten, såvida det inte gäller brott som kan föranleda två års fängelse eller mer.
28. Fi ska verka för att SFI-undervisningen ska utgå från ett feministiskt och antirasistiskt perspektiv. Dessutom ska undervisningen utgå från individens egna förutsättningar och behov. För att skapa praktiska förutsättningar för detta i kommuner med litet flyktingmottagande bör samverkan ske med närliggande kommuner. SFIundervisningen ska också kvalitetssäkras.

M. Säkerhet

En feministisk vision om det globala samhället bygger på respekt för alla individers mänskliga rättigheter, säkerhet, möjlighet till aktivt demokratiskt deltagande samt frånvaro av strukturellt förtryck. Den strävar efter att alla människor ska kunna utöva ett aktivt medborgarskap i samhällen med transparenta politiska processer och en representativ politisk församling på alla nivåer. Så ser inte världen ut idag.

Att bygga säkerhet, hållbar fred och en väl fungerade demokrati efter krig och konflikt är en av de största utmaningarna för världen idag. Det internationella samhället har vid upprepade tillfällen deklarerat att jämställdhet mellan kvinnor och män är fundamentalt för världsfreden och för fortsatt hållbar utveckling.

Många människor lever under förhållanden präglade av våld, osäkerhet, fattigdom, sjukdom, miljöförstöring och naturkatastrofer. Gemensamt för alla dessa situationer är att kvinnor är mer utsatta än män. För att motverka de strukturella problemen måste kvinnors delaktighet och aktörskap öka internationellt.

Problemet ligger inte i att de internationella konventionerna underlåtit att uppmärksamma den könsbaserade ojämlikheten i världen, utan i att deklARATIONERNA inte implementerats. Sverige har en viktig roll i världen, ett ansvar att agera internationellt och stå upp för mänskliga rättigheter och säkerhet för alla. Som ett ekonomiskt välbeställt välfärdssamhälle har Sverige en skyldighet att gå före i kampen för global rättvisa och hållbar utveckling.

M.1 En feministisk syn på säkerhet

Den globala säkerhetspolitiken är patriarkal och bygger på föreställningen om att det är män som med militära medel ska försvara kvinnor och barn. Makten är i förlängningen militär. Det militära våldet ä inom den militärindustriella sektorn styr den vapenteknologiska utvecklingen och vapensäljarna finns i den rika delen av världen, bland annat Sverige, köparna i den fattiga.

I varje land stjälar global militär upprustning pengar från social upprustning, eftersom ökade militärbudgetar ger minskade välfärdssatsningar. Stridsflygplan står mot sjukvård och skola. Militär kapprustning står mot globala satsningar på miljömål och hållbar utveckling.

Traditionellt sett har säkerhetsbegreppet och säkerhetspolitiken styrts av snäva stats- och militärperspektiv. Säkerhetspolitiken har fokuserat på att skydda staten från externa potentiella hot, främst med militära medel. Trots att säkerhetspolitiken har utvecklats och omdefinierats till att nu även handla om mänsklig säkerhet, har genusperspektivet uteblivit och kvinnors rättigheter har inte inkluderats.

Mäns våld mot kvinnor i olika former stoppar inte vid nationsgränser eller vid hemmets tröskel. Eftersom det är ett strukturellt fenomen som existerar överallt utgör det ett säkerhetspolitiskt problem. Feministiskt initiativ strävar efter att demontera hela den traditionella säkerhetspolitiken och istället fokusera på begrepp som exempelvis kroppslig integritet, frihet att agera samt kvinnors, mäns och transpersoners rätt och frihet att vara autonoma individer i livets alla faser och rum. Den konventionella definitionen av fred som enbart en situation utan militärt våld gör att patriarkalt våld mot kvinnor ignoreras. Feministiskt initiativ anser att verklig fred är mer än enbart avsaknad av krig.

1. Fi ska verka för en utveckling av global mänsklig säkerhet, bort från föreställningar om militär säkerhet. Det förutsätter stopp för militär upprustning, stopp för vapenexport och omställning av krigsmaterielproduktionen till civil produktion.

2. Fi ska verka för att vidga det globala säkerhetspolitiska begreppet så att också det strukturella våld som riktas mot kvinnor i vardagen innefattas.
3. Fi ska verka för att krigsvåldtagna kvinnor ska kunna få status som flyktingar på samma sätt som människor vilka förföljs för sin tro, politiska åsikt eller sexuella läggning.
4. Fi ska verka för att Sverige i samband med internationella insatser ska erbjuda hjälp och stöd till våldtagna kvinnor.
5. Fi ska verka för att fler kvinnor ska finnas med i svensk internationell konflikthantering.

M.2 Mäns våld mot kvinnor och våld i samkönade parrelationer

6. Fi ska verka för att sexköpslagen utvidgas till att även gälla utomlands.
7. Fi ska verka för att varje kommun ska ha en sjukvårdsmottagning/läkare som våldsutsatta kvinnor kan vända sig till
8. Fi ska verka för att preskription gällande fridskränkning och kvinnofridskränkning ska räknas från den senaste brottsliga handlingen.
9. Fi ska verka för att fler brott räknas in i kvinnofridslagstiftningen
10. Fi ska verka för att riktlinjerna/kriterierna vid utfärdandet av besöksförbud blir lika över hela landet
11. Fi ska verka för att socialtjänsten går in som garant då en våldsutsatt kvinna inte kan få eget kontrakt
12. Fi ska verka för att kvinnor som importerats av svenska män och utsatts för våld ska kunna stanna i Sverige
13. Fi bör verka för att mottagningar som arbetar med behandling av våldsamma män utvärderas systematiskt
14. Fi bör verka för att särskilda avdelningar vid anstalter och fängelser inrättas för män dömda för kvinnofridsbrott
15. Fi ska verka för att termen behandling av våldsverkande män ersätts med beteendeförändring
16. Fi ska verka för att en utredning genomförs av de samhällsekonomiska kostnader som mäns våld mot kvinnor innebär i EU

N. Internationellt alliansbyggande och aktörskap

Feministiskt initiativ strävar efter alla kvinnors frigörelse. Vi ser därför internationell solidaritet och en antimilitaristisk hållning som grundstenar i vårt arbete. Den världsomspännande patriarkala maktordningen leder till en orättvis fördelning av jordens resurser och tvingar stora delar av jordens befolkning, särskilt kvinnor och barn, till ett liv i extrem fattigdom.

Feministiskt initiativ vill därför aktivt kämpa för, och med, dem som påverkas negativt av den rådande könsmaktsordningen runt om i världen. Utrikes- och säkerhetspolitiken kan inte enbart bevaka svenska intressen, utan måste utgå från en feministisk vision om världsomspännande rättvisa där dialog och transnationellt alliansbyggande mellan feminister utgör grundläggande byggstenar. Då kvinnors intressen och behov varken är givna eller enhetliga, utan alltid beroende av specifika sammanhang, menar vi att lokala organisationer ska vara de som avgör dagordningen och formulerar problemen. Vi ska inte påtvinga någon ett visst arbetssätt eller sträva efter att sprida en nordeuropeisk feministisk analys.

Feministiskt initiativ ska verka för att ändra könssammansättningen i direktvalda och indirekt valda internationella församlingar samt på diplomatiska poster i europeiska och internationella organ. Att ha en jämlik representation av könen på alla nivåer inom beslutsfattandet är en förutsättning för ett demokratiskt arbete för mänskliga rättigheter. Vi måste skapa ett internationellt klimat där stabilitets-, säkerhets- och ekonomiska frågor, som utmanar den rådande maktfördelningen kan lyftas fram och tas på allvar.

1. Fi ska verka för att alla av Sverige tillsatta förtroendeposter i internationella organisationer är kvoterade med avseende på kön.
2. Fi ska verka för att alla som ska representera Sverige i internationella sammanhang ska genomgå obligatorisk utbildning i genusperspektiv, hbt-frågor och antirasism samt ha kunskap och insikt om patriarkala strukturers mekanismer.
3. Fi ska aktivt arbeta för att knyta kontakter och utveckla samarbeten med kvinnoorganisationer och nätverk på olika nivåer.
4. Fi ska verka för att Sverige i FN ska arbeta för en förbättrad och mer kraftfull implementering av Säkerhetsrådets Resolution 1325 om kvinnors aktiva deltagande i fredsprocesser och att en svensk nationell handlingsplan för detta arbete upprättas.
5. Fi ska verka för att alla världens kvinnor ska åtnjuta grundläggande mänskliga, politiska och sociala rättigheter. Fi vill därför att Sverige ska verka för att internationella överenskommelser, deklARATIONER och konventioner (som till exempel CEDAW, Säkerhetsrådets resolution 1325, Beijing-handlingsplanen och Kairoprotokollet) som stärker kvinnors rättigheter och säkerhet efterlevs. Dessa internationella överenskommelser är inte bara viktiga i frågor som exempelvis rör säkert barnafödande eller rätten till sin sexualitet och att välja sexuell partner, utan är även mycket viktiga i kampen mot hiv.

N.1 En rättvis internationell handel

Den internationella handelns utveckling under senare år innebär att allt större mängder varor och tjänster omsätts. Följden blir ofta ökad ekonomisk tillväxt, men i handelns spår ökar också miljöförstöring och den illegala handeln med vapen, människor och droger. Handel

med människor drabbar främst kvinnor och barn, vilka i de allra flesta fall exploateras för sexuella ändamål.

Frihandel sker idag inte på lika villkor. I vissa fall leder frihandeln till ett ökat behov av bistånd för utvecklingsländerna, bland annat på grund av förändrat klimat och lönedumpning. De multinationella företagens makt ökar. De största företagen har större budget än flertalet stater. Eftersom de tillåts arbeta utan hänsyn till miljö, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter anser Feministiskt initiativ det orimligt att verksamheten ska kunna bedrivas helt oreglerad.

6. Fi ska verka för att den internationella handeln utvecklas till en rättvis handel, vilket inte den nyliberala "fria" handel nu står för. Multinationella företags ambitioner av marknadsdominans måste motverkas.
7. Fi ska verka för att Världshandelsorganisationen inte ska ha prioritet över de internationella miljöavtal som förhandlats fram inom ramen för FN-systemet, lokalt, regionalt och globalt.

N.2 FN:s roll i världspolitiken

Vår antimilitaristiska hållning leder oss till en önskan att minska omfattningen av militärt våld och det lidande det medför. Den grymma realitet som utspelar sig idag med blodiga inbördeskrig och våldtäkter av kvinnor som krigsstrategi ger oss emellertid inte utrymme att agera i enlighet med dessa åsikter i alla situationer. Vi anser att det i vissa situationer kan krävas att FN intervenerar för att skydda civilbefolkningen och för att förhindra en upptrapad konflikt. Vi menar att förutsättningen för en militär FN-intervention är att den endast har som uppgift att minska våldet och minimera det mänskliga lidandet i en specifik situation.

8. Fi ska både nationellt och internationellt verka för konfliktlösning på icke-militär grund.
9. Fi ska verka för att Sverige i FN arbetar för ett att mer resurser satsas på ökad kunskap om "early warning"-indikatorer, vilket innebär att man i ett tidigt skede kan identifiera och hantera en konflikt.
10. Fi ska verka för att civila och humanitära insatser blir en lika stor och viktig del av FNinterventioner som militära styrkor.
11. Fi ska verka för att alla FN-styrkor måste ha samma minimiutbildning och att denna måste innefatta ett tydligt genus-, hbt- och antirasistiskt perspektiv. Nolltolerans för alla former av sexuellt missbruk på missionerna måste tillämpas.
12. Fi ska verka för en reformering av FN:s organisation, utskott och speciellt av maktfördelningen i Säkerhetsrådet, då detta är absolut nödvändigt för organisationens fortsatta legitimitet och för en rimlig representation av världens befolkning. För att komma ifrån situationer då FN blockeras vill Fi avskaffa vetorätten och verka för mer direktdemokrati inom FN.
13. Fi ska verka för större lyhördhet för internationella NGO:s (non governmental organizations) i FN. Det civila samhällets röster och kunskaper måste tillvaratas när frågor som berör dem diskuteras. Att hbt-organisationer idag nekas konsultativ status i FN utan att prövas på samma villkor som alla andra NGO:s är diskriminerande och inte acceptabelt.

14. Fi ska verka för att Sverige, i förhandlingar med FN och dess underorganisationer, i ökad takt driver på reformer i länder där mänskliga rättigheter inte respekteras. Detta arbete ska utgå från respekt för kvinnors, hbt-personers, funktionshindrades samt etniska och kulturella minoriteters rättigheter.
15. Fi ska aktivt arbeta för upprättandet av en internationell FN-konvention mot diskriminering på grund av sexuell läggning.
16. Fi ska verka för att såväl jämställdhetsintegrering, jämställdhetsbudgetering och jämställdhetsrevision införs och genomförs som ledande och integrerade principer i allt internationellt arbete.
17. Fi ska verka för att alla internationella organisationers budget- och revisionsrapporter har ett särskilt protokoll som går igenom rapportens resultat ur ett könsperspektiv.

N.3 Norden

Ett gemensamt samarbete inom den nordiska regionen är av stor betydelse för att med framgång kunna föra upp feministiska analyser på den politiska dagordningen. Fi anser att detta samarbete är ett viktigt forum för dialog och politikutveckling och att gemenskapen i Norden därför bör stärkas. Feministiskt initiativ vill också verka för att de baltiska länderna får ett ökat inflytande och deltagande i det nordiska samarbetet. Problem som rör sig över gränserna kräver gränsöverskridande politisk handling och gemensamt ansvar. Även nationella politiska beslut kan påverka utvecklingen inom regionen. Som ett exempel har sexturismen till de baltiska huvudstäderna ökat sedan Sveriges sexköpslag genomfördes.

18. Fi ska verka för ökat nordiskt–baltiskt samarbete och att jämställdheten fortsatt ska vara en central komponent i alla dessa länders politiska arbete.
19. Fi ska verka för att få våra nordiska grannländer att driva MR-frågor (mänskliga rättigheter) när det gäller rätten till asyl, att vidga asylrättens kriterier till att ta hänsyn till och skydda kvinnors, hbt-personers samt etniskt och kulturellt underordnade gruppers rättigheter.
20. Fi ska verka för att ändringarna i äktenskapskonventionen, vilken ser över gemensamma bestämmelser om äktenskap, adoption och förmyndarskap, även avser lika rättigheter för hbt-personers familjevillkor.

N.4 Feministiskt solidaritetsarbete

Den världsomspännande patriarkala maktordningen, i samspel med bland annat rasistiska och koloniala strukturer som tar sig uttryck i ekonomisk och politisk koncentration av makt på internationell, nationell och lokal nivå, leder till en orättvis fördelning av jordens resurser och tvingar stora delar av världens befolkning, särskilt kvinnor och barn, till ett liv i extrem fattigdom. Fattigdom är ett globalt säkerhetshot som riskerar att förvärras av vårt överutnyttjande av jordens resurser. Vi har alla ett ansvar i detta och ett samarbete med folkrörelser över nationsgränser är nödvändigt för att skapa en jämlik, jämställd och rättvis värld. Som feministisk folkrörelse anser Feministiskt initiativ att det är av största vikt att all fattigdomsbekämpning och allt solidaritetsarbete utformas utifrån ett antirasistiskt och postkolonialt genusperspektiv.

Där könsroller och föreställningar om familjeekonomi och arbetsuppdelning ofta tas för givna riskerar den assistans som ges att återskapa eller förstärka maktordningar. Solidaritetsinsatser bör präglas av ett situationsanpassat arbetssätt, där lokala resurser och lösningar tas till

vara. Som ett av de rika länderna i världen har Sverige ett ansvar att i större utsträckning bidra till fattigdomsbekämpning.

21. Fi ska verka för en mer aktiv insats för uppfyllandet av Millenniemålen, att enprocentsmålet för bistånd ska uppfyllas och att biståndsarbetet ska genomsyras av ett genus- och antirasistiskt perspektiv där kvinnors, barns, ungdomars och hbtpersoners rättigheter främjas.
22. Frågor som rör rättighet till sexuell och reproduktiv hälsa, rättvisa arbetsvillkor och miljöfrågor, som bland annat vattenförsörjning, är viktiga kvinnofrågor. Biståndet ska alltid riktas så att det gynnar de mest utsatta. Det är även viktigt att solidaritetsarbetet genomförs i samarbete med och för att stärka de lokala demokratiska sociala rörelserna, där människor kämpar för att förändra sin egen och andras livssituation.
23. Fi ska verka för att Sverige prioriterar skuldavskrivningsfrågan ur ett demokrati-, genus- och antirasistiskt perspektiv. Skuldskrisens järngrepp om fattiga ekonomier måste upphöra.
24. Fi ska verka för att kvinnors rättighet till sexuell och reproduktiv hälsa blir en prioriterad fråga i svenskt engagemang, i internationella organisationer och vid bistånd. Fri abort, preventivmedel och säkert födande är centrala rättigheter för flickors och kvinnors hälsa och överlevnad.
25. Fi ska verka för att kvinnors sociala, ekonomiska, kulturella, politiska, arbetsrättsliga, medborgerliga, organisatoriska, sexuella och reproduktiva rättigheter ska bli prioriterade i internationella organisationer och vid svenskt solidaritetsarbete.
26. Fi ska verka för en tydligare utvärdering av hur det genusperspektiv som ska genomsyra Sidas arbete efterlevs.

O. En feministisk politik för den Europeiska Unionen

I en värld där FN beräknar att män äger 99 procent av all egendom och tjänar 90 procent av inkomsterna trots att kvinnor utför två tredjedelar av allt arbete, är feminism nödvändig. Kvinnors bristande inflytande syns i att de nästan helt saknas vid de förhandlingsbord där män beslutar om ökat militärt våld, och som får som följd att kvinnor blir slagfält i och med systematiska våldtäkter och skändningar.

Mäns dominans i politiken visar sig också i att kvinnor blir brutalt exploaterade i den växande globala sexindustrin och att abort förbjuds med hänvisning till religiös tro. Feminismen är en global demokratirörelse som handlar om universella mänskliga rättigheter och frihet från diskriminering. Feminism har inget med nationer att göra och därför är feminism särskilt viktig i Europa idag när rasistiska partier med nationalistiska förtecken återigen växer sig allt starkare.

Efter folkomröstningarna 1994 och 2003 är Sverige medlem i EU och står utanför EMU. Detta är politiska realiteter som vi feminister måste använda och förhålla oss pragmatiskt till. Detta innebär dock inte att vi är okritiska till allt som kommer från parlamentet, rådet och kommissionen. Vi ska istället använda de möjligheter till samarbete som unionen ger, samtidigt som vi motverkar patriarkala strukturer och ökande militarisering.

Rätten att leva ett liv utan diskriminering är inskriven i Europeiska konventionen för mänskliga rättigheter (ECHR). Det krävs dock hårt arbete, både med specifik jämställdhets- och antidiskrimineringspolitik, samt med integrering av ett feministiskt perspektiv i allt politiskt arbete, för att detta ska bli verklighet.

Därför vill Feministiskt initiativ aktivt använda de möjligheter som den Europeiska unionen ger till politiskt arbete för att öka jämställdhet och jämlikhet överallt i Europa och världen. Feministiskt initiativ behövs i den internationella politiken.

O.1 EU som institution

Med unionen har vi som medborgare ännu en arena med möjligheter att påverka samhällsutveckling både på ett nationellt, mellanstatligt och överstatligt plan. Detta är i sig positivt, då feminismen måste drivas i ett större perspektiv och inte bara inom nationer.

Som feministisk organisation vänder sig Fi dock emot centralisering av makt och försämringar av demokratiska processer i alla tänkbara politiska och medborgarrepresentativa sammanhang. Subsidiaritetsprincipen måste vara ledande i EU, det vill säga beslut ska alltid fattas så lokalt som möjligt. Politisk europeisk integration ska aldrig gå före demokratisk förankring och representation. Idag lider unionen av ett demokratiskt underskott. Därför är det viktigt att insynen i unionens beslutsprocesser ökas och förenklas. Samtidigt behövs det överstatliga beslut om vissa frågor, såsom mänskliga rättigheter och vissa miljöfrågor.

Feministiska frågor och problemställningar måste få ytterligare fäste i Europaparlamentet. Feministiskt initiativ vill använda EU:s institutioner för att sprida och utveckla feministiska perspektiv och ståndpunkter i en europeisk kontext, för en europeisk publik. Den feministiska solidariteten är global, och den europeiska unionen är en stor arena att driva feministiska kärnfrågor på, såsom rätten till abort, mäns våld mot kvinnor, antirasism, frågor kring funktionshinder och hbt-rättigheter.

1. Fi ska verka för ökad demokrati, transparens och tillgänglighet i EU:s beslutsprocesser. EU:s institutioner bör ytterligare demokratiseras.

Konstitutionen

Det förslag till "Konstitution" som lades fram inom EU år 2005 fick Nej i folkomröstningar i Frankrike och Nederländerna samma år. Det innebar att förslaget föll men efter nya diskussioner lades dock ett i princip likadant förslag för beslut i medlemmarnas parlament år 2007. Den svenska riksdagen har nu ratificerat Lissabonfördraget, samtidigt som Irland har sagt nej till fördraget i en folkomröstning.

Feministiskt initiativ är kritiska till Lissabonfördraget, eftersom det innebär stora maktöverföringar till EU och förstärker utvecklingen av EU till en statsbildning. På flera punkter har remissorgan redan tidigare visat på tveksamheter i förhållande till Sveriges nuvarande grundlag och utvecklingen mot en militärallians strider bevisligen mot den säkerhetspolitiska doktrin, byggd på alliansfrihet, som Sverige hittills haft. Förslaget innebär grundläggande, genomgripande och mycket långsiktiga förändringar i förhållande till tidigare fördrag. Centraliseringen av makt är omfattande, den ekonomiska politiken antar lagmässiga former (reglerat i Lissabonstrategin) och eftersom förslaget också innefattar en ökad, och i det närmaste grundlagsfäst, militarisering.

Artikel 17 i Lissabonfördraget om EU:s funktionssätt ger religiösa organisationer en konstitutionell särställning eftersom den kräver att EU ska ha en regelbunden dialog med religiösa organisationer och "erkänna deras identitet och specifika bidrag". Att motsvarande skrivning också finns för konfessionslösa organisationer minskar inte intrycket och den uppenbara avsikten att ge kyrkor en särställning i beslutsfattandet. Fi verkar för ett sekulärt EU där kyrkan inte har en sådan särställning.

2. Fi ska verka för ett sekulariserat EU. Att kyrkor och andra religiösa sammanslutningar i Lissabonfördraget ges en särskild politisk status är oförsvarligt.
3. Fi ska verka för att det viktigaste syftet med en gemensam konstitution alltid är att garantera europeiska medborgare rätten att leva ett liv utan diskriminering och förtryck.
4. Fi ska verka för en europeisk ombudsman dit enskilda medborgare kan vända sig om de anser sina mänskliga rättigheter kränkta av sitt hemland.
5. Fi ska verka för att EU:s konstitution i framtiden innehåller ett tydligt krav om att medlemsländerna ska motverka mäns våld mot kvinnor.
6. Fi ska verka för att EU:s konstitution i framtiden tar tydligt ställning för en jämn representation i politiska församlingar.

Ministerrådet

EU:s Ministerråd är en organisation som på många sätt är problematisk ur ett feministiskt och demokratiskt perspektiv. Ministerrådets möten är slutna och själva beslutsprocessen är inte transparent. De som bedriver en politik som bygger på nationellt egenintresse, rasism, homofobi eller okunskap om likabehandling och jämställdhet måste kunna granskas. Feministiskt initiativ vill se en utveckling där fler frågor behandlas av de folkvalda och att fler frågor hanteras främst lokalt, allt i medborgarnas intresse av demokrati och inflytande. Samtidigt ser vi nödvändigheten av att mötas länder emellan på en sådan nivå, där enskilda politiska områden diskuteras och hanteras av de personer som är ytterst ansvariga för frågan i respektive land. Det är en viktig möjlighet för Sverige att påverka den europeiska utvecklingen i många frågor, påtala brott mot mänskliga rättigheter och mot EU:s gemensamma överenskommelser.

Av historiska skäl, med rötter i våra världskrig, har Europaparlamentet fått sitt säte i Strasbourg, och utsett Bryssel till arbetsort för utskott och partigrupper. Detta innebär höga ekonomiska kostnader för organisationen såväl som för varje parlamentarikers administration, och är en gigantisk belastning för miljön. Feministiskt initiativ ser inte att denna stora byråkratiska apparat kan rättfärdigas längre.

7. Fi ska verka för att öppenheten i Ministerrådets arbetsordning ökas och att det demokratiska underskottet i Europaparlamentet minskas.
8. Fi ska verka för att färre frågor hanteras i Ministerrådet och fler på parlamentarisk nivå.
9. Fi ska verka för att Europaparlamentet får ett enda säte förlagt till Bryssel.
10. Fi ska verka för att arbetet i EU präglas av kostnadseffektivitet och miljöhänsyn.

Jämställd representation inom EU-organisationen

Kvinnor och minoritetsgrupper såsom unga, personer med funktionshinder, hbt-personer, invandrare och etniska minoritetsgrupper är fortfarande underrepresenterade i samtliga av Europeiska unionens organ och politiska beslutsprocesser. EU:s åtgärder på detta område har huvudsakligen varit begränsade till icke-bindande texter och åtaganden.

Efter valet 2004 är andelen kvinnor bland ledamöterna 30,3 procent. Av 27 kommissionärer är bara 8 kvinnor. Sedan 1958 har vi haft totalt 12 kommissioner, alla med en man som ordförande. En legitim kommission ska spegla den befolkning vars intressen den ska representera och Feministiskt initiativ förespråkar därför en ny modell för fördelning av dessa poster.

Inför varje ny kommission nominerar varje medlemsstats regering i dag en person, som man önskar ska företräda staten i Kommissionen. Detta är ett nomineringssätt som lätt kan leda till en manlig dominans då de flesta regeringschefer är vita, heterosexuella, medelålders män som ofta gärna ser sina länder representerade av män som liknar dem själva.

11. Fi ska verka för att makten i kommissionen fördelas lika mellan könen, och att olika erfarenheter representeras genom de kandidater Sverige som medlemsland för fram.
12. Fi ska verka för att det antas bindande texter för att främja kvinnors och mäns lika representation i Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt i Regionkommittén.
13. Fi ska verka för att artikel 2 i kommissionens beslut om jämn könsfördelning inom kommittéer och expertgrupper ändras så att målet blir att kvinnor ska utgöra hälften av ledamöterna i dessa organ. Dessutom ska Fi verka för att det sätts ett sista datum för när detta mål ska vara uppnått.
14. Fi ska verka för att lika många kvinnor som män utses till kommissionärer genom att alla länder nominerar två kandidater, i stället för en, till "sin" kommissionärspost, en kvinna och en man. Härefter bör kommissionens ordförande sammanställa en så jämlik och representativ kommission som möjligt, med en jämn maktfördelning mellan könen. Alla länder uppmanas också att i sin nominering även ta hänsyn till en jämlik representation utifrån bland annat etnicitet, sexualitet, och funktionalitet.
15. Fi ska verka för att tillsätta en EU-kommissionär för jämställdhet och en kommissionär för antidiskriminering med samma mandat som övriga kommissionärer.

16. Fi ska verka för att alla europeiska institutioner vidtar åtgärder inom områden och på nivåer där kvinnor och minoriteter är underrepresenterade i beslutsprocessen.
17. Fi ska verka för att det skapas ett jämställdhetsutskott och ett antidiskrimineringsutskott i parlamentet. De ska ha samma politiska tyngd som övriga utskott.
18. Fi ska verka för att svenska representationen inför jämställdhet som policyområde. I nuläget saknas det. Fi kräver att svenska regeringen driver jämställdhetsarbetet betydligt kraftigare än idag.

Jämställdhetsintegrering, -budgetering inom organisationen

I Nicefördraget slås principerna för jämställdhetsintegrering fast i den meningen att ojämställdhet ska utplånas i allt arbete inom organisationen. Kommissionen har antagit denna strategi som sitt verktyg för att införa och fullfölja lagstiftning och politiska åtaganden. Jämställdhetsintegrering är en horisontell strategi som kräver ett kraftfullt och gemensamt agerande av en mängd olika aktörer inom offentliga institutioner. En del nya jämställdhetsrelaterade mekanismer har visserligen etablerats inom Europeiska kommissionen sedan år 2000, men deras genomslagskraft minskas år för år på grund av bristande resurser, otillräcklig utbildning, ett oklart mandat och frånvaron av effektiv politisk ledning på högsta nivå.

Det finns 23 utskott i Europaparlamentet. Alla rör sig inom områden där ett genusperspektiv är nödvändigt för att åstadkomma jämställdhet. De flesta utskott har uttryckt att de är positiva till jämställdhetsintegrering, men hittills har få utskott nedtecknat strategier som ger dem något att förhålla sig till och följa i arbetet, och det finns inte heller något sådant med i planeringen för framtida arbete. Detta är inte bara av vikt för arbetet i utskottet och för medvetenhet om genusfrågor i det politiska och juridiska arbetet, utan även för att ge alla medlemsländer goda exempel på vad som bör präglade det politiska arbetet om vi ska uppnå en värld utan diskriminering.

19. Fi ska verka för att det inrättas en särskild enhet för övervakning och utveckling av jämställdhetsintegrering inom samtliga Europeiska kommissionens generaldirektorat (GD). Enheten ska ha till uppgift att vartannat år lägga upp en jämställdhetsintegreringsstrategi för alla politikområden som ligger under generaldirektoraten.
20. Fi ska verka för obligatorisk utbildning om jämställdhet och antidiskriminering för kommissionsledamöterna, för de högsta tjänstemännen samt inom all managementutbildning för EU- tjänstemän.
21. Fi ska verka för en effektiv jämställdhetsintegrering i europeiska antidiskrimineringsprogram och -åtgärder.
22. Fi ska verka för att det tillsätts en budgetarbetsgrupp för jämställdhetsfrågor inom kommissionens Generaldirektoratet för budget, och att denna genomför en särskild konsekvensanalys ur jämställdhetsperspektiv av EU:s budget varje år. Denna analys av budgeten ska tjäna som en del av utvärderingen av jämställdhetsintegreringen, som parlamentets utskott för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM) kan avge ett yttrande om.
23. Fi ska verka för att det för var och en av kommissionens enheter införs en budgetpost för jämställdhetsaktiviteter.
24. Fi ska verka för att ytterligare medel anslås till arbetet med jämställdhet och antidiskriminering inom unionen, både till NGO:s och till unionens institutioner.

25. Fi ska verka för att jämställdhet och antidiskriminering prioriteras på alla plan i EU-organisationen.
26. Fi ska verka för att strategier för jämställdhetsintegrering fastställs för alla utskott i enlighet med deras politikområde och arbetssätt.

Den ekonomiska-monitära unionen EMU

Reglerna för EU:s ekonomiska politik finns formulerade i EMU och i den så kallade stabilitetspakten (en överenskommelse som ska förhindra medlemsländer från att expandera offentliga utgifter i en storleksordning som inte står i proportion till inkomster, allt i förhållande till genomsnittet inom EU). År 2003 folkomröstade Sverige om medlemskap i det tredje och sista steget i EMU, d.v.s. om kronan skulle bytas mot euron, som konsekvens av att beslutanderätt över valuta- och penningpolitiken skulle lyftas från Sverige Riksbank till den Europeiska Centralbanken. Enligt nu gällande fördrag (inga ändringar i det nya förslaget) ska/får ett medlemsland delta i tredje steget när de ekonomiska kraven, de s.k. konvergenskraven, är uppfyllda.

Sverige uppfyller kraven men har deklarerat, ensidigt, icke juridiskt men väl politiskt bindande, att vi också fortsättningsvis vill stå utanför. Inför folkomröstningen 2003 tillsattes flera utredningar som skulle visa på konsekvenserna av ett EMU-medlemskap. EMU-utredningen visade att det är länder med stor offentlig sektor som kan få svårigheter. Det ansågs att EMU:s målsättningar krävde att beskattning och offentliga utgifter måste göras mindre konjunkturberoende och att det därför fanns "en risk att välfärdsstaten måste minska i omfattning". Samma resultat kom en annan utredning, Stabilitetsutredningen, fram till. Den konstaterade att EMU-reglerna inte är politiskt neutrala och skrev "De är inte lika tuffa för länder med låga skatter där man också säljer ut offentliga tillgångar".

I EU:s riktlinjer för den ekonomiska politiken understryks behovet av skattesänkningar och minskningar av de offentliga utgifterna. T.ex. har Sverige fått påpekanden om behovet av att öka effektiviteten och förbättra förutsättningarna för konkurrens inom den offentliga sektorn.

Vid ett EMU-inträde ger Sverige upp möjligheten att genom förändringar i räntenivån motverka störningar i ekonomin på makronivå, vilket har inträffat internationellt. Med gemensam ränta måste istället störningar mötas med anpassning av löner och priser, vilket ställer ökande krav på arbetsmarknadens anpassningsförmåga. Konjunkturinstitutet formulerade det som att det kan bli nödvändigt att löneökningarna "anpassas nedåt vid efterfrågebortfall".

Löneflexibilitet och flexibel arbetsmarknad är centrala begrepp inom EMU. Kraven på rörlighet inom arbetskraften ska öka, både inom länderna och mellan länderna.

Grunden för ekonomisk självständighet är ett arbete med en lön att leva på. I EMU är inte full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. EMU sätter stark press på neddragningar och privatiseringar i offentlig sektor, vilket betyder sämre social välfärd och trygghet för kvinnor och i många fall en begränsning av kvinnors arbetsmarknad. Den underordning som kvinnor lever i gör kvinnor som grupp mer beroende av en politik som ser vård och omsorg som ett självklart ansvar för samhället och som vill främja varje enskild kvinnas rätt till ekonomiskt oberoende.

Neddragningar i välfärdssystemen påverkar kvinnor mer än män. Försämrade anställningstrygghet och krav på geografisk flexibilitet påverkar kvinnor mer än män. Ett eventuellt medlemskap i EMU skulle alltså få olika effekter för mäns respektive kvinnors villkor. Idag ser vi också, inom EU, att den ekonomiska politiken tvingar många kvinnor att välja mellan arbete och barn. Resultatet är i många länder ett lågt barnafödande.

Om frågan om en anslutning av Sverige till EMU:s tredje steg skulle aktualiseras, måste den underställas en folkomröstning innan beslut fattas i riksdagen.

27. Fi ska verka för att frågan om Sverige ska ansluta sig till EMU, ska avgöras genom en folkomröstning.
28. Fi ska verka för att nuvarande EMU-regler reformeras så att social välfärd och full sysselsättning blir övergripande mål.

EU:s inre marknad

EU:s inre marknad har som mål fri rörlighet för varor, tjänster, arbetskraft och kapital. Den fria rörligheten är överordnad andra regler. Detta innebär bland annat att ett enskilt land inte kan ha strängare regler eller tuffare lagstiftning på ett område om det uppfattas som konkurrenshämmande och som stridande mot den fria rörligheten. Nationella lagar som har som mål att förbättra miljön, stärka konsumentskyddet eller begränsa alkoholförseln blir underordnade.

Tjänstesektorn fria rörlighet regleras i ett tjänstedirektiv. Verksamheter som tillhör samhällets mänskliga infrastruktur (förskola, skola, utbildning, sjukvård, m.m.) menar Feministiskt initiativ ska undantas från tjänstedirektivet. Direktivet innefattar också fri etableringsrätt vilket skulle kunna innebära att privata koncerner skulle kunna överta verksamheter som idag styrs av kommunala/regionala demokratiska beslut. Fackförbund har även påtalat risken för lönedumpning.

Lissabonstrategin innebär att EU ska bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning. Det målet ska uppnås samtidigt som den demografiska kartan i Europa förändras i rask takt. Framtiden innebär betydligt färre i arbetsför ålder som både ska upprätthålla produktion av varor och tjänster och försörja en större grupp pensionärer. För att uppnå Lissabonstrategins mål är det enligt EU kommissionen viktigt med en väl fungerande och samordnad arbetsmarknad – den inre marknaden måste fungera. En process om en mer flexibel arbetsmarknad med dessa demografiska förutsättningar och krav av Lissabonstrategin har lett fram till ett meddelande från kommissionen till medlemsstaterna om flexcurity. Innebörden av flexcurity är att göra arbetsmarknaden mera flexibel och samtidigt "säker" för både arbetsgivare och arbetstagare genom bland annat moderna sociala trygghetssystem. Feministiskt initiativ anser att det är en nödvändighet att välfärdssystem utvecklas med ett feministiskt perspektiv. Det är det perspektivet som starkt bidrar till förändring av arbetsmarknad, demografi, demokrati och därmed hela samhällets totala ekonomi, inte bara näringslivets ekonomi.

Feministiskt initiativ anser dels att varje punkt i de gemensamma principerna och handlingsalternativen i flexcurity bör innehålla ett integrerat feministiskt perspektiv. Det är bara en tydlighet i det perspektivet som kan garantera att könen ges lika möjligheter att ha ett arbete och med lika villkor till olika anställningsrelationer på arbetsmarknaden samt ett arbete med bra villkor som till exempel lön eller arbetstider som passar den aktuella livssituationen. Målet med tillväxt och tolkning av balans mellan skyldigheter och rättigheter får inte innebära att det skapas nationella lagar och avtal som missbrukar kvinnors/ojämställdhet och etniska gruppers situation på arbetsmarknaden. Inte heller får det instiftas lagar inom socialförsäkringsområdet som skapar ojämställdhet eller förhindrar jämställdhet på arbetsmarknaden och det jämställda föräldrskapet.

Marknadslösningar ska i varje enskilt fall analyseras där konsekvenser utifrån klass, etnicitet och kön synliggörs även i andra nationer och tas med i bedömningen av förslag om marknadsanpassning i sin helhet. Vi vill tydliggöra att konkurrensutsättning av ett område

inte automatiskt innebär att kvinnors, migranters, eller andra gruppers situation förbättras eller förvärras.

29. Fi ska verka för att regler som gäller konsumentskydd, miljö och alkoholpolitik ska vara minimiregler, med möjlighet för enskilda länder att ha strängare krav.
30. Fi ska verka för att tjänstedirektivet begränsas.
31. Fi ska verka för att de fria flödena av arbetskraft inte leder till att den svenska modellen med fri förhandlingsrätt för arbetsmarknadens parter avskaffas.
32. Fi ska verka för att barnomsorg ska skrivas in i de gemensamma principerna inom ramen för flexcurity.
33. Fi ska verka för att äldreomsorg ska vara en självklar princip för en stabil och väl fungerande arbetsmarknad för alla.

Krav på mänskliga rättigheter av ansökarländer

När nya länder ansöker om medlemskap i EU ska Sverige i ansökningsprocessen driva på reformer i ansökarlandet, eftersom landet inte kan upptas som EU-medlem om de mänskliga rättigheterna inte respekteras. Under senare år har vi sett hur de senaste medlemsländerna nonchalerat EU:s lagstiftning då det gäller icke-diskriminering avseende kön, sexuell läggning, funktionshinder, etnisk och kulturell tillhörighet. Det är oacceptabelt att EU:s medlemsländer inte respekterar mänskliga rättigheter. Vid brott mot mänskliga rättigheter bör det finnas sanktionsmöjligheter gentemot den enskilda medlemsstaten.

34. Fi ska verka för att demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet är grundläggande element när EU utvidgas.
35. Fi ska verka för att läget för de mänskliga rättigheterna i ett ansökarland prioriteras minst lika högt i bedömningen som ekonomiska förutsättningar och att det även följs upp i alla medlemsländer. Detta innebär att en ökad vikt läggs vid respekten för kvinnors, hbt-personers, funktionshindrades samt etniska, kulturella och politiska minoriteters mänskliga rättigheter.
36. Fi ska verka för möjlighet att tillämpa ekonomiska och politiska sanktioner, samt eventuellt även uteslutning, av de medlemsländer som inte respekterar mänskliga rättigheter.

O.2 Feministisk politik i EU

Jämställdhet i EU

Den mänskliga rättigheten att inte diskrimineras är en av de gemensamma värderingarna i EU:s fördrag och måste vara en nödvändig förutsättning för att EU ska kunna uppnå sina mål om tillväxt, sysselsättning och social sammanhållning. EU har gjort vissa framsteg när det gäller att uppnå jämställdhet i unionen såväl som i medlemsländerna tack vare lagstiftning om lika lön för likvärdigt arbete, likabehandling, integrering av jämställdhetsperspektivet i alla politikområden och särskilda åtgärder för att främja kvinnors ställning. Juridiken stämmer dock inte alltid med praktiken.

Många kvinnor i Europa har idag en hög utbildningsnivå, fler och fler kvinnor finns på arbetsmarknaden och som aktörer inom andra delar av den offentliga arenan.

Kvinnor i Europa lever dock under mycket olika villkor. I flera länder har kvinnors ställning på arbetsmarknaden försvagats och social nedrustning har resulterat i större sårbarhet. Det råder fortfarande ojämställdhet och ojämlikhet som kan komma att öka i takt med att den hårdnande konkurrensen på världsmarknaden kräver en flexiblare och rörligare arbets-

kraft. Detta drabbar kvinnor hårdare, eftersom de ofta måste välja mellan barn eller karriär på grund av oflexibla arbetsvillkor och bristande barnomsorg, stereotypa könsroller och en ojämfälld fördelning av familjeansvaret. De framsteg som kvinnor gjort på viktiga områden såsom utbildning och forskning, avspeglas därför inte i deras ställning på arbetsmarknaden. Detta är ett slöseri med mänskliga resurser som EU inte har råd med.

EU har ett ansvar för att arbeta för jämställdhet också i resten av världen. Feministiskt initiativ vill vända globaliseringen till något positivt, men med ökad mobilitet och kommunikationsteknik blir brott som människohandel lättare att begå. Om EU ska kunna ta itu med detta måste jämställdhetsarbetet intensifieras och jämställdhetsperspektivet få en mer framträdande plats inom alla politikområden.

Gemensam europeisk politik ger möjlighet att påverka områden som vi ensamma inte skulle ha tillgång till. Genom EU kan vi lyfta abortdebatten i katolska länder, kräva hbt-rättigheter i konservativa länder och kräva skydd av etniska minoriteter i Europa.

Klimat, energi och miljö.

Hållbar utveckling och åtgärder för att begränsa klimathoten behöver inte innebära minskad livskvalitet – men en utmaning av dagens ensidiga bild av välfärd som liktydig med materiell, resursslukande privatkonsumtion, som primärt gynnar män. Klimathoten kan inte enbart lösas med ny teknik. Trots alla tekniska landvinningar som gjordes (till hög kostnad och efter mycken forskning!) under de senaste 30 åren när det gäller energisnåla bostäder och industriell produktion i Europa och Nordamerika så ökade energikonsumtionen i området med 30% under dessa tre decennier pga. fler privatbilar och ökat resande.

Det krävs hållbara livsstilar och hållbar konsumtion och kunskap om att män och kvinnor, rika och fattiga inte konsumerar lika mycket, och inte likartat förorsakar klimatförändringarna. Lyxkonsumtionen bland världens 5–10 % rikaste – mest män – leder till oproportionerligt stora utsläpp genom energislukande bilar, båtar, flyg, hemelektronik, kött mm. Denna konsumtion blir stilbildande för andra män, bl.a. beslutsfattare i växande ekonomier som Kina. Dagordningar världen över präglas också av livsstilar och mobilitet som män, särskilt rikare män, prioriterar och exempelvis flyg och "automobilitet" får stora resurser. Istället krävs hållbar livskvalitet som inte skadar klimat och miljö, byggd utifrån vad som är bra för kvinnor (och barn och äldre): billig och väl utbyggd kollektivtrafik, insatser mot mäns våld, mer närvarande pappor etc.

EU skulle kunna bli en föregångsregion och utveckla en jämställd och hållbar ekonomi som tar fasta på bl.a. Sternrapporten och uppmärksammar könsspecifika skillnader om vilka det är (ofta män) som förorenar. EU kunde utveckla räkenskaper som inkluderar s.k. externa kostnader på miljö och människor (ofta olika för kvinnor resp. män) i form av luftföroreningar, ohälsa och klimatförändringar. EU skulle kunna analysera i vad mån män får en oproportionerligt stor andel av samhälleliga resurser (t ex i fråga om transporter) och tillämpa och utveckla gender-budgetering (d.v.s. räkenskaper som belyser könsspecifika skillnader) och gender-auditing (revision) på områden som infrastruktursatsningar och samhällsplanering.

EU kan också bidra till minskad fattigdom och överkonsumtion av begränsade resurser genom att rika människor, särskilt högkonsumerande män men också kvinnor, anpassar livsstilar och konsumtion vilket också leder till minskade påfrestningar på klimatet – och därmed utrymme för välfärd också för generationer som kommer efter oss. En hållbar konsumtion och produktion är därmed också ett verktyg för att möta FN:s 8:e millenniemål för att bekämpa fattigdom, idag och i framtiden.

Åtgärder för bättre klimat, hållbar energi och god miljö kräver också att kvinnors deltagande ökar i beslutsfattande om stadsplanering, trafiksystem, transporter. Jämställdhet bör vara

både mål och medel i övergripande analyser och leda till större anslag för hållbara transporter som stärker kvinnors mobilitet, bl.a. kollektivtrafik (tåg, bussar, ev. båt) och skapa valmöjligheter, frihet och tid också för människor som inte är bilburna ("automobila").

37. Fi ska verka för att analysera kvinnors transportmönster och utveckla transportsektorn med den erfarenheten för att främja ett hållbart transportsystem.
38. Fi ska verka för att resurser satsas på utbyggande av kollektivtrafik särskilt tåg och spårvagnar och förbud av flygtrafik på korta sträckor införs.
39. Fi ska verka för att det satsas på transporter på tåg och båtar och att restriktioner för transporter med lastbil införs.
40. Fi ska verka för att ett program skapas för att finansiera för att analysera, omskola män så att de ändrar sitt konsumtions och transportmönster för att gagna klimat och en hållbar utveckling.
41. Fi ska verka för att EU ska vara en förebild för att utveckla fler verktyg för en omställning till ekologiskt jordbruksproduktion.
42. Fi ska verka för att EU ska arbeta för en värld som säkrar länders matsuveränitet och biologiska mångfald.
43. Fi ska verka för att resurser satsas på att utbyggandet av förnyelsebara energier skapas och energibesparande åtgärder införs.
44. Fi ska verka för att förbud införs för import av flaskvatten från ett EU land till ett annat och till EU från länder utanför.
45. Fi ska verka för att kemikalieförordningen ses över så att förbud för användning av kemikalier ska göras helt utifrån skydd för människor med ett särskilt starkt genusperspektiv och ej utifrån kemikalieindustrins vinstintressen"
46. Fi ska verka för att det satsas på skogs- och naturvård inklusive våtmarker m.m. Detta krav driver vi även inom jordbrukspolitiken.

Jordbrukspolitik

EU:s jordbrukspolitik står inför en omfattande förändring. I decennier har EU tvingats hantera överproduktion inom unionen. Produktionskvoter, gränsskydd som importtullar och importkvoter, samt exportsubventioner har använts. Världsmarknaden för jordbruksprodukter har dock tagit en dramatisk vändning. Den globala efterfrågan på basprodukter som spannmål, majs och oljeväxter överstiger idag tillgången med kraftigt stigande priser som följd. Det är således inte nödvändigt att skydda stora delar av EU:s jordbruksprodukter så som hittills gjorts. Orsaken till förändringen är förbättrad ekonomi och därmed ökad efterfrågan i stora länder som Indien och Kina. Som en ny konkurrent om jordbruksmark och produkter finns också energisektorn. De nya förutsättningarna på marknaden måste med nödvändighet leda till en förändring av EU:s jordbrukspolitik i riktning mot öppnare gränser och mindre regleringar. Politiken har alltid haft en strukturomvandling som mål, där små enheter slås ihop till större och effektivare. Jordbrukspolitiken i EU har således utgått från storskaliga kapitalistiska jordbruksnormer som missgynnar ekologiska jordbruk och småbönder såväl i Europa som i resten av världen. För mångfald och av sociala skäl bör det även i framtiden vara möjligt att bedriva småskaligt jordbruk.

47. Fi ska verka för en snabbare avveckling av jordbruksstödet men med särskild hänsyn till de mindre utvecklade och mindre konkurrenskraftiga jordbruken, särskilt i de nya EU-länderna.

48. Fi ska verka för en anpassning av EU:s jordbrukspolitik till de nya marknadsförhållandena, vilket innebär mindre importskydd och exportsubventioner och avskaffande av produktionskvoter.
49. Fi ska verka för att EU, som är en viktig aktör på den globala jordbruksmarknaden, agerar för att säkra länders matsuveränitet och biologiska mångfald.
50. Fi ska verka för en jordbruksproduktion där folkhälsan sätts i fokus.
51. Fi ska verka för att EU utvecklar fler verktyg för en omställning till ekologiskt jordbruksproduktion.
52. Fi ska verka för en djurhållning där djuren kan leva sitt liv så nära det för arten naturliga som möjligt.
53. Fi ska verka för en jordbrukspolitik som beaktar jordbrukets betydelse för ett öppet och varierat landskap med en mångfald av naturliga växt- och djurarter.

Fred och militarism

EU:s gemensamma utrikespolitik, som innefattar en militär del, ska enligt det nya fördraget (Lissabon-fördraget, dvs. f.d. förslaget till Konstitution) stärkas genom inrättandet av en gemensam "utrikesminister" som ska föra EU:s talan i världen. Det militära samarbetet innefattar bl.a. en gemensam snabbinsatsstyrka på 60 000 soldater, redo för insatser runt om i världen. I förslaget till nytt fördrag slås det fast att ett gemensamt försvar ska beslutas av rådet med enhällighet. Det finns inget krav på att EU:s militära insatser ska ske efter beslut i FN:s säkerhetsråd. Formuleringar om att agera i enlighet med principerna i FN-stadgan finns, men det finns också öppningar för handlingsfrihet. I praktiken kommer EU självt att avgöra vad som ska omfattas av FN:s principer.

EU görs till en militär allians med skrivningar som "Om en medlemsstat skulle utsättas för ett väpnat angrepp på sitt territorium, är de övriga medlemmarna skyldiga att ge den stöd och bistånd med alla till buds stående medel..." (Artikel 27). Feministiskt initiativ menar att det inte går att förena ömsesidiga försvarsgarantier med den svenska militära alliansfriheten. Andra citat visar föresatser om att bygga ut EU:s militära styrka: "I syfte att genomföra den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna ska medlemsländerna ställa civila och militära resurser till unionens förfogande. ...", "... medlemsstaterna förbinder sig att gradvis förbättra sin militära kapacitet..." (Artikel 27). Det betyder i praktiken att ett krav på en förpliktigande militär utrustning i varje medlemsland skrivs in i det som framöver kommer att betraktas som en författning. För Feministiskt initiativ, som har en klart uttalad antimilitaristisk hållning, är detta helt oacceptabelt.

Den pågående militariseringen av EU motarbetar upprättandet av konfliktförebyggande och konfliktlösande institutioner inom EU. Den täta integrationen med militäralliansen NATO undergräver EU:s roll som självständig aktör. Fi kräver därför att fredsbevarande operationer ska ha ett FN-mandat.

Att stödja demokratiutveckling är en väsentlig del i EU:s roll som fredsprojekt. Detta ställer följaktligen stora krav på upprätthållandet av demokrati inom unionen. Samtliga medlemsländer måste vara beredda att agera kraftfullt om kränkningar av mänskliga rättigheter eller demokratiska principer försiggår i EU.

54. Fi ska verka för att EU ska stödja demokratiutveckling och kräva respekt för mänskliga rättigheter bland medlemsländerna och i världen.
55. Fi ska verka för att konfliktförebyggande institutioner upprättas inom ramen för

både den europeiska och den globala säkerhetspolitiken.

56. Fi ska motverka militariseringen inom EU och arbeta för att planerna på en gemensam armé, en försvarsallians och en obligatorisk militär upprustning (som Lissabonfördraget kräver) läggs ned.
57. Fi ska verka för att militära interventioner i konflikter endast ska ske på mandat av FN.

EU:s utrikespolitik och krishantering

I en allt mer instabil och våldsam värld är kvinnors lika tillgång till och fulla deltagande i EU:s utrikespolitiska maktstrukturer nödvändigt för att stödja och bevara ett fredligt samhälle. Även om kvinnor har börjat spela en betydande roll i konfliktlösning är de fortfarande underrepresenterade i beslutsprocesser. Kvinnor inom det utrikespolitiska området måste få mer politisk och ekonomisk makt inom så att de kan spela en jämbördig roll i arbetet för att trygga och bevara freden.

58. Fi ska verka för att det integreras ett jämställdhetsperspektiv i den europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESDP) i linje med FN:s resolution 1325 och den europeiska resolutionen om kvinnors deltagande i fredlig konfliktlösning från november 2000.
59. Fi ska verka för att säkerställa att minst 40 procent av alla befattningar inom förlikning, fredsbevarande, fredsframtvångande, fredsuppbyggande och konflikthantering innehålls av kvinnor, inbegripet faktainsamlande och observatörsuppdrag för EU:s och dess medlemsländers räkning.
60. Fi ska verka för att det inom policyn för EU:s kontor för humanitärt bistånd (ECHO), initieras och utvecklas partnerskap med kvinnors NGO:s i mottagarländerna, och att hjälpåtgärder till och investeringar för kvinnor prioriteras, såsom specialiserad hjälpverksamhet för våldtäktsoffer och offer för trauman till följd av könsrelaterat våld som begåtts under konfliktperioder. När en väpnad konflikt upphört måste kvinnor som utsatts för trauman kunna söka gottgörelser med stöd av internationell lag.
61. Fi ska verka för att det på EU-nivå formuleras en uppförandekodex, inspirerad av den handlingsplan som FN:s permanenta samordningskommitté framlagt om skydd mot sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp i humanitära kriser. Detta för att säkerställa att militär personal och hjälparbetare som handlar på EU:s vägnar är fullt medvetna om sitt ansvar och sina förpliktelser, och som fastställer att sexuellt utnyttjande utgör allvarligt tjänstefel som kan leda till avsked och även straffpåföljder.

Ratificering av internationella överenskommelser

I procedurerna för beslutsfattande inom EU finns regler som fastställer hur förfarandet ska vara mellan EU-nivån och den nationella nivån. EU förhandlar och godkänner eller förkastar ett avtal i Ministerrådet. Därefter har medlemsstaterna två år på sig att ratificera dessa avtal. Detta gäller dock bara internt inom EU, eftersom den enskilda staten internationellt sett ses som den ratificerande parten av ett internationellt avtal.

Inom EU har det setts som centralt att alla EU:s medlemsstater undertecknar ett avtal som EU har fastställt så att det har samma betydelse i alla medlemsstaterna. Därmed uppstår inga konkurrens fördelar för någon stat inom Unionen, i att t.ex. inte underteckna ett miljöavtal.

62. Fi ska verka för att EU och dess medlemsstater signerar och ratificerar internationella jämställdhetsdokument som CEDAW, Beijing-handlingsplanen och Kairoprotokollet.

63. Fi ska verka för att underskrivna miljöavtal ratificeras inom Unionen och nationellt. Speciellt viktigt är det när det gäller Bali-överenskommelsen och dess efterföljare.
64. Fi ska verka för att internationella avtal, framförhandlade inom FN-systemet, rörande förbättringar för arbetskraft, kvinnors rättigheter, mänskliga rättigheter och miljö ratificeras inom Unionen och nationellt.
65. Fi ska verka för att de så kallade Yogyakarta-principerna, som säkrar hbt-personers rättigheter i MR-politiken, tillämpas i EU och i internationella konventioner.
66. Fi ska verka för att ett avtal om bekämpning av den internationella slavhandeln, handeln med droger och den illegala handeln med vapen förhandlas fram internationellt inom ramen för FN-systemet. Avtalet ska implementeras av internationella polisiära och juridiska myndigheter. Den institutionaliserar förtryck och slaveri för framförallt kvinnor och barn.

Asylpolitik och rättigheter för tredjelandsmedborgare

EU:s asylpolitik regleras i gemensamma och bindande fördragstexter men varje land gör självt bedömningen av asylskälen. EU:s gemensamma regler har begränsat asylrätten, och idag finns politiska strävanden inom EU att ytterligare begränsa asylrätten. Nuvarande system innebär att länder som har de mest extrema nationalistiska åsikterna då det gäller kraven på de asylsökande, i princip bestämmer hur resten av Unionen ska agera. Dessutom är kommissionens utgångspunkter i regel genusneutrala istället för att ha ett genusperspektiv såsom fastställts i flera internationella konventioner och handlingsplaner inom FN. I den meningen fungerar EU:s asylpolitik sämre än någonsin.

Genom olika former av regler försöker EU hålla människor som är i behov av skydd och som enligt internationella konventioner har rätt till asyl, borta från EU. En regel säger att asyl endast kan sökas från tredje land, vilket då innebär att den som vistas i Sverige kan tvingas åka tillbaka till sitt ursprungsland för att söka asyl och inresetillstånd därifrån. För att upprätthålla detta säger en annan regel (transportöransvaret) att flygbolag måste betala flyktingars biljett ut ur EU om flyktingarna inte har grund för att stanna. Därmed sätts bolagens ekonomiska intressen framför människor rätt till skydd. Det är en oacceptabel situation.

67. Fi ska verka för att stränga visumkrav och regler för transportöransvar inom EU avskaffas.
68. Fi ska verka för en förändring av de kriterier som fastställer rätten till asyl inom EU.
69. Fi ska verka för att proceduren för asylansökan förenklas och för att den asylsökandes rättigheter sätts i första rummet.
70. Fi ska verka för att den som söker skydd ska kunna söka asyl under skyddade omständigheter – i mottagarlandet – och tillsammans med sina anhöriga.
71. Ett barn ska aldrig behöva skiljas från sina föräldrar under asylprocessen. Fi ska verka för att asylsökande har tillgång till hälsovård och utbildning.
72. Fi ska verka för att könsrelaterad förföljelse erkänns och att EU:s medlemsstater erbjuder skydd åt kvinnor som har tvingats fly från sina hemländer av denna anledning.
73. Fi ska verka för att sexuell läggning och könsidentitet ska vara asylgrundande skäl i hela Europa.

74. Fi ska verka för att EU:s asylpolitiska harmoniseringsprocess anammar FN:s riktlinjer för "internationellt skydd – könsrelaterad förföljelse inom ramen för artikel 1A(2)" för att ge tjänstemän i alla EU:s medlemsländer bättre insikt om könsrelaterat våld och bättre möjlighet att avgöra det berättigade i kvinnors asylansökningar som grundar sig på könsrelaterat våld.

Immigration

Antalet invandrarkvinnor i EU har ökat snabbt under det senaste årtiondet. Många kvinnor flyttar för att ansluta sig till en partner som redan är bosatt inom EU för familjeåterförening. Kvinnor invandrar också ökad utsträckning på egen hand och blir därigenom den huvudsakliga familjeförsörjaren. Under de senaste åren har många av EU:s länder fört en restriktiv politik av "nollinvandring", i synnerhet när det gäller lägre utbildad arbetskraft. Detta har resulterat i att antalet odokumenterade invandrare som arbetar under mycket otrygga förhållanden ökat. Många av dem är kvinnor som arbetar inom vård- och omsorgssektorn och som tillgodoser ett viktigt omsorgsbehov inom EU.

Haag-programmet som Europarådet antagit ska genomföras inom området "frihet, säkerhet och rättvisa" under perioden 2005–2010. Programmet berör inte invandrarkvinnornas speciella situation med ett enda ord. Kvinnors mänskliga rättigheter, erfarenheter och behov blir därigenom ignorerade i EU:s aktuella invandringspolitiska diskussioner och beslut. För att ändra denna trend är det viktigt att erkänna att migrationen har feminiserats. Det är nödvändigt att ett könsperspektiv fullständigt integreras i EU:s politik och i åtgärder för varje led i migrationsprocessen, i synnerhet när det gäller insläpp och integration i värdsamhällena.

75. Fi ska verka för att det antas riktlinjer samt konkreta och riktade könsrelaterade mål och indikatorer inom det invandringspolitiska området inom EU.
76. Fi ska verka för att det inrättas en permanent interinstitutionell arbetsgrupp på hög nivå, som ansvarar för att ur ett könsperspektiv övervaka den europeiska immigrationspolitikens utveckling, och i synnerhet utarbeta verktyg för att utvärdera könsrelaterade konsekvenser av invandringspolitiska åtgärder.
77. Fi ska verka för att revidera och förstärka rådets direktiv 2003/86/EC om rätt till familjeåterförening genom att inkludera bestämmelser som ger familjemedlemmar rätt till oberoende bostad och arbetstillstånd under en minimiperiod av 5 år. Denna rätt ska vara förnybar.
78. Fi ska verka för att stärka rätten till uppehållstillstånd för anhöriga till tredjelandsmedborgare. Vid en eventuell separation ska partner till EU-medborgare beviljas rätt att stanna.
79. Fi ska verka för att skapa riktlinjer och regelverk som behandlar situationen för papperslösa arbetare i EU, inklusive de som arbetar inom vård- och omsorgssektorn, för att garantera dem rättslig status.

Feministiskt solidaritetsarbete

EU:s utrikespolitik, och solidaritetspolitik i synnerhet, måste bygga på insikten att kvinnor spelar en avgörande roll när det gäller att komma ur fattigdom. Kvinnors ekonomiska, utbildningsmässiga, politiska och sexuella egenmakt påverkar inte bara dem själva, utan även familjer och gemenskaper.

80. Fi ska verka för att det utarbetas gemensamma jämställdhetskriterier att använda i nationella handlingsplaner som rör solidaritetsarbete/bistånd inom ramen för EU:s solidaritetspolitik.

Terrorism & europeiska avtal med USA

Det klimat som växt fram internationellt efter attacken den 11 september 2001 har inneburit en allt hårdare fokusering på en förståelse av världen som ensidigt utropar vissa etniska grupper i internationella konflikter som "terrorister". Detta sker på daglig basis och går igen i avtal som EU sluter med USA. Sedan juli 2007 finns nya PNR-avtal (Passenger Name Record) mellan USA och EU. Avtalet är ännu mer omfattande än tidigare avtal. Det har till syfte att bekämpa terrorism genom att förlänga tiden som USA har rätt att spara passageraruppgifter som namn och adress, utan sådant som etnicitet, religion och i vissa fall hälsotillstånd. Efter att denna överenskommelse gjorts sekretessbelades alla dokument rörande överenskommelsen. Sekretessen gäller i 10 år, längre än själva avtalet, vilket gör insyn omöjlig.

Utöver detta finns nyligen antagen amerikansk lagtext i The Foreign Intelligence Act, FISA, som möjliggör avlyssning av telefon- och e-postkommunikation som går från eller genom USA. Den territoriella aspekten av detta är intressant, och oroväckande. Implikationerna för europeiska medborgare kan i praktiken bli kännbara, då mycket e-posttrafik går genom USA, och även viss telefontrafik.

Rättssäkerheten i EU är hotad genom att Europeiska Domstolens domslut inte följs upp och implementeras av EU:s ministerråd.

81. Fi ska verka för absolut rättssäkerhet och stopp för all godtycklighet inom all rättstillämpning inom EU. EU ska inte tillåta godtycklig behandling och utlämning av misstänkta till tredje land. Att lämna ut någon till tortyr och rättsvidrig behandling är inte förenligt med Unionens principer om mänskliga rättigheter.
82. Fi ska verka för ökad öppenhet och samverkan mellan Europaparlamentet och kommissionen.
83. Fi ska verka för en utveckling av en offentlighetsprincip inom EU-organisationen.
84. Fi ska verka mot avtal som är integritetskränkande för medborgare i Europa.
85. Fi ska verka för att det först och främst är våra folkvalda i parlamentet som fattar beslut i frågor som berör säkerhet och integritet, där ansvar kan utkrävas och granskning utföras.
86. Fi ska verka för att EU tydligt skyddar varje medborgares rätt till personlig integritet.
87. Fi ska verka för att Europeiska Domstolens domslut följs upp och implementeras av Ministerrådet.

Lissabonstrategierna

Lissabonstrategierna antogs vid EU:s toppmöte i Lissabon år 2000 och reviderades våren 2005 vid Europeiska Rådets toppmöte. Strategierna innehåller tre delar; socialpolitiken (vilket inom EU i första hand betyder arbetsmarknadspolitik), den ekonomiska politiken och miljöpolitiken. Tanken är att de tre delarna ska stödja varandra men den ekonomiska politiken överordnad.

I de dokument som formulerar politiken på dessa områden finns bara en notis om att ekonomisk tillväxt går hand i hand med hållbar utveckling. Rent generellt är miljö, icke-diskriminering och jämställdhetsfrågor något som lyser med sin frånvaro i dokumentet, och som följaktligen riskerar att glömmas bort när politiken implementeras.

Eftersom en del av de mål som identifierats av Lissabonstrategierna faller utanför gemenskapslagstiftningen, får varje medlemsstat själv välja hur den nationella politiken ska utfor-

mas för att målen ska uppnås. Detta har tyvärr inneburit att särskilt de sociala aspekterna av strategin har tappats ur fokus i många länder. I Sverige valde den förra regeringen att prioritera strategiernas återspeglning av ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling. Vi kan här se att den svenska uttolkningen av strategierna var ganska konventionell, om än något mer uttalat ekologisk. Fokus var på "ekologisk modernisering", med en förväntan om att de tekniska framstegen allteftersom kommer att ge oss redskapen att ordna upp den havererade miljön.

88. Fi ska verka för att det samhälle som en kommande framtidsvision för EU pekar mot ska innehålla verkningfulla begränsningar när det gäller att släppa ut ämnen som på olika sätt försämrar miljön och klimatet.
89. Fi ska verka för att det samhälle som en kommande framtidsvision för EU pekar mot är ekologiskt hållbart och förmår reproducera sig självt.

Ekonomisk och social rättvisa

Att kvinnor och män deltar lika mycket i alla aspekter av ekonomisk och social utveckling är en nödvändig förutsättning för att nå rättvisa mellan könen. För att kunna uppfylla sitt jämställdhetsåtagande måste EU utveckla en konsekvent politisk linje som omfattar makroekonomisk politik, sysselsättningspolitik, socialt skydd och omsorgsfrågor. Samtliga dessa områden måste dessutom behandlas som likvärdiga. Därför måste den europeiska sociala modellen genom Lissabonstrategin skyddas och utvecklas.

Makroekonomisk politik skapar grundläggande normer för ekonomisk utveckling och för fördelningen av de tillgångar som producerats genom denna utveckling. Detta påverkar i sin tur kvinnors och mäns tillgång till resurser som individer, inom familjen och i fråga om samhällsservice. EU:s makroekonomiska ram spelar därför en avgörande roll när det gäller att skapa bättre förutsättningar för jämställdhet och att stödja utvecklingen av den europeiska sociala modellen, inklusive offentliga socialförsäkringsvillkor, lika tillgång till utbildning, allmän hälso- och sjukvård samt vård- och omsorgstjänster för barn och andra personer som inte kan klara sig själva. Dessutom bör EU inom sin makroekonomiska politik ta hänsyn till situationen i några av de nya medlemsländerna, där indragna eller minskade statliga investeringar i samhällsservicen har fått tydligt negativa konsekvenser för jämställdheten. Mot denna bakgrund krävs att EU anpassar sin politik så att den mer effektivt skyddar och stödjer utvecklingen av samhällsservicen.

Kvinnor och sysselsättning

Kvinnors yrkesarbetande är fortfarande av avgörande betydelse för deras möjlighet till ekonomiskt självständighet, och för ökad jämställdhet i samhället som helhet. I Lissabonstrategin anges som mål en förvärvsfrekvens bland kvinnor på 60 procent senast 2010. I dagsläget (2006) är den 55,7 procent, och mycket lägre (31,7 procent) för äldre kvinnor (55–64 år). Arbetslösheten är dessutom högre bland kvinnor än bland män (9,7 procent mot 7,8 procent). Det är därför nödvändigt att Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning får en kraftigare jämställdhetsdimension. Barcelona-målen från 2002 anger att 33% av alla barn under 3 år och 90% av alla barn mellan 3 år och skolåldern ska ha tillgång till barnomsorg. Något som få av medlemsländerna kommer att kunna förverkliga. Det finns med andra ord ett lågt intresse ifrån EU:s medlemsländer att möjliggöra för kvinnor att kombinera yrkesliv och familj. Uppföljning är därför extra viktigt.

För att påverka kvinnors situation på arbetsmarknaden i Europa krävs det metoder som kan motverka den könssegregerade arbetsmarknaden, och bekämpa diskriminering av kvinnor och minoriteter på arbetsmarknaden och inom socialförsäkringssystemen. Viktigt är också att stödja utvecklingen av de sektorer där kvinnor är överrepresenterade. Ytterligare åtgärder

som kan bidra till att öka sysselsättningen bland kvinnor är att lagstiftningen om likabehandling följs och att rättigheter inom skatte- och bidragssystemen individualiseras. Då blir det lönsamt för såväl kvinnor som män att arbeta och ingen blir beroende av någon annan. Kvinnors yrkesarbetande kan dessutom inte behandlas skilt från frågor om vård och omsorg samt individualiseringen av skatte- och socialförsäkringssystemen. Möjlighet för alla vuxna till individuell ekonomisk självständighet är en förutsättning för jämställdhet mellan könen.

90. Fi ska verka för att sysselsättningsmålen i Lissabonstrategin ska vara lika för kvinnor och män och för att kvinnors möjligheter till förvärsarbete i Europa underlättas.
91. Fi ska verka för att EU-kommissionen utarbetar en ny beräkningsgrund för arbetslöshetskostnader som tar hänsyn till kvinnors livsvillkor.
92. Fi ska verka för att det utvecklas en handlingsplan för hur EU:s makroekonomiska politik kan bidra till ökade investeringar i samhällsservice, i synnerhet när det gäller omsorgstjänster.
93. Fi ska verka för att ett antirasistiskt perspektiv och ett klassperspektiv får tydlig plats i medlemmarnas och unionens kommande sysselsättningsstrategier.

Lönediskriminering

Trots att det finns EU-lagstiftning om lika lön för likvärdigt arbete tjänar kvinnor i genomsnitt 15 procent mindre än män i EU (skillnaden är upp till 33 procent i vissa länder). Denna skillnad har i stort sett inte ändrats under de 30 år som EU:s lag om lika lön har existerat. Kvinnor diskrimineras både direkt och strukturellt genom t.ex. segregering inom olika branscher, yrken och arbetsmönster, tillgång till utbildning, diskriminerande värderings- och lönesättningssystem, samt ålderdomliga könsrollsmönster. För att komma till rätta med detta krävs kraftfulla åtgärder på alla nivåer inom unionen. Den europeiska sysselsättningsstrategin måste innehålla särskilda och riktade jämställdhetsmål inom följande områden.

94. Fi ska verka för åtgärder för att upphäva lönediskriminering på grund av kön och underlätta kvinnors och minoriteters deltagande på arbetsmarknaden, särskilt i avseende på utbildning, återintegration och pensioner.
95. Fi ska verka för åtgärder för att förbättra tillhandahållandet av vård- och omsorgstjänster överallt i EU.
96. Fi ska verka för åtgärder för att förbättra arbetsförhållandena och säkerheten för atypiska, deltidsarbetande och flexibla arbetstagare.
97. Fi ska verka för en särskild betoning av sysselsättningsåtgärder till stöd för kvinnor som utsätts för diskriminering på flera grunder, såsom kvinnor med funktionshinder, invandrarkvinnor och kvinnor från etniska minoriteter, lesbiska kvinnor, samt äldre eller yngre kvinnor, samt för diskriminerade män inom samma grupper.
98. Fi ska verka för att säkerställa könsmässig balans i system för livslångt lärande, yrkesutbildning och i annan utbildning.
99. Fi ska verka för att säkerställa könsmässig balans i tillgången till banklån och banktjänster för att kunna konkurrera på den internationella marknaden.
100. Fi ska verka för en europeisk lönekartläggning och konkreta handfasta handlingsplaner för att komma tillrätta med lönediskrimineringen.
101. Fi ska verka för en undersökning av hur människor med utomeuropeisk bakgrund

diskrimineras på arbetsmarkanden i EU och för att det på EU-nivå vidtas åtgärder för att komma tillrätta med denna diskriminering.

102. Fi ska verka för en sysselsättningsstrategi med konkreta jämställdhetsmål inom alla områden.
103. Fi ska verka för att lagar och direktivet om lika lön för lika arbete ska efterlevas och sanktioner införas.

Sociala trygghetssystemen, pensioner och kampen mot fattigdom

De sociala trygghetssystemen, som är en förutsättning för kvinnors lika villkor på arbetsmarknaden, ser väldigt olika ut i EU:s medlemsländer, och är i mycket olika grad utformade för att säkra lika möjligheter för kvinnor och män. För att åstadkomma en tillgänglig arbetsmarknad för alla måste alla ordningar som gör kvinnor mindre benägna att ta sig in och stanna kvar på arbetsmarknaden avlägsnas. Arbetsmarknaden ska bli lika för alla och alla ska kunna samla pensionsrättigheter. Det är dock fortfarande vanligare att kvinnor förvärvsarbetar under kortare tid än män, eller att de gör avbrott i karriären, vilket ger dem sämre pension. Många pensionssystem i EU:s medlemsländer ger dessutom fortfarande många kvinnor enbart "sekundära rättigheter" baserade på deras makars förvärvsarbete. Detta får till följd att majoriteten av äldre personer som lever i fattigdom är kvinnor. För att trygga ett bättre liv för äldre kvinnor måste vi avlägsna de strukturella faktorer som bidrar till ojämlikheter inom pensionssystemen, däribland organiseringen av vård och omsorg samt kombinerandet av familjeliv och yrkesliv, ojämlikheter på arbetsmarknaden, löneskillnader mellan könen och direkt diskriminering i pensionssystemen.

I EU diskriminerar medlemsländernas pensioner även invandrar- och flyktingkvinnor, eftersom de ofta grundar sig på hur länge en person vistats i ett visst land. I synnerhet invandrar- och flyktingkvinnor är oftare anställda på villkor som ger begränsade möjligheter att samla ihop till pensioner vilket gör att de som gamla kan komma att leva i stor fattigdom.

Kvinnor som på grund av funktionshinder är oförmögna att arbeta hamnar i en liknade situation, eftersom de enbart får statlig pension. Även ensamstående föräldrar, äldre kvinnor eller kvinnor som arbetar i familjeföretag, t.ex. inom jordbruk och fiske, drabbas av dessa pensionsordningar. Det är därför av stor vikt att kvinnorna genom de sociala skyddssystemen får tillräckliga förmåner, särskilt när de går i pension. Fattigdomens feminisering är en bestående trend i dagens europeiska samhällen. Detta visar tydligt att den nuvarande ramen av sociala skyddssystem och EU:s hela politik på det sociala, ekonomiska och sysselsättningsmässiga området inte har utformats för att tillgodose kvinnors behov.

104. Fi ska verka för att Europeiska Fiskerifonden (EFF) och Stöd till landsbygdsutveckling via Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) integreras och att EU:s sociala trygghetssystem utformas så att kvinnor och män får samma förmåner och skyldigheter.
105. Fi ska verka för att det genomförs en bred undersökning av hur pensionsreformer påverkar kvinnors liv i EU, med en individualisering av pensionsförmåner (och sociala trygghets- och skattesystem överhuvudtaget) i åtanke. Detta för att uppmuntra kvinnor och män att lönearbeta, och därigenom vinna individuell ekonomisk trygghet.
106. Fi ska verka för att det utvecklas strategier för att säkerställa full statlig pension till immigranter.

107. Fi ska verka för att det utvecklas strategier för att säkerställa ett pensionssystem för funktionshindrade utan (eller med deltidsbaserad) pension, som säkerställer deras ekonomiska självständighet under ålderdomen och undviker påtvingad institutionalisering.
108. Fi ska verka för att det utvecklas tydligare syften och särskilda jämställdhetsmål inom EU:s strategi för att bekämpa fattigdom och social utslagning, inklusive politiska åtgärder till stöd för icke-traditionella familjer och enföräldersfamiljer. Särskilda politiska åtgärder ska vidtas till stöd för kvinnor från grupper som löper större risk för fattigdom och social utslagning, såsom invandrar- och flyktingkvinnor, kvinnor från etniska minoriteter, äldre kvinnor, kvinnor med funktionshinder och homo- och bisexuella.

Förening av privatliv och yrkesliv, vård- och omsorgstjänster

EU har vid ett flertal tillfällen framhållit vikten av att uppnå balans mellan privatliv och yrkesliv för kvinnor och män. Det återstår emellertid mycket att göra för att förändra den könsbaserade fördelningen av sysslor i hemmet och nå en punkt där hushålls- och omsorgsarbete delas lika. Obetalat hushållsarbete utförs fortfarande huvudsakligen av kvinnor. Detta beror bland annat på att det på många håll i Europa saknas ekonomiskt överkomliga omsorgstjänster av god kvalitet för att ta hand om personer som inte kan klara sig själva. Det är givet att det finns ett positivt samband mellan offentliga utgifter i form av sociala bidrag (kopplade till omsorg av barn och andra personer som inte kan klara sin själva) och kvinnors deltagande i lönearbete.

109. Fi ska verka för att det utvecklas en gemensam samarbetsmetod inom området omsorgstjänster. Medlemsstater ska kunna formulera rekommendationer för hur behovet av subventionerade omsorgstjänster i Europa kan tillgodoses (dvs. genom att organisera och finansiera barnomsorg och vård av andra personer som inte kan klara sig själva). Målet ska vara att år 2010 kunna tillhandahålla barnomsorg för 90 procent av alla barn i EU från födseln fram till den obligatoriska skolåldern, samt att ha nått en tillräcklig nivå av vårdinsatser för andra personer som är oförmögna att klara sig själva.
110. Fi ska verka för att säkerställa särskilda rättigheter och garantier i förhållande till möjligheten att förena privatliv och yrkesliv när det finns familjemedlemmar som är beroende (såsom barn eller sambo med funktionshinder).
111. Fi ska verka för en revidering av direktiv 96/34 om föräldraledighet, så att det i alla medlemsstater skapas en längre, betald föräldraledighet att delas lika mellan föräldrarna. Det reviderade direktivet bör också utsträckas till att omfatta andra former av familjeledighet, och säkerställa att sociala trygghetsförmåner kan erhållas under dessa perioder.
112. Fi ska verka för att det i alla medlemsstater utvecklas sociala trygghetssystem som gynnar en jämlik fördelning av privatlivets och yrkeslivets olika förpliktelser mellan kvinnor och män.
113. Fi ska verka för att det görs ett tillägg till arbetstidsdirektivet (2003/88/EC) för att organiseringen av arbetet ska anpassas efter både kvinnors och mäns behov att kunna förena privatliv och yrkesliv, inklusive en allmän arbetstidsförkortning och skapandet av arbetsscheman, som är möjliga att förena med familjeansvar.

Hälsa och jämställdhetsaspekter

Även om befolkningarnas hälsa inom EU förbättrats betydligt under det senaste årtiondet, finns det fortfarande många faktorer som hindrar jämlikhet inom hälsoområdet. Könnsroller och mäns våld samverkar med andra sociala och ekonomiska variabler, vilket leder till skilda och ofta orättvisa mönster när det gäller hälsorisker, samt till olika tillgång till och utnyttjande av hälsoupplýsning, vård och tjänster. Kvinnor och män i olika sociala grupper utsätts för olika hälsorisker, sjukdomar och problem och har olika vanor som påverkar deras hälsa. Detta gäller även miljöfrågor, t.ex. användning av kemikalier och bekämpningsmedel. Medicinsk forskning och många hälso- och säkerhetsnormer utgår från män och mansdominerade arbetsområden.

Kunskapen om ojämlikheter på vårdområdet måste bli bättre, och statistik och indikatorer måste vidareutvecklas.

114. Fi ska verka för särskilda jämställdhets- och jämlikhetsmål för EU inom hälso- och sjukvårdsområdet, däribland att förstärka förebyggande program som främjar jämlik hälsa, finansiera lika tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster, och förbättra vårdpersonalens förmåga att tillgodose individens vårdbehov.
115. Fi ska verka för att intensivt arbeta mot sexuellt överförbara sjukdomar, så som hiv/aids, och för sexuell och reproduktiv hälsa. Alla dessa initiativ måste tydligt framhålla varje kvinnas absoluta rätt att själv bestämma om och när hon vill ha barn, och i så fall hur många.

Prostitution och människohandel

Under unionens tredje pelare ligger människohandel och organiserad brottslighet. Flera åtgärder mot människohandel har vidtagits av parlamentet och kommissionen, men arbetet är bekymmersamt av flera skäl. Bland annat för att arbetet mot människohandel för sexuella ändamål sker utan fokus på konsumtionen av sexuella tjänster och inverkan av nationell prostitutionslagstiftning.

Länken mellan prostitution och människohandel är sexköparen, mannen som konsumerar kvinnor och barn i prostitution. Detta gör att människohandelsfrågan aldrig kommer att lösas om man inte kommer till rätta med efterfrågan.

En studie av nationella prostitutionslagar och dess samband med människohandel för sexuella ändamål har genomförts. Sverige lyfts särskilt fram som ett exempel vi behöver veta mer om, på grund av vår unika lagstiftning. Hittills har det dock varit svårt att i parlamentet driva kunskapsutvecklingen kring vilken effekt vår sexköpslagstiftning får.

Definitionen av vad människohandel är fastslås i Palermoprotokollet. Människohandel innebär rekrytering, transporter, mottagande av vuxna eller barn (under 18 år) som genom våld, hot om våld, bortförande, bedrägeri, utnyttjande av människor i en utsatt position eller missbruk av befogenheter, syftar till att exploatera någon. Vad gäller barn behöver inte våld eller hot om våld finnas med i bilden för att det ska vara ett fall av människohandel. Värt att notera här är också att handeln inte behöver vara transnationell utan kan även innebära handel inom en nation, mellan regioner eller städer.

ILO uppskattar att 80 procent av alla personer som utsätts för människohandel är kvinnor och barn. Hela 40–50 procent av alla offer är barn, och 98 procent av alla som utsätts för människohandel för sexuella ändamål är kvinnor och barn. Detta är en snabbt växande global slaverihandel som vi måste bekämpa.

Studier som jämför attityden till sexköp hos unga män från olika länder i Europa visar på stora skillnader som tydligt kan kopplas till nationell sexköpslagstiftning. Män i Sverige

hade jämfört med män i flera europeiska länder en annorlunda inställning till rätten att köpa kvinnors kroppar. Detta pekar på att den svenska sexköpslagen har haft en normerande verkan. Hur nationell lagstiftning påverkar normer och attityder hos män är något som bör utforskas vidare.

116. Fi ska verka för att allt arbete mot människohandel sker i samklang med arbete mot prostitution och att sambandet klargörs i alla sammanhang med stor tydlighet.
117. Fi ska verka för att fokus ska riktas mot köparen, så att efterfrågan av sexuella tjänster motarbetas, samtidigt som strategier för att ge kvinnor andra valmöjligheter utarbetas och ges större resurser.
118. Fi ska verka för att varje medlemsland har en nationell lagstiftning mot köp av sexuella tjänster.
119. Fi ska verka för att kommissionen utför den sedan länge utlovade studien av nationella prostitutionslagstiftningars påverkan på den europeiska transnationella sexhandeln.
120. Fi ska verka för att kommissionen verkar för att medlemsländerna upprättar handlingsplaner med möjlighet till ekonomiskt och socialt stöd för att kunna lämna prostitutionen.

Jordbrukspolitik

EU:s jordbrukspolitik står inför en omfattande förändring. I decennier har EU tvingats hantera överproduktion inom unionen. Produktionskvoter, gränsskydd som importtullar och importkvoter, samt exportsubventioner har använts. Världsmarknaden för jordbruksprodukter har dock tagit en dramatisk vändning. Den globala efterfrågan på basprodukter som spannmål, majs och oljeväxter överstiger idag tillgången med kraftigt stigande priser som följd. Det är således inte nödvändigt att skydda stora delar av EU:s jordbruksprodukter så som hittills gjorts. Orsaken till förändringen är förbättrad ekonomi och därmed ökad efterfrågan i stora länder som Indien och Kina. Som en ny konkurrent om jordbruksmark och produkter finns också energisektorn. De nya förutsättningarna på marknaden måste med nödvändighet leda till en förändring av EU:s jordbrukspolitik i riktning mot öppnare gränser och mindre regleringar. Politiken har alltid haft en strukturomvandling som mål, där små enheter slås ihop till större och effektivare. Jordbrukspolitiken i EU har således utgått från storskaliga kapitalistiska jordbruksnormer som missgynnar ekologiska jordbruk och småbönder såväl i Europa som i resten av världen. För mångfald och av sociala skäl bör det även i framtiden vara möjligt att bedriva småskaligt jordbruk.

121. Fi ska verka för en snabbare avveckling av jordbruksstödet men med särskild hänsyn till de mindre utvecklade och mindre konkurrenskraftiga jordbruken, särskilt i de nya EU-länderna.
122. Fi ska verka för en anpassning av EU:s jordbrukspolitik till de nya marknadsförhållandena, vilket innebär mindre importskydd och exportsubventioner och avskaffande av produktionskvoter.
123. Fi ska verka för att EU, som är en viktig aktör på den globala jordbruksmarknaden, agerar för att säkra länders matsuveränitet och biologiska mångfald.
124. Fi ska verka för en jordbruksproduktion där folkhälsan sätts i fokus.
125. Fi ska verka för att EU utvecklar fler verktyg för en omställning till ekologiskt jordbruksproduktion.

126. Fi ska verka för en djurhållning där djuren kan leva sitt liv så nära det för arten naturliga som möjligt.
127. Fi ska verka för en jordbrukspolitik som beaktar jordbrukets betydelse för ett öppet och varierat landskap med en mångfald av naturliga växt- och djurarter.